

การประเมินเงินได้จากการใช้เงินรับล่วงหน้าจากการออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์
เพื่อใช้ในธุรกิจของตนเองของผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน

นางสาวครีม โฆษณันตชัย

เอกัตศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2560

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของเอกัตศึกษาที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของเอกัตศึกษาที่ส่งผ่านทางคณะที่สังกัด

The abstract and full text of individual study in Chulalongkorn University Intellectual Repository(CUIR)
are the individual study authors' files submitted through the faculty.

หัวข้อเอกัตศึกษา	การประเมินเงินได้จากการใช้เงินรับล่วงหน้าจากการออก บัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ในธุรกิจของตนเองของ ผู้ประกอบการธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน
โดย	ครีม โฆษานันตชัย
รหัสประจำตัว	598 61567 34
หลักสูตร	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
หมวดวิชา	ภาษีอากร
อาจารย์ที่ปรึกษา	ดร. วุฒิพงษ์ ศิริจันทร์านนท์
ปีการศึกษา	2560

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้เอกัตศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ

ลงชื่อ..........อาจารย์ที่ปรึกษา

(ดร. วุฒิพงษ์ ศิริจันทร์านนท์)

กิตติกรรมประกาศ

เอกัตศึกษานี้ สำเร็จเรียบร้อยได้เนื่องด้วยความเมตตาและความช่วยเหลือจาก ดร. วุฒิพงษ์ ศิริจันทร์านนท์ อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการสอบเอกัตศึกษาทุกท่าน ที่กรุณา สละเวลาอันมีค่าของท่านเพื่อให้ความรู้ คำแนะนำ รวมถึงชี้แนะแนวทางในการจัดทำเอกัตศึกษา ตลอดจนพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนทำให้เอกัตศึกษานี้ ออกมาในรูปแบบที่สมบูรณ์ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณท่านคณาจารย์ทุกท่านในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา กฎหมายเศรษฐกิจ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ทั้งความรู้และกระบวนการ ทางความคิดแก่ผู้เขียน ตลอดระยะเวลาในการศึกษา รวมถึงชี้แนะแนวทางและประเด็นปัญหาที่ทำให้ ผู้เขียนสามารถถกเถียงและนำมาใช้ในการทำเอกัตศึกษานี้ และการดำเนินชีวิตต่อไป ในภายภาคหน้า

ขอขอบพระคุณบุคคลในครอบครัวอันเป็นที่รักและเพื่อนสนิททุกคน หัวหน้างาน เพื่อน ร่วมงาน และบริษัท เคพีเอ็มจี ภูมิไชย สอบบัญชี จำกัด รวมถึงเพื่อนๆ พี่ๆ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือ อีกทั้งยังเป็นกำลังใจและเป็นแรงผลักดันที่ ทำให้ผู้เขียนสามารถจัดทำเอกัตศึกษานี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกัตศึกษานี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจศึกษา ไม่มากก็น้อย และหากมีข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนต้องขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

นางสาวครีมี โฆษานันตชัย

บทคัดย่อ

เอกัตศึกษาเล่มนี้มุ่งเน้นศึกษาเกี่ยวกับประเด็นการกำกับดูแลการออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ในธุรกิจของตนเองของผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน และการประเมินเงินได้พึงประเมินจากนำเงินที่ได้รับล่วงหน้าจากการออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในการดำเนินธุรกิจ

ผลของการศึกษาพบว่า การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment) ผ่านสื่อกลางการชำระเงินแทนเงินสดอย่าง “บัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์” (e-Money card) ซึ่งเป็นบัตรหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ประกอบการออกให้แก่ผู้บริโภค เพื่อใช้บันทึกมูลค่าเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้บริโภคได้รับจากการจ่ายชำระเงินสดไว้เป็นการล่วงหน้าเพื่อให้ได้เงินอิเล็กทรอนิกส์นั้น มาใช้ชำระค่าสินค้า ค่าบริการหรือค่าอื่นใดตามข้อกำหนดการใช้บัตรของผู้ออกบัตรในอนาคตแทนการชำระด้วยเงินสด ทำให้ผู้ออกบัตรมีภาระหน้าที่ในการถือครองเงินสดของผู้บริโภคไว้ โดยที่กรรมสิทธิ์ในเงินสดยังเป็นของผู้บริโภค เนื่องจากยังไม่เกิดรายการซื้อขายสินค้าหรือให้บริการแก่ผู้บริโภค ผู้ประกอบการจึงยังไม่ได้รับกรรมสิทธิ์ในเงินสดที่ตนถือครอง ซึ่งการรับเงินล่วงหน้าจากการออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสาธารณสุขชนได้ จึงทำให้ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดการควบคุมดูแลธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงินไว้เป็นการเฉพาะ เพื่อเสริมสร้างความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับในระบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และเพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดแก่สาธารณสุข

อย่างไรก็ตาม การควบคุมดังกล่าวไม่ได้ครอบคลุมถึงการประกอบธุรกิจของ (1) ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ซื้อสินค้าหรือรับบริการเฉพาะอย่าง (Single purpose) ตามรายการที่กำหนดไว้ล่วงหน้าจากผู้ขายสินค้าหรือให้บริการเพียงรายเดียว และ (2) ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ซื้อสินค้าหรือรับบริการเฉพาะอย่าง (Single purpose) ตามรายการที่กำหนดไว้ล่วงหน้าจากผู้ขายสินค้าหรือให้บริการหลายราย สถานที่ที่อยู่ภายใต้ระบบการจัดจำหน่ายและการให้บริการเดียวกัน จึงถือเป็นช่องโหว่ที่ทำให้ผู้ประกอบการดังกล่าวไม่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการดำเนินงานที่มีการประกาศกำหนด และเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการนำเงินรับล่วงหน้าค้างจากผู้บริโภคไปใช้ในการดำเนินธุรกิจได้อย่างไม่มีเงื่อนไข ทำให้เกิดประเด็นในการจัดเก็บภาษีเงินได้ของผู้ประกอบการดังกล่าว กล่าวคือ ผู้ประกอบการอาจจะได้รับรายได้หรือประโยชน์จากการใช้เงินรับล่วงหน้าของผู้บริโภค โดยที่ไม่ต้องเสียค่าตอบแทนใดๆ ซึ่งอาจคิดคำนวณได้เป็นเงิน ซึ่งเข้าข่ายการเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร และการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินของผู้อื่น โดยปราศจากภาระต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายใดๆ เข้าข่ายอำนาจการประเมินของเจ้าพนักงานประเมินตามมาตรา 65 ทวิ (4) แห่งประมวลรัษฎากร

ดังนั้น ผู้เขียนจึงได้เสนอแนะให้มีการกำหนดวิธีพิจารณาและหลักเกณฑ์ในการประเมินประโยชน์จากเงินรับล่วงหน้ากรณีการออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ไว้อย่างชัดเจน โดยใช้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการดำเนินงานตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. 6/2559 เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์เป็นแนวทาง เพื่อควบคุมการออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบการที่ออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ในธุรกิจของตนเอง และให้เจ้าพนักงานประเมินใช้อำนาจในการประเมินรายได้จากการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินของผู้อื่น โดยปราศจากภาระต้นทุนหรือค่าใช้จ่าย ตามมาตรา 65 ทวิ (4) แห่งประมวลรัษฎากร

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ.....	ก
บทคัดย่อ.....	ข
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญแผนภาพ.....	ซ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	2
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	2
1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา.....	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
บทที่ 2 แนวความคิดและหลักการพื้นฐานของภาษีอากร.....	4
2.1 หลักทั่วไปกฎหมายภาษีอากร.....	4
2.1.1 หลักการบริหารภาษีของ Adam Smith.....	5
2.1.2 หลักการทำรายได้.....	7
2.2 หลักการในการพิจารณาการคำนวณเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลตามประมวลรัษฎากร....	9
2.2.1 เงินได้พึงประเมิน.....	9
2.2.2 อำนาจการประเมินเงินได้ของเจ้าพนักงาน.....	11
บทที่ 3 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบการที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน.....	13
3.1 ความหมายของบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money Card).....	15
3.2 ประเภทของบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money Card).....	21

3.2.1	การจัดประเภทตามกระบวนการจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลเงินอิเล็กทรอนิกส์.....	21
3.2.2	การจัดประเภทตามวัตถุประสงค์ของการใช้บัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์.....	22
3.3	ลักษณะการประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน.....	24
3.4	การควบคุมการประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน.....	26
3.4.1	การควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment)..	27
3.4.2	การควบคุมการประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money Card)....	30
บทที่ 4 วิเคราะห์ประเด็นปัญหาการจัดเก็บภาษีสำหรับประโยชน์อื่นจากบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน.....		
4.1	การกำกับดูแลการออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ในธุรกิจของตนเองของผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน.....	34
4.2	การกำหนดวิธีพิจารณาและหลักเกณฑ์ในการประเมินประโยชน์จากเงินรับล่วงหน้ากรณีการออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์.....	36
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....		
5.1	บทสรุป.....	38
5.2	ข้อเสนอแนะ.....	40
บรรณานุกรม.....		
ภาคผนวก.....		
ภาคผนวก กพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์.....		
ภาคผนวก ขแห่งประกาศของ 5 ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 58 คณะปฏิวัติฉบับที่(การประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์)(.....		
ภาคผนวก คแห่งประกาศของ 5 ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 58 คณะปฏิวัติฉบับที่(การประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์) ((ฉบับที่ 2(.....		
ภาคผนวก งแห่งประกาศของ 5 ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 58 คณะปฏิวัติฉบับที่(การประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์) ((ฉบับที่ 3(.....		

ภาคผนวก จ แห่งประกาศของ 5 ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ . 58 คณะปฏิวัติฉบับที่(การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ ((ฉบับที่ 4(..... 76	
ภาคผนวก ฉ ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง หลักเกณฑ์ . วิธีการ และเงื่อนไข ในการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์..... 79	
ภาคผนวก ช มาตรา .39 แห่งประมวลรัษฎากร..... 90	
ภาคผนวก ซ มาตรา .65 ทวิ (4) แห่งประมวลรัษฎากร..... 93	

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 : สรุปมาตรการเพื่อกำกับดูแลการดำรงอัตราส่วนระหว่างผู้ถือหุ้นสุทธิกับ ยอดคงค้างของเงินที่ได้รับล่วงหน้า.....	33
ตารางที่ 2 : ตัวอย่างการคำนวณอัตราส่วนของผู้ถือหุ้นสุทธิต่อยอดคงค้างของเงินที่ได้รับล่วงหน้า....	41

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1 : หลักการทั่วไปของกฎหมายภาษีอากร.....	4
แผนภาพที่ 2 : การชำระเงินในประเทศไทย.....	14
แผนภาพที่ 3 : สรุปความแตกต่างระหว่าง “การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์” และ “การชำระด้วยเงินอิเล็กทรอนิกส์”	16
แผนภาพที่ 4 : สรุปประเภทของบัตรอิเล็กทรอนิกส์.....	20
แผนภาพที่ 5 : ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ (Issuer) และผู้ถือบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ (Cardholder).....	25
แผนภาพที่ 6 : ภาพรวมของกฎหมายเพื่อการควบคุมการประกอบธุรกิจ e-Payment และ ธุรกิจ e-Money.....	27
แผนภาพที่ 7 : ผู้ประกอบธุรกิจที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของพระราชกฤษฎีกาว่าด้วย การควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2551.....	29
แผนภาพที่ 8 : ข้อยกเว้นการควบคุมการประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ตาม ปว. 58	35

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ในสภาวะการณ์ปัจจุบันมีการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศไปอย่างรวดเร็ว การประกอบธุรกิจในยุคนี้จึงได้มีการนำเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการดำเนินธุรกิจอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment)

ธุรกิจหนึ่งที่ได้นำเทคโนโลยีที่มีความซับซ้อนและมีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูงมาประยุกต์ใช้ได้แก่ ธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องกับการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้ประกอบการจะให้บริการบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อใช้ในการชำระค่าสินค้าและบริการ ทั้งนี้ การออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money card) ซึ่งถือเป็นบัตรชำระเงินล่วงหน้า (Prepaid card) ประเภทหนึ่งของผู้ประกอบการที่ไม่ใช่สถาบันการเงินนั้นมีลักษณะคล้ายคลึงกับการธนาคาร ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงมีการควบคุมดูแลธุรกิจบริการดังกล่าวโดยเฉพาะ เพื่อเสริมสร้างความเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับในระบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ป้องกัน ความเสียหายต่อสาธารณชน รวมทั้งส่งเสริมการใช้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

สำหรับการออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีการออกข้อกำหนดเพื่อคุ้มครองเงินสดที่ผู้บริโภคจ่ายเติมในบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ไว้เป็นการล่วงหน้า โดยกิจการจะต้องฝากเงินสดรับล่วงหน้าจากผู้บริโภคไว้ที่ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินเฉพาะกิจ และจะต้องดำรงส่วนของผู้ถือหุ้นสุทธิเป็นอัตราส่วนกับยอดคงค้างของเงินที่ได้รับล่วงหน้าตามที่กำหนด อย่างไรก็ตาม การออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงินเพื่อใช้ชำระค่าสินค้า ค่าบริการ หรือค่าอื่นใดอันเป็นธุรกิจของตน ไม่ได้ถูกครอบคลุมอยู่ในขอบเขตธุรกิจที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทยดังกล่าว ดังนั้นจึงอาจทำให้กิจการมียอดคงค้างจากการรับเงินล่วงหน้าจากผู้บริโภคเป็นมูลค่ามหาศาล ซึ่งไม่ได้มีข้อจำกัดในการใช้เงินดังกล่าวแต่อย่างใด

จากการศึกษาพบว่าลักษณะธุรกรรมดังกล่าวถือเป็นประโยชน์ที่กิจการได้รับ อันเข้าลักษณะของเงินได้พึงประเมินที่ต้องเสียภาษี ดังนั้น จึงเห็นควรให้มีการกำหนดวิธีพิจารณาและหลักเกณฑ์ในการประเมินเงินได้พึงประเมินจากการทำธุรกรรมการออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงินเพื่อใช้ชำระค่าสินค้า ค่าบริการ หรือค่าอื่นใดอันเป็นธุรกิจของตน

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาลักษณะการประกอบธุรกิจและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงแนวปฏิบัติที่ประกาศกำหนดเพื่อควบคุมการประกอบธุรกิจการออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money) ของผู้ประกอบการที่ไม่ใช่สถาบันการเงินเพื่อใช้ในกิจการของตน
- 2) เพื่อศึกษาหลักการพื้นฐานของภาษีอากรและหลักการคำนวณภาษีเงินอากร
- 3) เพื่อวิเคราะห์ประเด็นปัญหาการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากประโยชน์อื่นจากการใช้เงินรับล่วงหน้าของผู้ประกอบการที่ออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ในกิจการของตน
- 4) เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากประโยชน์อื่นจากการใช้เงินรับล่วงหน้าของผู้ประกอบการที่ออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ในกิจการของตน

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

การนำเงินที่ได้รับล่วงหน้าจากการออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money) เพื่อใช้ชำระค่าสินค้า ค่าบริการ หรือค่าอื่นใดอันเป็นธุรกิจของผู้ประกอบการที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน ไปใช้ในการดำเนินกิจการ ถือเป็นประโยชน์อื่นที่กิจการได้รับ อันเข้าลักษณะของเงินได้พึงประเมินที่ต้องเสียภาษีตามมาตรา 39 ตามประมวลรัษฎากร ที่อยู่ในบังคับต้องเสียภาษี ดังนั้น จึงเห็นควรให้มีการกำหนดวิธีพิจารณาและหลักเกณฑ์ในการประเมินเงินได้พึงประเมินจากการทำธุรกรรมดังกล่าว

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาในเอกัตศึกษานี้ ผู้ศึกษาจะทำการศึกษาและวิเคราะห์ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมจากเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าว โดยครอบคลุมเอกสารต่างๆ ดังนี้

- 1) พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2551 และ ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์
- 2) กฎหมายและแนวทางในการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลและการประเมินเงินได้พึงประเมินของกรมสรรพากร มาตรา 39 และมาตรา 65 ทวิ (4) แห่งประมวลรัษฎากร
- 3) เอกสารตีพิมพ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา

งานวิจัยฉบับนี้ทำการศึกษาค้นคว้าเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษา ค้นคว้า รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องและแนวปฏิบัติที่ประกาศกำหนดเพื่อควบคุมการประกอบธุรกิจการออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money) ของผู้ประกอบการที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน รวมถึงการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากประโยชน์อื่นตามประมวลรัษฎากร โดยอาศัยข้อมูลจากตัวบทกฎหมาย หนังสือ บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์และสื่อประเภทข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องช่วยค้น

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) เพื่อให้เข้าใจถึงลักษณะการประกอบธุรกิจและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงแนวปฏิบัติที่ประกาศกำหนดเพื่อควบคุมการประกอบธุรกิจการออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money) ของผู้ประกอบการที่ไม่ใช่สถาบันการเงินเพื่อใช้ในกิจการของตน
- 2) เพื่อให้เข้าใจถึงหลักการพื้นฐานของภาษีอากรและหลักการคำนวณภาษีเงินอากร
- 3) เพื่อให้ทราบถึงประเด็นปัญหาการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากประโยชน์อื่นจากการใช้เงินรับล่วงหน้าของผู้ประกอบการที่ออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ในกิจการของตน
- 4) เพื่อให้สามารถเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากประโยชน์อื่นจากการใช้เงินรับล่วงหน้าของผู้ประกอบการที่ออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ในกิจการของตน

บทที่ 2

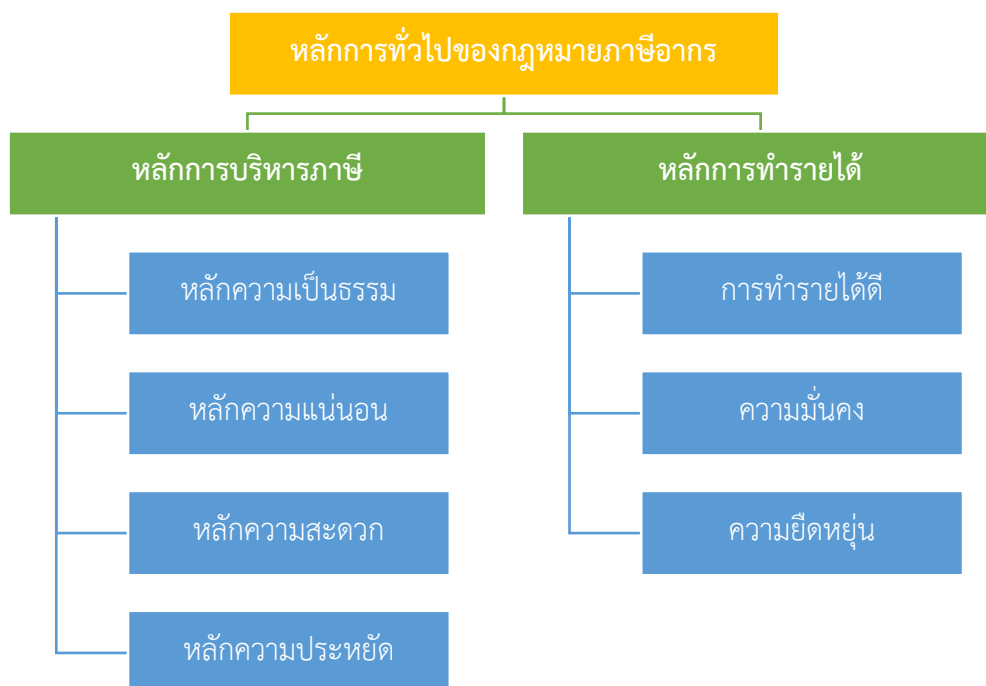
แนวความคิดและหลักการพื้นฐานของภาษีอากร

การจัดเก็บภาษีอากรถือเป็นแหล่งรายได้สำคัญของภาครัฐ เพื่อให้รัฐมีรายได้เพียงพอที่จะนำไปใช้ในการเพื่อการพัฒนาประเทศ อย่างไรก็ตาม การจัดเก็บภาษีอากรนั้นอาจจะเป็นการสร้างภาระให้แก่ประชาชน ดังนั้น เพื่อให้การจัดเก็บภาษีอากรก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อทั้งภาครัฐและประชาชน จึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงหลักการและวิธีการที่ดีและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป เพื่อให้เกิดการกำหนดวิธีการจัดเก็บภาษีอากรที่ดีและเหมาะสม เอกศศึกษาเล่มนี้จึงนำเสนอการศึกษาหลักทั่วไปกฎหมายภาษีอากร (2.1) และหลักการในการพิจารณาการคำนวณเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลตามประมวลรัษฎากรแห่งประเทศไทย (2.2) ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินปัญหาที่ได้ทำการศึกษา

2.1 หลักทั่วไปกฎหมายภาษีอากร

หลักการสำคัญในทางเศรษฐศาสตร์ถูกนำมาพิจารณาเพื่อกำหนดบทบัญญัติทางกฎหมาย รวมถึงกฎหมายภาษีอากร โดยเอกศศึกษาเล่มนี้ขอกล่าวถึงหลักการทั่วไปของกฎหมายภาษีอากรที่สำคัญ 2 หลักการ คือ หลักการบริหารภาษีของ Adam Smith (2.1.1) และ หลักการทำรายได้ (Ren dement) (2.1.2) ซึ่งมีสาระสำคัญโดยสรุปดังแผนภาพที่ 1 ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 : หลักการทั่วไปของกฎหมายภาษีอากร¹

¹ ศุภลักษณ์ พินิจภูวดล, กฎหมายภาษีอากร (สมุทรสาคร: บริษัท ที.เค.เอส. สยามเพรส แมเนจเม้นท์ จำกัด, 2560).

2.1.1 หลักการบริหารภาษีของ Adam Smith

หลักการจัดเก็บภาษีถูกนำเสนอเป็นครั้งแรกโดย Adam Smith ผ่านหนังสือ *The Wealth of Nations* โดยเป็นการกำหนดกฎเกณฑ์และหลักการต่างๆ เพื่อสร้างระบบภาษีอากรที่ดี ถึงแม้หลักการดังกล่าวจะถูกนำเสนอมาเป็นระยะเวลาช้านาน แต่ก็ยังคงใช้เป็นหลักการพื้นฐานของทฤษฎีทางกฎหมายในปัจจุบัน หลักการทั่วไปของ Adam Smith ถูกนำเสนอทั้งหมด 4 หลักการ ดังนี้

(1) หลักความเป็นธรรม (Equity)

ตามที่ Adam Smith ได้กล่าวไว้ในหนังสือ *The Wealth of Nations* ไว้ว่า เป้าหมายของรัฐทุกรัฐควรที่จะนำมาซึ่งการสนับสนุนรัฐบาลอย่างรวดเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ตามสัดส่วนความสามารถในการทำรายได้ภายใต้ความคุ้มครองที่รัฐได้รับ² จะเห็นได้ว่าหลักเกณฑ์ที่สำคัญของหลักความเป็นธรรม คือ หลักความยุติธรรมในการจัดเก็บภาษี ซึ่งจะต้องสัมพันธ์กับสิ่งที่มีความสามารถหรือสิ่งที่แสดงความสามารถของผู้เสียภาษี ในที่นี้ก็คือความสามารถในการทำรายได้ โดยการจัดเก็บภาษีที่ก่อให้เกิดความยุติธรรมทางเศรษฐกิจและสังคมแก่ประชาชนจะจัดเก็บตามสัดส่วนรายได้ของผู้เสียภาษีที่ได้รับภายใต้การคุ้มครองของรัฐ ภายใต้สมมติฐานที่ว่าประชาชนสามารถหารายได้โดยมีรัฐบาลเป็นผู้สนับสนุนการหารายได้ดังกล่าว ซึ่งแต่ละคนอาจจะมียาได้ที่ไม่เท่ากัน ดังนั้นการจัดเก็บภาษีที่ก่อให้เกิดความเสมอภาคจึงเป็นวิธีการเก็บภาษีแบบก้าวหน้าโดยมีการระบุดัชนีภาษีเพิ่มขึ้นตามการเพิ่มขึ้นของรายได้และลดลงตามการลดลงของรายได้³ หรือเรียกอีกอย่างว่าอัตราภาษีก้าวหน้า เช่น อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

หลักความเป็นธรรมไม่เพียงแต่ทำให้การจัดเก็บภาษีเกิดความยุติธรรมอันจะนำไปสู่ความเท่าเทียมทางสังคมแล้ว แต่ยังเป็นการกระจายความมั่งคั่งในระบบเศรษฐกิจอย่างเท่าเทียมอีกด้วย⁴

² “The subjects of every state ought to contribute towards the support of the government, as nearly as possible, in proportion to their respective abilities that is in proportion to the revenue which they respectively enjoy under the protection of the State” Adam Smith Institute, **Adam Smith Quotes** [Online], 14 April 2018. Available from: <https://www.adamsmith.org/adam-smith-quotes/>

³ Economics Concepts, **Canons of Taxation** [Online], 14 April 2018. Available from: http://economicsconcepts.com/canons_of_taxation.htm

⁴ Owlcation, **Canons of Taxation in Economics** [Online], 14 April 2018. Available from: <https://owlcation.com/social-sciences/Canons-of-Taxation-in-Economics>

(2) หลักความแน่นอน (Certainty)

หลักความแน่นอนถูกนำมาพิจารณาเพื่อให้การจัดเก็บภาษีมีความชัดเจน แน่นนอน และไม่คลุมเครือ ซึ่งจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของเหตุผล⁵ เพื่อประโยชน์ของผู้เสียภาษีจึงควรมีการกำหนดการจัดเก็บภาษีไว้อย่างชัดเจน ทั้งจำนวนเงินภาษีที่ผู้เสียภาษีจะต้องชำระ ระยะเวลาที่ต้องเสียภาษี รวมถึงวิธีการคำนวณภาษีและขั้นตอนในการจ่ายชำระภาษีดังกล่าว เป็นไปตามคำกล่าวของ Adam Smith ที่ว่า ภาษีที่แต่ละบุคคลจะจ่ายชำระควรจะแน่นอนและไม่เป็นการทำตามอำเภอใจ เวลาในการชำระภาษี วิธีการชำระภาษี และจำนวนเงินภาษีที่จะต้องจ่ายชำระควรจะชัดเจนและชัดเจนต่อผู้เสียภาษีดังกล่าวและบุคคลอื่นๆ⁶

การกำหนดการจัดเก็บภาษีไว้อย่างแน่นอน นอกจากจะทำให้ประชาชนผู้เสียภาษีสามารถวางแผนเตรียมการจัดการภาษีได้ล่วงหน้าแล้ว ยังก่อให้เกิดประโยชน์ต่อภาครัฐผู้จัดเก็บภาษีในการประมาณการจำนวนภาษีที่จะจัดเก็บได้เป็นการล่วงหน้าเช่นกัน

การจัดเก็บภาษีที่ไม่สอดคล้องกับหลักความแน่นอนอาจเป็นการสร้างโอกาสให้กับภาครัฐในการใช้อำนาจในทางที่ไม่ควร ซึ่งสร้างความเดือดร้อนให้กับผู้เสียภาษีและอาจนำไปสู่การหลีกเลี่ยงภาษีที่พึงต้องชำระด้วย⁷

(3) หลักความสะดวก (Convenience)

Adam Smith ได้กล่าวถึงหลักความสะดวกไว้ว่า ภาษีทุกประเภทควรถูกเรียกเก็บในเวลาหรือมีวิธีการจัดเก็บที่สะดวกที่สุดสำหรับผู้เสียภาษี⁸ ซึ่งอาจขยายความได้ว่าการจัดเก็บภาษีโดยคำนึงถึงหลักความสะดวกจะต้องพิจารณาเรื่องช่วงเวลาและผู้เสียภาษีมีความสะดวกที่จะชำระภาษี โดยผู้เสียภาษีจะมีความสามารถในการจ่ายภาษีก็ต่อเมื่อมีรายได้เพียงพอที่จะนำมาชำระภาษี เช่น ภาษีทรัพย์สินที่ถูกพิจารณาให้มีการจัดเก็บภาษีเมื่อทรัพย์สินดังกล่าวก่อให้เกิดรายได้ต่อเจ้าของ

⁵ ศุภลักษณ์ พินิจภูวดล, กฎหมายภาษีอากร, หน้า 55.

⁶ “The tax which each individual is bound to pay ought to be certain, and not arbitrary. The time of payment, the manner of payment, the quantity to be paid, ought all to be clear and plain to the contributor, and to every other person...” Adam Smith Institute, **Adam Smith Quotes** [Online], 14 April 2018. Available from: <https://www.adamsmith.org/adam-smith-quotes/>

⁷ Economics Concepts.

⁸ “Every tax ought to be levied at the time, or in the manner, in which it is most likely to be convenient for the contributor to pay it...” Adam Smith Institute, **Adam Smith Quotes** [Online], 14 April 2018. Available from: <https://www.adamsmith.org/adam-smith-quotes/>

ทรัพย์สินหรือ ในประเทศเกษตรกรรม เกษตรกรจะสามารถจ่ายภาษีได้อย่างสะดวกเมื่อเข้าสู่ฤดูเก็บเกี่ยวพืชผลซึ่งเกษตรกรจะมีรายได้จากพืชผลที่เก็บเกี่ยวดังกล่าว⁹

นอกจากนี้ วิธีการชำระภาษีและสถานที่จัดเก็บภาษีก็ควรอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เสียภาษีด้วยเช่นกัน โดยรัฐอาจจะพิจารณาให้มีการจัดเก็บภาษีโดยการใช่วิธีหักภาษี ณ ที่จ่ายแทนที่จะให้ผู้เสียภาษีเดินทางไปจ่ายชำระภาษีด้วยตนเอง ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นการเพิ่มภาระภาษีให้แก่ประชาชน แต่ยังทำให้เกิดค่าใช้จ่ายในการเดินทางเพื่อไปชำระภาษีเพิ่มขึ้นอีก การจัดเก็บภาษีด้วยระบบออนไลน์ก็สามารถช่วยให้ผู้เสียภาษีมีความสะดวกในการชำระภาษีในยุคปัจจุบันมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น การพิจารณาหลักความสะดวกจะต้องมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับหลักความแน่นอน การกำหนดจำนวนเงินภาษีที่ผู้เสียภาษีจะต้องชำระ ระยะเวลาที่ต้องเสียภาษี รวมถึงวิธีการคำนวณภาษีและขั้นตอนในการจ่ายชำระภาษีจะต้องเป็นไปอย่างชัดเจนและแน่นอนและมีการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เสียภาษีในการปฏิบัติตาม โดยไม่เป็นการสร้างความรู้สึที่เป็นภาระเกินความสมควร สร้างความตระหนักรู้ถึงหน้าที่ของผู้เสียภาษี ทำให้รัฐสามารถจัดเก็บภาษีได้มากยิ่งขึ้นและเป็นการลดการหลีกเลี่ยงภาษีอีกทางหนึ่งด้วย

(4) หลักความประหยัด (Economy)

วัตถุประสงค์หลักในการจัดเก็บภาษีของรัฐคือการสร้างรายได้เพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการและพัฒนาประเทศ ดังนั้น รัฐจึงควรบริหารจัดการจัดเก็บภาษีและกำหนดมาตรการควบคุมเพื่อก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และในขณะเดียวกัน ผู้เสียภาษีก็ควรเสียค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับภาษีน้อยที่สุดด้วยเช่นกัน¹⁰ เป็นไปตามคำกล่าวของ Adam Smith ที่ว่า ภาษีทุกประเภทควรถูกวางแผนไว้เพื่อให้เงินที่จ่ายจากผู้เสียภาษี รวมถึงภาระที่ผู้เสียภาษีต้องแบกรับภาระเพิ่มจากภาษีที่ถูกเรียกเก็บน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้¹¹

2.1.2 หลักการทำรายได้

นอกจากหลักการทั่วไปของ Adam Smith เมื่อกาลเวลาเปลี่ยนแปลงไป จึงได้มีการพัฒนาหลักการอื่นๆ ขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันอีกเป็นจำนวนมากหนึ่งในนั้นคือ หลักการทำรายได้ โดยแหล่งรายได้สำคัญของรัฐอันดับต้นๆ คือ การจัดเก็บภาษี

⁹ Economics Concepts.

¹⁰ ศุภลักษณ์ พินิจภูวดล, กฎหมายภาษีอากร, หน้า 56.

¹¹ “Every tax ought to be so contrived as both to take out and to keep out of the pockets of the people as little as possible, over and above what it brings into the public treasury of the state...”

Adam Smith Institute, **Adam Smith Quotes** [Online], 14 April 2018. Available from:

<https://www.adamsmith.org/adam-smith-quotes/>

อากร เพื่อให้รัฐมีเงินใช้จ่ายในการบริหารและพัฒนาประเทศได้อย่างเพียงพอ การบัญญัติกฎหมายภาษีอากรจึงต้องคำนึงถึงประเด็นสำคัญของหลักการทำรายได้ 3 ประการ ดังนี้¹²

(1) การทำรายได้ดี (Productivity)

ภาษีที่ดีควรเป็นภาษีที่สามารถทำจำนวนรายได้ให้แก่รัฐในจำนวนที่มากเพียงพอที่จะนำไปใช้บริหารจัดการเพื่อการสาธารณสุขและการพัฒนาประเทศชาติ และเพื่อไม่ให้เกิดภาวะขาดดุลการชำระเงิน โดยภาษีอากรแต่ละประเภทมีความสามารถในการทำรายได้แตกต่างกันไปตามที่ได้มีการให้ข้อสังเกตจากนักวิชาการยุคเก่าพบว่า ภาษีทางอ้อมอาจทำรายได้ได้ดีกว่าภาษีทางตรง เนื่องจากรัฐไม่ได้มีการเรียกเก็บภาษีโดยตรงจากผู้รับภาระภาษีที่แท้จริง จึงทำให้ไม่รู้สึกรถึงภาระภาษีที่ต้องชำระ นอกจากนี้ ภาษีที่ทำรายได้ดีควรมีลักษณะเป็นภาษีอากรที่มีฐานกว้าง จะทำให้รัฐได้รับรายได้จากภาษีอากรมากโดยที่ไม่ต้องเพิ่มอัตราการจัดเก็บภาษี¹³

(2) ความมั่นคง (Stability)

เพื่อก่อให้เกิดความมั่นคงของรายได้ภาษีอากร รัฐควรจัดเก็บภาษีอากรที่ไม่แปรผันไปตามปัจจัยหรือสถานการณ์ต่างๆ ที่อาจเปลี่ยนแปลง เช่น สภาวะเศรษฐกิจ ซึ่งหากพิจารณาเรื่องความมั่นคงในการจัดเก็บภาษี ภาษีทางอ้อมที่จัดเก็บจากการบริโภคอาจเกิดความแปรผันตามประมาณการบริโภคภายในประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะเศรษฐกิจ จึงอาจมีความมั่นคงน้อยกว่าภาษีทางตรงอย่างภาษีเงินได้ที่อย่างไรเสียก็ต้องจัดเก็บจากเงินได้ของผู้มีหน้าที่เสียภาษี¹⁴

(3) ความยืดหยุ่น (Elasticity)

การจัดเก็บภาษีที่สามารถทำรายได้ดีควรเป็นภาษีที่มีความยืดหยุ่นสูง กล่าวคือ สามารถปรับตัวตามความต้องการใช้เงินของรัฐที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงไป โดยไม่ก่อให้เกิดปฏิกิริยาต่อต้านหรือสร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้เสียภาษี และไม่ก่อให้เกิดต้นทุนส่วนเพิ่มในการจัดเก็บภาษีอากรดังกล่าวด้วย¹⁵ ความยืดหยุ่นของภาษีอาจสะท้อนให้เห็นได้จากอัตราภาษีที่รัฐกำหนด เช่น การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในอัตราก้าวหน้าจะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ โดยที่หากเศรษฐกิจอยู่ในช่วงขยายตัว ประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีย่อมมีรายได้เพิ่มขึ้น และภาษีเงินได้ก็จะถูกคำนวณในอัตราที่สูงขึ้น ทำให้รัฐมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรเพิ่มขึ้น แต่ในทางตรงกันข้าม หากเศรษฐกิจซบเซา ประชาชนอาจมีรายได้ลดลง การจัดเก็บภาษีเงินได้ก็จะถูกคำนวณด้วยอัตราที่ต่ำลง โดยที่ประชาชนก็จะไม่รู้สึกรว่าการจ่ายภาษีเงินได้สร้างภาระเกินความสมควร

¹² ศุภลักษณ์ พินิจภูวดล, กฎหมายภาษีอากร, หน้า 51.

¹³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 52.

¹⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 52.

¹⁵ Economics Concepts.

2.2 หลักการในการพิจารณาการคำนวณเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลตามประมวลรัษฎากร

ภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นภาษีอากรประเภทหนึ่งที่บัญญัติไว้ในประมวลรัษฎากร โดยจัดเก็บจากเงินได้ของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้ดังกล่าว ในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชี ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลจะต้องนำรายได้และรายจ่ายที่เกิดขึ้นในรอบระยะเวลาบัญชีนั้นๆ มาคำนวณกำไรหรือขาดทุนสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้โดยใช้เกณฑ์สิทธิตามมาตรา 65 แห่งประมวลรัษฎากร ประเด็นสำคัญที่เอื้อต่อการศึกษานี้มุ่งเน้นศึกษาคือ สิ่งที่เกี่ยวข้องเป็นเงินได้ในการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคล (2.2.1) และอำนาจการประเมินเงินได้ของเจ้าพนักงาน (2.2.2)

2.2.1 เงินได้พึงประเมิน

คำว่า “เงินได้พึงประเมิน” ได้ถูกนิยามไว้ตามมาตรา 39 ตามประมวลรัษฎากร หมายความว่า “เงินได้อันเข้าลักษณะพึงเสียภาษีเงินได้ โดยเงินได้ที่กล่าวนี้ ให้ความหมายรวมถึงตลอดถึงทรัพย์สิน หรือประโยชน์อย่างอื่นที่ได้รับ ซึ่งอาจคิดคำนวณได้เป็นเงิน เงินค่าภาษีอากรที่ผู้จ่ายเงินหรือผู้อื่นออกแทนให้สำหรับเงินได้ประเภทต่างๆ ตามมาตรา 40 และเครดิตภาษีตามมาตรา 47 ทวิ ด้วย”¹⁶

ตามคำอธิบายประมวลรัษฎากร ภาษีสรรพากรของศาสตราจารย์ไพจิตร โรจนวานิช คุณชุมพร เสนไสย และคุณสาโรช ทองประกำ¹⁷ ได้วิเคราะห์คำว่า “เงินได้พึงประเมิน” ตามที่ได้ถูกนิยามไว้ว่า เงินได้พึงประเมิน หมายความว่า

- (1) เงินสด หรือตราสารที่มีค่าเสมือนเงินสด เช่น ตั๋วเงิน เช็ค
- (2) ทรัพย์สินที่ได้รับ ซึ่งอาจคิดคำนวณได้เป็นเงิน เช่น ค่าเช่านาที่ได้รับเป็นข้าวเปลือก ค่าจ้างที่ได้รับเป็นข้าวสาร
- (3) ประโยชน์อย่างอื่นที่ได้รับ ซึ่งอาจคิดคำนวณได้เป็นเงิน เช่น ลูกจ้างได้อยู่บ้าน โดยไม่ต้องเสียค่าเช่าบ้าน หรือได้ใช้น้ำประปาและไฟฟ้าของนายจ้าง
- (4) เงินค่าภาษีอากรที่ผู้จ่ายเงินหรือผู้อื่นออกแทนให้ไม่ว่าทอดใดๆ
- (5) เครดิตภาษีเงินปันผลหรือเงินส่วนแบ่งกำไรที่ได้รับจากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย

¹⁶ มาตรา 39 ตามประมวลรัษฎากรแห่งประเทศไทย

¹⁷ ไพจิตร โรจนวานิช, ชุมพร เสนไสย และสาโรช ทองประกำ, คำอธิบายประมวลรัษฎากร ภาษีสรรพากร (กรุงเทพมหานคร: บริษัท สามเจริญพาณิชย์ (กรุงเทพ) จำกัด, 2553), หน้า 1-018.

เฉพาะเงินได้พึงประเมินตามข้อ (2) และ (3) โดยเหตุที่ไม่ได้รับเป็นตัวเงิน ในการคำนวณภาษี จะต้องตีราคาทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่ได้รับให้เป็นเงินตามความในมาตรา 9 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร คือ ให้ถือราคาหรือค่าของทรัพย์สินหรือประโยชน์ในวันที่ได้มา

สำหรับการคำนวณเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลจากกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิทางภาษี ซึ่งก็คือ ผลต่างของรายได้และค่าใช้จ่าย ปรับปรุงด้วยรายการที่เป็นความแตกต่างระหว่างการรับรู้รายได้และค่าใช้จ่ายทางบัญชีกับทางภาษี ไม่ได้มีการกำหนดความหมายของคำว่ารายได้ไว้ในประมวลรัษฎากร แต่อย่างใด ดังนั้น จึงให้ถือว่ารายได้ในการคำนวณเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลให้รวมถึงเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งเป็นบททั่วไปด้วย

รายได้ที่ต้องนำมารวมในการคำนวณเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล สามารถแยกได้ 2 กรณี คือ

(1) รายได้จากกิจการ ได้แก่ รายได้ที่เกิดจากการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ที่ได้จดทะเบียนไว้ต่อกระทรวงพาณิชย์

(2) รายได้เนื่องจากกิจการ ได้แก่ รายได้ที่ไม่ได้เกิดขึ้นจากการประกอบธุรกิจตามปกติของกิจการ แต่เป็นรายได้ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการดำเนินงานของกิจการ รายได้เนื่องจากกิจการนี้อาจจะไม่เกิดขึ้นเลยก็เป็นได้ แต่ถ้าหากเกิดขึ้นแล้วต้องนำมารวมเป็นรายได้ในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลด้วย เช่น รายได้จากการขายที่ดินโรงงาน รายได้จากการโอนสิทธิการเช่าอาคารสำนักงาน กำไรจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา เงินที่ได้รับจากการช่วยเหลือจากบริษัทแม่ เงินชดเชยที่ได้จากการทำประกันภัย¹⁸

นอกจากนี้ การที่กิจการได้รับรายได้หรือประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้ทรัพย์สินของบุคคลอื่น โดยไม่เรียกค่าตอบแทน ก็ถือได้ว่าเป็นรายได้พึงประเมินที่ต้องนำมารวมในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลด้วยเช่นกัน¹⁹ ซึ่งเป็นไปตามคำวินิจฉัยของกรมสรรพากร สำหรับข้อหารือ เลขที่หนังสือ กค 0706/9817 ที่บอกว่ากรณีที่บริษัทได้ใช้อุปกรณ์การผลิตชิ้นส่วนสินค้าจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ เพื่อใช้ในการผลิตสินค้าเพื่อขาย โดยที่บริษัทไม่ต้องเสียค่าตอบแทนใดๆ ให้แก่เจ้าของกรรมสิทธิ์ ถือเป็นประโยชน์อย่างอื่นที่ได้รับ ซึ่งอาจคิดคำนวณได้เป็นเงิน จึงถือเป็นเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร²⁰ ดังนั้น บริษัทจึงต้องนำประโยชน์เพิ่มดังกล่าว มารวมเป็นรายได้หรือต้นทุนสินค้าตามมาตรา 65 แห่งประมวลรัษฎากร

¹⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 2-019.

¹⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 2-024.

²⁰ กรมสรรพากร, ข้อหารือภาษีอากร เลขที่หนังสือ กค 0706/9817 [ออนไลน์], 4 พฤษภาคม 2561. แหล่งที่มา:

<http://www.rd.go.th/publish/25556.0.html>

เรื่องทำนองเดียวกับคำวินิจฉัยของกรมสรรพากรอีกเรื่องก็คือคำพิพากษาฎีกาที่ 1708/2536 โดยประเด็นปัญหาคือ บริษัทรับฝากขายสินค้าผงชูรส และผลิตภัณฑ์พลอยได้จากผงชูรส จากกิจการผู้ผลิตแห่งหนึ่ง โดยได้รับค่าตอบแทนเป็นเงินที่เรียกว่า "ค่าบริการดำเนินการจัดธุรกิจให้กับผู้อื่น" ซึ่งจะคำนวณเป็นรายเดือนตามอัตราแน่นอนที่กำหนดไว้ในสัญญา (Fixed rate) โดยไม่คำนึงถึงยอดขายสินค้า สาเหตุที่มีการกำหนดค่าตอบแทนเป็นอัตราแน่นอน เนื่องจากกิจการผู้ผลิตได้มอบรถยนต์ของตนจำนวน 60 - 70 คัน ต่อเดือน ให้แก่บริษัทไว้ใช้เป็นยานพาหนะ ในการจำหน่ายสินค้า โดยไม่เสียค่าตอบแทนซึ่งหากกิจการผู้ผลิตไม่ได้ให้รถยนต์แก่บริษัทใช้ โดยไม่เสียค่าตอบแทนแล้ว บริษัทจะต้องมีรายจ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะในการประกอบกิจการ และเป็นที่น่าอนว่า การกำหนดค่าตอบแทนที่ถือเป็นรายรับหรือเงินได้ของบริษัทจะต้องสูงขึ้น เพราะต้องคิดรวมต้นทุนในเรื่องยานพาหนะเพิ่มขึ้นอีกและคงไม่กำหนดค่าตอบแทนเป็นจำนวนแน่นอนตายตัว ดังนั้น การที่กิจการผู้ผลิตได้ให้บริษัทใช้รถยนต์โดยไม่เสียค่าตอบแทน จึงเป็นส่วนหนึ่งของค่าตอบแทนที่กิจการผู้ผลิตให้แก่บริษัท นอกเหนือไปจากค่าตอบแทนที่กำหนดไว้เป็นจำนวนตายตัวในสัญญา จึงถือได้ว่าเป็นประโยชน์ที่บริษัทได้รับซึ่งอาจคิดคำนวณได้เป็นเงินเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร และเป็นรายได้จากกิจการหรือเนื่องจากกิจการที่บริษัทกระทำในรอบระยะเวลาบัญชี ซึ่งจะต้องนำมาคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ตามมาตรา 65 แห่งประมวลรัษฎากร²¹

2.2.2 อำนาจการประเมินเงินได้ของเจ้าพนักงาน

เนื่องจากการคำนวณเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ไม่ได้มีการกำหนดความหมายของคำว่ารายได้ไว้ในประมวลรัษฎากรแต่อย่างใด จึงอาจเกิดกรณีที่บริษัทมีรายได้หรือประโยชน์ที่บริษัทได้รับ แต่ไม่ได้นำมารวมเป็นรายได้ในการคำนวณเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ดังนั้น จึงได้มีการบัญญัติเงื่อนไขในการคำนวณกำไรสุทธิให้เป็นไปตามมาตรา 65 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร โดยมีการให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานสรรพากรในการประเมินรายได้ ตามมาตรา 65 ทวิ (4) ซึ่งเป็นเรื่องการโอนทรัพย์สิน โดยไม่มีค่าตอบแทน โดยวางหลักไว้ว่า ในกรณีโอนทรัพย์สิน ให้บริการ หรือให้กู้ยืมเงิน โดยไม่มีค่าตอบแทน ค่าบริการ หรือดอกเบี้ย หรือมีค่าตอบแทน ค่าบริการ หรือดอกเบี้ยต่ำกว่าราคาตลาด โดยไม่มีเหตุอันสมควร เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจประเมิน ค่าตอบแทน ค่าบริการ หรือดอกเบี้ยนั้น ตามราคาตลาดในวันที่โอน ให้บริการหรือให้กู้ยืมเงิน²²

²¹ กรมสรรพากร, คำพิพากษาฎีกาที่ 1708/2536 [ออนไลน์], 4 พฤษภาคม 2561. แหล่งที่มา:

<http://www.rd.go.th/publish/17194.0.html>

²² มาตรา 65 ทวิ (4) ตามประมวลรัษฎากรแห่งประเทศไทย

เมื่อตีความจากกฎหมายดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่าเป็นการให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานสรรพากรในการประเมินรายได้ โดยอาศัยดุลยพินิจของเจ้าพนักงานสำหรับแต่ละกรณี ตัวอย่างเช่น²³ กรณีที่บริษัทเก็บรักษาเงินสดไว้เป็นจำนวนมาก โดยไม่ได้นำไปฝากธนาคารหรือหาผลประโยชน์ เพื่อให้ได้ดอกผล ไม่อยู่ในวิสัยของผู้ประกอบการ ซึ่งจะต้องแสวงหาผลประโยชน์ให้กับบริษัท ดังนั้น เจ้าพนักงานประเมินจึงสามารถประเมินรายได้ของบริษัทเป็นค่าดอกเบี้ยที่ควรจะได้รับในส่วนของเงินสดที่เหลืออยู่ในแต่ละเดือนที่มีได้ใช้หมุนเวียน โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 65 ทวิ (4) แห่งประมวลรัษฎากร โดยคิดอัตราดอกเบี้ย ตามอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำของธนาคารพาณิชย์ในขณะนั้นได้

จากกรณีดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าเงินสดที่เก็บรักษาไว้นั้นแม้จะถือเป็นทรัพย์สินของกิจการ แต่ตามดุลยพินิจของเจ้าพนักงานสรรพากร ได้พิจารณาแล้วว่ากิจการควรจะได้รับประโยชน์จากทรัพย์สิน อย่างน้อยก็เป็นรายได้ดอกเบี้ยจากการฝากเงินดังกล่าวไว้กับสถาบันการเงิน จึงได้ใช้อำนาจในการประเมินรายได้ในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล

การประเมินรายได้โดยเจ้าพนักงานประเมินอีกกรณีหนึ่ง คือ การให้บริการหรือให้ใช้ทรัพย์สินโดยไม่คิดค่าตอบแทน²⁴ ตัวอย่างเช่น บริษัท ก. ให้บริษัท ข. ใช้ที่ดินโดยไม่คิดค่าเช่าที่ดินดังกล่าว โดยมีการทำสัญญาตกลงกันไว้ว่า เมื่อบริษัท ข. สร้างอาคารลงบนที่ดินนั้นแล้ว บริษัท ข. ยินยอมให้บริษัท ก. ใช้อาคารดังกล่าวร่วมกันโดยไม่คิดค่าเช่าอาคาร ในกรณีนี้ เจ้าพนักงานประเมินได้ใช้อำนาจตามมาตรา 65 ทวิ (4) แห่งประมวลรัษฎากรในการประเมินรายได้ ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 เหตุการณ์ กล่าวคือ เหตุการณ์แรก บริษัท ก. ให้บริษัท ข. ใช้ที่ดินเพื่อปลูกสร้างอาคาร โดยไม่คิดค่าเช่าที่ดิน ซึ่งบริษัท ก. ได้รับผลตอบแทนคือ การใช้อาคารสำนักงานร่วมกันกับบริษัท ข. ถือเป็นบริการให้เช่าที่ดินโดยไม่มีค่าตอบแทนของบริษัท ก. ซึ่งถือว่าไม่มีเหตุอันสมควร อีกเหตุการณ์หนึ่งคือ บริษัท ข. ให้บริษัท ก. ใช้อาคารสำนักงานโดยไม่คิดค่าเช่าอาคาร แต่ได้ผลตอบแทนเป็นการใช้ที่ดินโดยไม่ต้องเสียค่าเช่าที่ดิน ถือเป็นบริการให้เช่าอาคารโดยไม่มีค่าตอบแทนของบริษัท ข. ซึ่งถือว่าไม่มีเหตุอันสมควรเช่นกัน ทั้ง 2 เหตุการณ์นี้ถือเป็นการให้บริการโดยไม่มีค่าตอบแทน เจ้าพนักงานประเมินจึงมีอำนาจประเมินค่าเช่ารับตามราคาตลาดในวันที่ให้เช่าที่ดินและอาคารดังกล่าวกับทั้งบริษัท ก. และบริษัท ข.²⁵

²³ พิภพ วีระพงษ์, การคำนวณกำไรสุทธิตามประมวลรัษฎากร มาตรา 65 ทวิ, 65 ตี. (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2538), หน้า 45.

²⁴ ไพจิตร โรจนวานิช, ชุมพร เสนไสย และสาโรช ทองประคำ, คำอธิบายประมวลรัษฎากร ภาษีสรรพากร, หน้า 2-103.

²⁵ กรมสรรพากร, ข้อหาหรือภาษีอากร เลขที่หนังสือ กค 0706/6615 [ออนไลน์], 12 พฤษภาคม 2561. แหล่งที่มา: <http://www.rd.go.th/publish/32622.0.html>

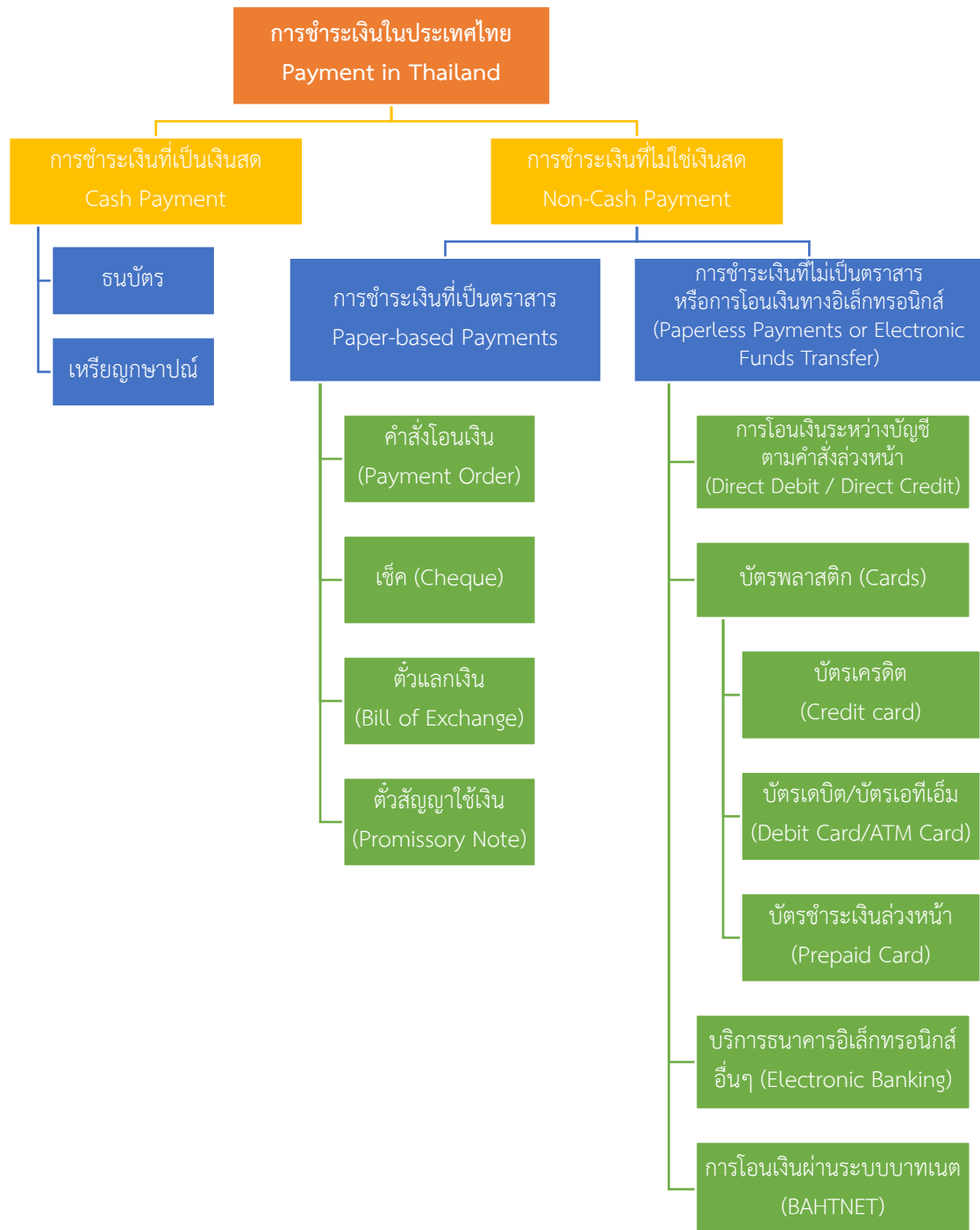
บทที่ 3

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบการที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน

การชำระเงินในประเทศไทย (แผนภาพที่ 2 : การชำระเงินในประเทศไทย) โดยทั่วไปจะเป็นการชำระด้วยเงินสด เนื่องจากมีความสะดวกในการพกพา อีกทั้งเงินสดยังเป็นสื่อการชำระเงินที่ได้รับการยอมรับเป็นการทั่วไป อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันที่การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศได้ดำเนินไปอย่างก้าวไกล ทำให้ระบบสารสนเทศมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์มากขึ้น อีกทั้งแนวคิดในการลดการใช้กระดาษ ลดการตีพิมพ์เอกสาร ลดการจับเก็บจากการใช้พื้นที่ จึงนำไปสู่การดำเนินธุรกิจผ่านกระบวนการแบบดิจิทัล ผู้ประกอบการจำนวนมากได้หันมาใช้ระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment) ผ่านสื่อกลางแทนเงินสดหรือเงินอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Money: e-Money)

เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้บริโภค ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าใจความหมายของบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ (3.1) และประเภทของบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ (3.2) ที่ได้นำไปใช้ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน โดยที่บัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ถูกใช้เป็นการชำระเงินในลักษณะที่หลากหลาย (3.3) จึงมีการบัญญัติกฎหมายและแนวปฏิบัติที่ประกาศกำหนดเพื่อควบคุมการประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์และการประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ (3.4)

แผนภาพที่ 2 : การชำระเงินในประเทศไทย²⁶

รูปภาพจากธนาคารแห่งประเทศไทย

²⁶ ฝ่ายระบบการชำระเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย, ระบบการชำระเงินในประเทศไทย (กรุงเทพมหานคร: บริษัท คาร์ลีโอเน่ อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล จำกัด, 2542), หน้า 24.

3.1 ความหมายของบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money Card)

ในการศึกษาเอกัตศึกษานี้มีถ้อยคำนิยามที่เขียนในลักษณะใกล้เคียงกันอยู่หลายคำ ซึ่งแต่ละคำนิยามนั้นมีความแตกต่างกันไป จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาความหมายของแต่ละถ้อยคำเพื่อก่อให้เกิดความชัดเจนก่อน กล่าวคือ

“การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์” (e-Payment) ตามพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2551 หมายความว่า การโอนสิทธิการถือครองเงินหรือการโอนสิทธิการถอนเงิน หรือหักเงินจากบัญชีเงินฝากของผู้ใช้บริการที่เปิดไว้กับผู้ให้บริการด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดหรือบางส่วน²⁷ อาจกล่าวได้ว่า การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นวิธีการชำระเงินรูปแบบหนึ่งที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้บริโภคในการชำระเงินผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยในการทำธุรกรรมยังคงใช้เงินตราของผู้บริโภคเป็นสื่อกลางในการจ่ายชำระ²⁸ ซึ่งแตกต่างจากการชำระด้วยเงินอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Money: e-Money)

“เงินอิเล็กทรอนิกส์” ตามคำนิยามที่บัญญัติไว้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2551 หมายความว่า บัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ให้บริการออกให้แก่ผู้ใช้บริการ ซึ่งจะระบุชื่อหรือไม่ก็ตาม โดยมีการชำระเงินให้แก่ผู้ให้บริการไว้ล่วงหน้าเพื่อนำไปใช้ชำระค่าสินค้า ค่าบริการ หรือค่าอื่นใดแทนการชำระด้วยเงินสด และได้มีการบันทึกมูลค่าหรือจำนวนเงินที่ชำระไว้ล่วงหน้า²⁹

ในขณะที่องค์การระหว่างประเทศอย่าง Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) ก็ได้มีคำจำกัดความ “เงินอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า การจัดเก็บมูลค่าเงินในระบบอิเล็กทรอนิกส์บนอุปกรณ์ ซึ่งใช้กันอย่างแพร่หลายในการชำระเงินต่อผู้อื่นที่ไม่ใช่ผู้ออกบัตรโดยไม่จำเป็นจะต้องเกี่ยวข้องกับบัญชีธนาคารในการทำธุรกรรมการเงินนั้น แต่เป็นเพียงเครื่องมือหรือสื่อสำหรับผู้ถือในการจ่ายเงินไว้ล่วงหน้า³⁰

²⁷ มาตรา 3 แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2551

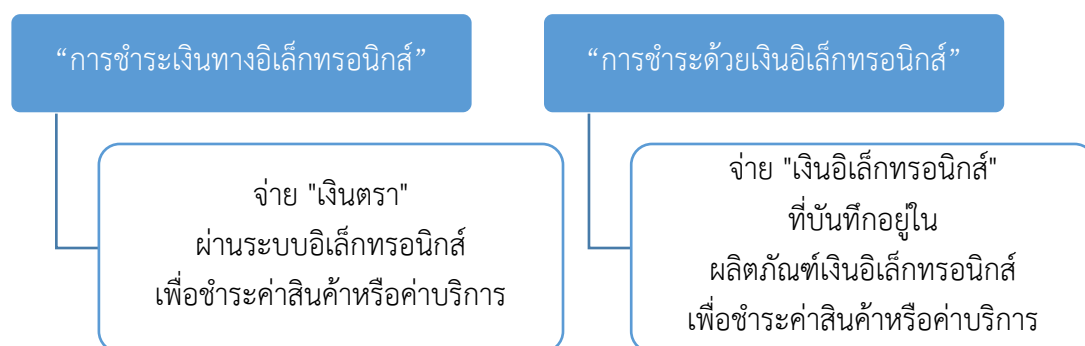
²⁸ พักตร์สิริ สื่อศิริธำรงค์, “มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมผู้ประกอบการออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่มีใช้ธนาคารพาณิชย์,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551), หน้า 13.

²⁹ มาตรา 3 แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2551

³⁰ “Electronic money (e-money) is an electronic store of monetary value on a technical device that may be widely used for making payments to undertakings other than the issuer without necessarily involving bank accounts in the transaction, but acting as a prepaid bearer instrument.” OECD, *Glossary of Statistical Terms: Electronic money* [Online], 24 March 2018. Available from: <http://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=3050>

ดังนั้น “การชำระด้วยเงินอิเล็กทรอนิกส์” จึงหมายถึงความถึง การชำระเงินโดยใช้มูลค่าเงินที่ถูกบันทึกเก็บในอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้เป็นสื่อกลางในการจ่ายชำระ โดยที่ไม่ใช้เงินสด

แผนภาพที่ 3 : สรุปความแตกต่างระหว่าง “การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์” และ “การชำระด้วยเงินอิเล็กทรอนิกส์”

การจัดเก็บข้อมูลเงินอิเล็กทรอนิกส์สามารถจัดทำผ่านผลิตภัณฑ์เงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money Products) ที่เป็นได้ทั้งในรูปแบบของ Hardware-based หรือ Software-based ก็ได้ ขึ้นอยู่กับเทคโนโลยีที่ใช้ในการเก็บมูลค่าเงิน ในกรณีที่เป็นผลิตภัณฑ์ Hardware-based จะเป็นการฝังอุปกรณ์ ที่เป็นหน่วยความจำในการจัดเก็บข้อมูล เช่น ชิพการ์ด เข้าไปในฮาร์ดแวร์ ที่มีคุณสมบัติในการรักษาความปลอดภัย เช่น บัตรพลาสติก (Card) หรือเหรียญดิจิทัล (Coin / Token) มูลค่าเงินจะถูกโอนผ่านการอ่านอุปกรณ์หน่วยความจำดังกล่าวที่อยู่ภายในฮาร์ดแวร์ โดยเครื่องอ่านที่ไม่จำเป็นต้องเชื่อมต่อเครือข่ายระบบ real-time ไปยังเซิร์ฟเวอร์ของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์³¹

การใช้งานผลิตภัณฑ์เงินอิเล็กทรอนิกส์ ประเภท Hardware-based มีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกในการชำระเงินแบบต่อหน้า (Face-to-Face) โดยเงินอิเล็กทรอนิกส์ประเภทนี้ มักจะถูกเรียกว่า “สิ่งที่ใช้แทนเงินสด” ยกตัวอย่างเช่น บัตรเงินสดอิเล็กทรอนิกส์ (Cash Card), บัตรของขวัญ (Gift Card) อย่างไรก็ตาม ผลิตภัณฑ์บางประเภทก็อาจสามารถใช้ชำระค่าสินค้าหรือค่าบริการผ่านทางอินเทอร์เน็ต หรือใช้เบิกถอนเงินสดจากเครื่องเบิกถอนเงินอัตโนมัติ (ATM) ได้อีกด้วย เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับผู้ถือบัตรนั้น³²

ในขณะที่ผลิตภัณฑ์ Software-based จะเป็นการใช้ซอฟต์แวร์ที่มีลักษณะเฉพาะ ติดตั้งและทำงานบนอุปกรณ์ส่วนบุคคลทั่วไป เช่น คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล, โทรศัพท์มือถือ เพื่อช่วยใน

³¹ European Central Bank, **Electronic Money** [Online], 24 March 2018. Available from:

https://www.ecb.europa.eu/stats/money_credit_banking/electronic_money/html/index.en.html

³² พัทธ์ธีร์ สือศิริธำรงค์, มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมผู้ประกอบการที่ออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่มีใช้ ธนาคารพาณิชย์, หน้า 17.

การโอนมูลค่าเงิน³³ ซึ่งซอฟต์แวร์จะทำงานผ่านการเชื่อมต่อออนไลน์กับเซิร์ฟเวอร์ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เช่น อินเทอร์เน็ต (Internet) การใช้งานผลิตภัณฑ์เงินอิเล็กทรอนิกส์ ประเภท Software-based มีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกในการชำระเงินกับบุคคลที่ไม่ได้อยู่ต่อหน้า (Remote Payment) โดยผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ประเภทนี้มักจะถูกกล่าวว่าเป็นระบบชำระเงินสำหรับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce)³⁴

การจัดเก็บข้อมูลเงินอิเล็กทรอนิกส์ในปัจจุบัน อาจแบ่งตามชนิดของผลิตภัณฑ์เงินอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีหลายรูปแบบหลักๆ อยู่ 3 ประเภท ดังนี้³⁵

(1) บัตรพลาสติก Smart card เป็นรูปแบบของบัตรพลาสติกที่มีการฝังไมโครโปรเซสเซอร์ชิป (Microprocessor Chip) เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลและประมวลผลในตัวเอง โดยวิธีการเข้ารหัส ตามมาตรฐาน DES Algorithm (Data Encryption Standard) บัตรพลาสติก Smart card สามารถทำงานได้โดยไม่ต้องติดต่อสื่อสารกับศูนย์กลางข้อมูล หรือเรียกอีกอย่างว่าระบบออฟไลน์ (Offline) โดยผู้ถือบัตรสามารถจ่ายเงินสดแก่ผู้ออกบัตร (Issuer) เพื่อแลกเปลี่ยนเป็นเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่บันทึกอยู่ในบัตรพลาสติกดังกล่าว และเมื่อผู้บริโภคนำบัตรไปใช้ชำระค่าสินค้าหรือบริการ มูลค่าของเงินในบัตรก็จะลดลง เช่น บัตรเติมเงินรถไฟฟ้า Rabbit

(2) รูปแบบของข้อมูลจำนวนเงินที่ถูกเก็บไว้ในหน่วยความจำของเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือถูกเก็บไว้บนเครือข่าย (Prepaid Software E-money) เป็นการบริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบของซอฟต์แวร์ โดยผู้บริโภคจะต้องเปิดบัญชีกับธนาคารที่เข้าร่วมในระบบและฝากเงินสดเข้าบัญชีดังกล่าว หลังจากนั้นลูกค้าจะได้รับสิทธิในการดาวน์โหลด (Download) ซอฟต์แวร์ (Software) ที่จะทำให้ลูกค้าสามารถใช้เงินอิเล็กทรอนิกส์ โดยวิธีการโอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อชำระให้กับร้านค้าที่เข้าร่วมอยู่ในระบบ หรือมีข้อตกลงยอมรับชำระค่าสินค้า หรือค่าบริการด้วยเงินอิเล็กทรอนิกส์ กับผู้ออกเงินอิเล็กทรอนิกส์ (Issuer) เช่น Rabbit Line Pay

(3) Mobile Payment หรือ M-Pay เป็นรูปแบบการชำระเงินผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile devices) ที่ใช้เทคโนโลยีที่ใกล้เคียงกับเทคโนโลยี Smart Card ต่างกันที่โทรศัพท์เคลื่อนที่จะสามารถติดต่อเชื่อมโยงกับผู้ขายหรือผู้ให้บริการได้ทั้งในระบบเปิด (Online) และระบบปิด (Offline) กล่าวคือ สามารถชำระเงินโดยโทรศัพท์เคลื่อนที่โดยการใช้เทคโนโลยีแบบ Contact-less

³³ European Central Bank.

³⁴ พัทธลลิตริ สือศิริธำรงค์, มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมผู้ประกอบการจออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่มีใช้ธนาคารพาณิชย์, หน้า 17.

³⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 18 - 19.

Technology³⁶ โดยการจ่ายเงินสดเพื่อแลกเปลี่ยนเงินอิเล็กทรอนิกส์เข้ามาเก็บไว้ในโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่มีการฝังไมโครโปรเซสเซอร์ชิปไว้ และเมื่อจะจ่ายชำระเงินก็เพียงแค่วางโทรศัพท์เคลื่อนที่ลงที่เครื่องรับชำระเงินประเภทต่างๆ เพื่อจ่ายเงินได้ทันที หรือการใช้ Wireless Electronic Phone technologies เพื่อติดต่อกับผู้ขายหรือผู้ให้บริการในระยะไกล ด้วยการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่เป็นตัวกลางในการชำระค่าสินค้าหรือค่าบริการ โดยผู้บริโภคเพียงแค่อัดต่อกับยังศูนย์กลางข้อมูลโดยแจ้งรหัสเพื่อยืนยันตัวบุคคล ตามด้วยจำนวนเงิน ระบบจะทำการตัดเงินจากกระเป๋าเงินสดเพื่อชำระค่าสินค้าและบริการได้ทันที เช่น Samsung Pay

จากการศึกษารูปแบบการจัดเก็บข้อมูลเงินอิเล็กทรอนิกส์ เอกอัครราชทูตศึกษาเล่มนี้มุ่งประเด็นไปที่บัตรพลาสติก Smart Card หรืออาจเรียกได้ว่า “บัตรอิเล็กทรอนิกส์” (Electronic card) ซึ่งตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2551 ได้บัญญัติค่านิยามอ้างอิงถึงประมวลกฎหมายอาญา โดยมีพระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 17) พ.ศ. 2547 บัญญัติความหมายของบัตรอิเล็กทรอนิกส์ว่าหมายถึง

(1) เอกสารหรือวัตถุอื่นใด ไม่ว่าจะมียุปลักษณ์ใดที่ผู้ออกได้ออกให้แก่ผู้มีสิทธิใช้ ซึ่งจะระบุชื่อหรือไม่ก็ตาม โดยบันทึกข้อมูลหรือรหัสไว้ด้วยการประยุกต์ใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์แม่เหล็กไฟฟ้า หรือวิธีอื่นใดในลักษณะคล้ายกัน ซึ่งรวมถึงการประยุกต์ใช้วิธีการทางแสงหรือวิธีการทางแม่เหล็กให้ปรากฏความหมายด้วยตัวอักษร ตัวเลข รหัส หมายเลขบัตร หรือสัญลักษณ์อื่นใดทั้งที่สามารถมองเห็นและมองไม่เห็นด้วยตาเปล่า

(2) ข้อมูล รหัส หมายเลขบัญชี หมายเลขชุดทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือเครื่องหมายทางตัวเลขใดๆ ที่ผู้ออกได้ออกให้แก่ผู้มีสิทธิใช้ โดยมีได้มีการออกเอกสารหรือวัตถุอื่นใดให้ แต่มีวิธีการใช้ในทำนองเดียวกับ (1) หรือ

(3) สิ่งอื่นใด ที่ใช้ประกอบกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อแสดงความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อระบุตัวบุคคลผู้เป็นเจ้าของ³⁷

“บัตรอิเล็กทรอนิกส์” ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อเป็นสื่อการชำระเงินแทนเงินสด เพื่อความสะดวกในการชำระเงิน โดยสามารถแบ่งประเภทตามลักษณะของการชำระเงินได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้³⁸

³⁶ Contactless คือการรับส่งข้อมูลระยะใกล้ๆ กัน โดยไม่ต้องยิง Barcode หรือ QR Code แต่อย่างใด เช่นใช้เทคโนโลยี NFC, RFID, “Mobile Payment เทรนด์มาแรงที่ทุกคนต้องรู้,” พระสยาม 4 (ตุลาคม - ธันวาคม 2555): หน้า 50-51.

³⁷ มาตรา 1 (14) แห่งประมวลกฎหมายอาญา แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 17) พ.ศ. 2547

³⁸ ฝ่ายระบบการชำระเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย, ระบบการชำระเงินในประเทศไทย, หน้า 27 - 30.

(1) บัตรเครดิต (Credit card) เป็นบัตรประเภทชำระเงินที่จ่ายในภายหลัง (Pay Later) โดยผู้ออกบัตรจะกำหนดคุณสมบัติและวงเงินการใช้จ่ายของผู้ถือบัตรไว้ล่วงหน้า ผู้ถือบัตรจะได้รับประโยชน์จากการนำบัตรไปซื้อสินค้าหรือบริการ โดยได้รับช่วงปลอดการชำระเงิน (Grace Period) ภายในระยะเวลาหนึ่ง ตามที่ผู้ออกบัตรจะกำหนด ในระหว่างนั้นผู้ออกบัตรจะเป็นผู้รับภาระในการชำระเงินให้แก่ผู้ขายสินค้าหรือให้บริการไปก่อน และผู้ออกบัตรจะจัดส่งใบเรียกเก็บเงินเพื่อให้ผู้ถือบัตรชำระภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยปกติจะเป็นเดือนละหนึ่งครั้งตามรอบบิล ผู้ออกบัตรอาจยอมให้ผู้ถือบัตรชำระเงินเพียงแค่บางส่วน โดยคิดดอกเบี้ยตามเงื่อนไขการผ่อนชำระที่ผู้ออกบัตรกำหนดไว้ เช่น ชำระร้อยละ 10 ของยอดที่เรียกเก็บ โดยมีอัตราชำระขั้นต่ำ 2,000 บาท

(2) บัตรเดบิต (Debit Card) หรือ บัตรเอทีเอ็ม (ATM Card) เป็นบัตรประเภทชำระเงินที่จ่ายทันที (Pay Now) เมื่อซื้อสินค้าหรือบริการ โดยบัตรประเภทนี้จะใช้คู่กับบัญชีเงินฝากของผู้ถือบัตร ได้ทั้งบัญชีออมทรัพย์และบัญชีกระแสรายวัน โดยเป็นการจ่ายจากเงินที่มีคงเหลืออยู่ในบัญชี ของตนได้โดยไม่ต้องพกพาเงินสดหรือถอนเงินออกจากบัญชีก่อนจะทำการจ่ายชำระค่าสินค้าหรือบริการ บัตรชนิดนี้ผู้ออกบัตรไม่ต้องพิจารณาคุณสมบัติและวงเงินการใช้จ่ายของผู้ถือบัตรไว้ล่วงหน้า เนื่องจากผู้ถือบัตรต้องมีเงินคงเหลือในบัญชีเงินฝาก เพื่อรองรับการถูกตัดบัญชีทันทีที่ใช้บัตร ซึ่งต่างจากบัตรเครดิตที่ได้มีการกล่าวไว้ก่อนหน้านี้

(3) บัตรชำระเงินล่วงหน้า (Prepaid Card) เป็นบัตรประเภทชำระเงินที่จ่ายไว้ล่วงหน้า (Pay Before) ให้แก่ผู้ออกบัตรเพื่อชำระค่าสินค้าและบริการที่จะซื้อในภายหลัง ปัจจุบันบัตรชำระเงินประเภทจ่ายล่วงหน้า (Prepaid Card) ถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวาง และมีวิวัฒนาการการชำระเงินจนกลายเป็น “บัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์” (e-Money card) อันเป็นรูปแบบหนึ่งของเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบันและเป็นสื่อแทนเงินสดเพื่อลดปริมาณการถือครองเงินสดไว้ในมือตนเอง

จากประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 (พ.ว.58) (การประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์) ได้ให้คำนิยามของ “บัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า บัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ประกอบการธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ ออกให้แก่ผู้บริโภค ซึ่งระบุชื่อหรือไม่ก็ตาม โดยมีการชำระเงินให้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ไว้ล่วงหน้า เพื่อนำไปใช้ชำระค่าสินค้า ค่าบริการ หรือค่าอื่นใดแทนการชำระด้วยเงินสดและได้มีการบันทึกมูลค่าหรือจำนวนเงินที่ชำระไว้ล่วงหน้า³⁹

ในเอกัตศึกษาเล่มนี้ จึงสรุปได้ว่า “บัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์” คือ บัตรหรืออุปกรณ์หรือสิ่งอื่นใดทางอิเล็กทรอนิกส์ ที่ผู้ประกอบการธุรกิจออกให้แก่ผู้บริโภค โดยที่ผู้บริโภคได้ทำการชำระเงินไว้ล่วงหน้าเพื่อให้ได้เงินอิเล็กทรอนิกส์มาในรูปแบบที่ถูกบันทึกมูลค่าเงินไว้ในบัตรหรืออุปกรณ์หรือ

³⁹ ข้อ 1 ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 (การประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์) (ฉบับที่ 2)

สิ่งอื่นใดทางอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว ซึ่งผู้บริโภคมสามารถใช้ชำระค่าสินค้า ค่าบริการ หรือค่าอื่นใด แทนการชำระด้วยเงินสดให้แก่ผู้ถือบัตรหรือบุคคลอื่นตามข้อกำหนดของผู้ถือบัตรในภายหลัง

แผนภาพที่ 4 : สรุปรูปประเภทของบัตรอิเล็กทรอนิกส์

3.2 ประเภทของบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money Card)

บัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ คือ บัตรชำระเงินล่วงหน้าที่ได้นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดความสะดวก โดยบัตรดังกล่าวจะเก็บบันทึกมูลค่าเงินที่ผู้ถือบัตรได้จ่ายไว้เป็นการล่วงหน้าให้แก่ผู้ออกบัตร แล้วจึงนำบัตรไปชำระค่าสินค้าหรือบริการในภายหลัง ซึ่งโดยมากจะเป็นสินค้าที่มีมูลค่าไม่มากนัก โดยมูลค่าเงินในบัตรจะลดลงเรื่อยๆ ตามการใช้จนกระทั่งหมดมูลค่า⁴⁰ การจัดประเภทของบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์สามารถพิจารณาได้หลายรูปแบบ เอกศศึกษาเล่มนี้พิจารณาการจัดประเภทของบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ตามกระบวนการจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลเงินอิเล็กทรอนิกส์ (3.2.1) และตามวัตถุประสงค์ของการใช้บัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ (3.2.2)

3.2.1 การจัดประเภทตามกระบวนการจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลเงินอิเล็กทรอนิกส์

หากพิจารณาการประเภทของบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money Card) ตามกระบวนการจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลเงินอิเล็กทรอนิกส์ สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้⁴¹

(1) Prepaid Stored Value Card หรือ Electronic Purse คือ บัตรชำระล่วงหน้าประเภทหนึ่งที่มีมูลค่าทางการเงินจะถูกจัดเก็บอยู่ในตัวบัตรอย่างแท้จริง กล่าวคือบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ประเภทนี้จะมีตัวเก็บข้อมูลที่ติดหรือฝังอยู่ในตัวบัตรพลาสติก เพื่อทำหน้าที่ในการเก็บรักษาข้อมูลมูลค่าเงินอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ถือบัตรไว้ เหมือนหนึ่งว่าผู้ถือบัตรถือครองเงินสดอยู่กับตัวตลอดเวลา บัตรประเภทนี้จะทำงานในระบบออฟไลน์ (Off-line System) ซึ่งไม่ต้องรอการอนุมัติรายการชำระเงิน จึงทำให้ผู้ถือบัตรใช้บัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ประเภทนี้ในการชำระค่าสินค้าและบริการได้โดยสะดวกและรวดเร็ว เช่น บัตรโทรศัพท์, บัตรอาหาร Food Court

(2) Prepaid Dedicated Accounts คือ บัตรชำระล่วงหน้าที่ออกแบบมาเพื่อการชำระเงินจำนวนไม่สูง (Micro Payment) บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งมูลค่าเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ถือบัตรได้ชำระล่วงหน้าให้แก่ผู้ออกบัตรจะถูกเก็บไว้บนเครือข่าย โดยการชำระเงินผ่าน Prepaid Dedicate Accounts จะสามารถทำได้กับเฉพาะร้านค้าทางอินเทอร์เน็ตที่ได้ขึ้นทะเบียนเอาไว้เท่านั้น และไม่สามารถที่จะโอนมูลค่าเงินอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างบุคคลได้ เช่น Rabbit Line Pay

(3) Prepaid Debit Card หรือ Network Branded Prepaid Card คือบัตรชำระล่วงหน้าที่ติดแถบแม่เหล็กเอาไว้ด้านหลังของบัตร มีลักษณะคล้ายคลึงกับบัตรเดบิต (Debit Card) ซึ่งถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อให้สามารถใช้บัตรชำระล่วงหน้ากับเครื่องอ่านบัตรเครดิตและบัตรเดบิต (Card Reader) ได้โดยไม่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด ผู้ถือบัตร Prepaid Debit Card จึงสามารถชำระค่าสินค้าหรือค่าบริการในร้านค้าที่ยอมรับบัตรเครดิตและบัตรเดบิตได้

⁴⁰ ฝ่ายระบบการชำระเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย, ระบบการชำระเงินในประเทศไทย, หน้า 27-30.

⁴¹ พัทธกรสิริ สื่อศิริธำรงค์, มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมผู้ประกอบการออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่มีใช้ธนาคารพาณิชย์, หน้า 32-33.

มูลค่าเงินอิเล็กทรอนิกส์ของบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ประเภทนี้จะไม่ถูกจัดเก็บไว้ในตัวบัตร แต่จะถูกจัดเก็บไว้ในระบบคอมพิวเตอร์ส่วนกลาง (Central computer system) ของบริษัทผู้ออกบัตร โดย Prepaid Debit Card จะเชื่อมโยงกับบัญชีที่ผู้ถือบัตรชำระไว้ล่วงหน้า ดังนั้น เมื่อผู้ถือบัตรใช้บัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ประเภทนี้ในการซื้อสินค้าหรือบริการ ข้อมูลเงินอิเล็กทรอนิกส์จะถูกส่งจากเครื่องอ่านบัตรไปยังระบบคอมพิวเตอร์ส่วนกลาง และระบบจะทำการตรวจสอบยอดเงินคงเหลือที่มีอยู่ และจะส่งคำอนุญาตหรือปฏิเสธรายการชำระเงินนั้นไปยังร้านค้า เช่น บัตรเงินเดือน, บัตรท่องเที่ยว

3.2.2 การจัดประเภทตามวัตถุประสงค์ของการใช้บัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์

เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ของการใช้บัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ อาจจัดประเภทบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

(1) บัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะ (Single Purpose Prepaid Card) เป็นการออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่นำไปใช้ซื้อสินค้าและบริการกับร้านค้าที่ได้ระบุไว้ โดยเฉพาะเจาะจงเท่านั้น (Specific Payee) หรือมีวัตถุประสงค์ในการใช้เป็นการเฉพาะเท่านั้น (Single Purpose) เช่น บัตรโทรศัพท์ จะสามารถนำไปใช้เพื่อโทรศัพท์ได้อย่างเดียว หรือ อาจจะเป็นกรณีที่ผู้ออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ (Issuer) และร้านค้าผู้รับชำระด้วยบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์เป็นบุคคลคนเดียวกัน (Single Company) โดยออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ในกิจการของตนเองเพียงกิจการเดียว⁴² เช่น บัตรร้านกาแฟ Starbucks

บัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ประเภทนี้มักจะเป็นบัตรที่ทำงานภายใต้ระบบ Closed-loop Cards กล่าวคือ มีการทำงานภายใต้ระบบประมวลผลข้อมูลที่ไม่มีความซับซ้อน เป็นการประมวลผลจากข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ถูกจัดเก็บอยู่ในหน่วยความจำภายในบัตรโดยตรง โดยไม่จำเป็นต้องมีเครือข่ายการประมวลผล⁴³

(2) บัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่มีหลายวัตถุประสงค์ (Multi-Purpose Prepaid Card) เป็นการออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่นำไปใช้เพื่อชำระค่าสินค้าและบริการในร้านค้ามากกว่าหนึ่งแห่ง โดยไม่จำกัดสถานที่และร้านค้า หรืออาจจะเป็นกรณีที่ผู้ออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์และร้านค้าผู้รับชำระด้วยบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ไม่ใช่บุคคลคนเดียวกัน เช่น บัตร Rabbit ที่สามารถใช้ได้ทั้งจ่ายค่าบริการโดยสารรถไฟลอยฟ้าและค่าซื้อสินค้าจากร้านค้าที่อยู่ภายใต้ข้อกำหนด

บัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ประเภทนี้รวมถึงบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่มีระบบการทำงานแบบ Open-loop Cards ที่มีการประมวลผลข้อมูลเงินอิเล็กทรอนิกส์ผ่านเครือข่ายของผู้ให้บริการ

⁴² เรื่องเดียวกัน, หน้า 33.

⁴³ Investopedia, LLC., **Closed Loop Card** [Online], 4 May 2018. Available from: <https://www.investopedia.com/terms/c/closed-loop-card.asp-0>

เครือข่ายโดยเฉพาะที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป เช่น Visa และ Master Card ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่นำไปใช้ชำระค่าสินค้าและบริการในร้านค้าทุกที่ที่มีการยอมรับเครือข่ายนั้นๆ⁴⁴ แต่ยังเป็นบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถใช้เบิกถอนเงินสดจากเครื่องเบิกถอนเงินสดอัตโนมัติ (ATM) ได้อีกด้วย เช่น บัตรเงินเดือน (Payroll Card) ที่บางกิจการใช้สำหรับการจ่ายเงินเดือนพนักงาน โดยการโอนเงินจากบัญชีของนายจ้างเข้าสู่บัตรเงินเดือนของลูกจ้างตามอัตราค่าแรงของแต่ละบุคคล และลูกจ้างซึ่งเป็นผู้ถือบัตรดังกล่าวสามารถนำไปใช้ซื้อสินค้าหรือบริการแทนการใช้เงินสดได้โดยไม่ต้องถอนเป็นเงินสดออกมา และยังสามารถใช้บัตรเดียวกันนี้เบิกถอนเงินสดจากเครื่องเบิกถอนเงินสดอัตโนมัติ (ATM) ได้ด้วย⁴⁵

⁴⁴ “An open loop card is an electronic payment card that can be used anywhere the processing brand is accepted. Open loop cards are typically issued in partnership with a processing network provider such as Visa or MasterCard...” Investopedia, LLC., **Open Loop Card** [Online], 4 May 2018. Available from: <https://www.investopedia.com/terms/o/open-loop-card.asp>

⁴⁵ พักตร์สิริ สื่อศิริธำรงค์, มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมผู้ประกอบการที่ออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่มีใช้ธนาคารพาณิชย์, หน้า 34.

3.3 ลักษณะการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน

บัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อเป็นสื่อการชำระเงินเพื่ออำนวยความสะดวกในการทำธุรกิจของผู้ประกอบการและการทำธุรกรรมการซื้อขายสินค้าและบริการของผู้บริโภค โดยบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ถือเป็นบัตรชำระเงิน (Payment Card) ประเภทบัตรชำระเงินล่วงหน้า (Prepaid Card) หรือบัตรชำระราคาล่วงหน้า (Stored Value Card) (บัตรจ่ายก่อน) ที่มีลักษณะเป็นบัตรที่บันทึกมูลค่าเงินที่ผู้ถือบัตรได้จ่ายล่วงหน้าให้แก่ผู้ออกบัตร เพื่อชำระค่าสินค้าหรือบริการในกิจการของผู้ถือบัตรเองหรือกิจการอื่นๆ ที่ได้มีการกำหนดไว้แล้วอย่างชัดเจน

การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์มีลักษณะธุรกรรมที่สำคัญประการหนึ่งคือ ผู้บริโภคจะชำระเงินล่วงหน้าไว้ให้แก่ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้ให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ มีทั้งในลักษณะ Card Base หรือ Network Base ซึ่งทั้งคู่ต่างก็มีลักษณะการให้บริการที่สำคัญ ดังนี้

- (1) ผู้บริโภคชำระเงินล่วงหน้า (pre-paid) ให้แก่ผู้ให้บริการ
- (2) มูลค่าเงินที่ชำระล่วงหน้าถูกบันทึกในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ หรือสื่อคอมพิวเตอร์อื่น (stored value)
- (3) ผู้บริโภคสามารถนำไปซื้อสินค้าหรือบริการได้จากร้านค้าที่ผู้ออกกำหนด (อาจเป็นร้านค้าเพียงร้านเดียว (Single) หรือมากกว่า (Multi)⁴⁶

จากลักษณะการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวข้างต้นสามารถจัดประเภทการประกอบธุรกิจได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

(1) การให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ซื้อสินค้าหรือรับบริการเฉพาะอย่างตามรายการที่กำหนดไว้ล่วงหน้าจากผู้ให้บริการเพียงรายเดียว ยกเว้นการให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้จำกัดเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ ผู้บริโภค และไม่ได้เป็นการแสวงหากำไรจากการออกบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์นั้น ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

(2) การให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ซื้อสินค้าหรือบริการจากผู้ให้บริการหลายราย ณ สถานที่ที่อยู่ภายใต้ระบบการจัดจำหน่ายและการให้บริการเดียวกัน ได้แก่

- (2.1) ธุรกิจ franchise หรือตัวแทนการจัดจำหน่าย ซึ่งมีสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายการค้าเดียวกัน เช่น ป๊อมน้ำมัน ร้านกาแฟ
- (2.2) ธุรกิจที่มีรูปแบบการให้บริการเดียวกัน เช่น ระบบขนส่งมวลชน

⁴⁶ ธนาคารแห่งประเทศไทย, คุณลักษณะของธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ [ออนไลน์], 24 มีนาคม 2561. แหล่งที่มา: <https://www.bot.or.th/Thai/PaymentSystems/OversightOfEmoney/FAQ/Pages/default.aspx>

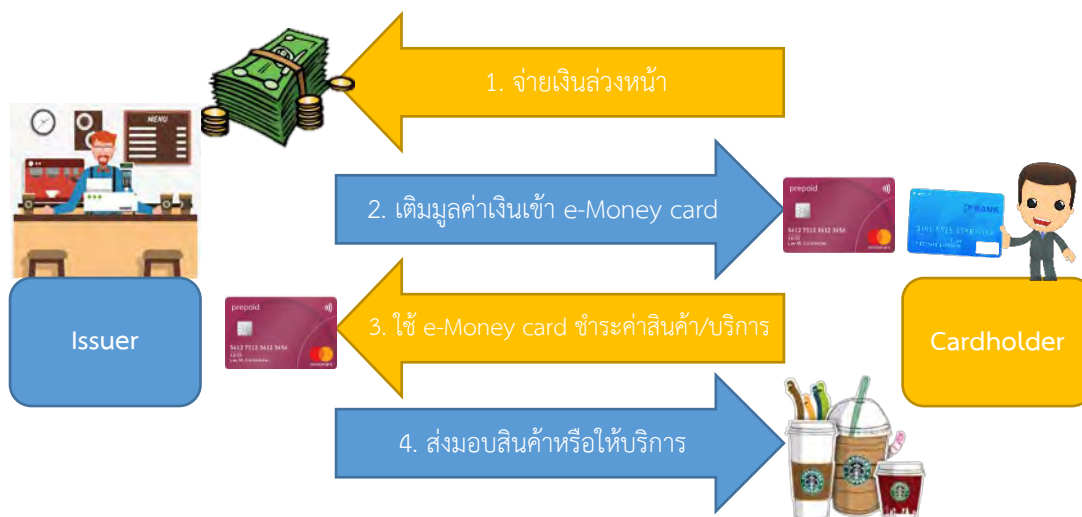
(2.3) ธุรกิจที่อยู่ภายใต้การดำเนินนโยบายบริหารจัดการในลักษณะกลุ่มเดียวกัน เช่น กิจการในเครือ

(2.4) ธุรกิจที่ประกอบกิจการอยู่ในบริเวณหรือพื้นที่การจัดจำหน่ายเดียวกัน เช่น ศูนย์การค้า สถานศึกษา

(3) การให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ ใช้ซื้อสินค้าหรือบริการจากผู้ให้บริการหลายราย โดยไม่จำกัดสถานที่และไม่อยู่ภายใต้ระบบการจัดจำหน่ายและการให้บริการเดียวกัน⁴⁷

แต่ไม่ว่าจะเป็นการประกอบธุรกิจใดก็ตาม การประกอบธุรกิจที่มีการชำระเงินด้วยเงินอิเล็กทรอนิกส์มีสื่อการชำระเงินค่าสินค้าหรือค่าบริการเป็นเงินอิเล็กทรอนิกส์ ไม่ใช่เงินตราที่ออกโดยภาครัฐ ซึ่งก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้ออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์และผู้ถือบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ในลักษณะที่เป็น “ภาระผูกพันหรือความรับผิดชอบ” (Liability)⁴⁸ ตามสัญญา กล่าวคือ เมื่อผู้ออกบัตรนำเงินสดไปแลกเปลี่ยนเป็นมูลค่าเงินอิเล็กทรอนิกส์จากผู้ออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ จะถือเป็นการทำสัญญาระหว่างกัน โดยที่ผู้ออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์มีภาระหน้าที่ที่จะต้องส่งมอบสินค้าหรือให้บริการแก่ผู้ถือบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อมีการนำบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวมาใช้ซื้อสินค้าหรือใช้บริการ

แผนภาพที่ 5 : ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ (Issuer) และผู้ถือบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ (Cardholder)

⁴⁷ เรื่องเดียวกัน

⁴⁸ พักตร์สิริ สื่อศิริธำรงค์, มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมผู้ประกอบการออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่มีธนาคารพาณิชย์, หน้า 14.

3.4 การควบคุมการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน

เนื่องจากในปัจจุบัน ผู้ประกอบการจำนวนมากหันมาตอบรับต่อนโยบายของรัฐบาลที่ส่งเสริมให้มึ้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เกี่ยวกับการชำระเงินค่าสินค้าและบริการผ่านบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์แทนการใช้เงินสด การชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบการที่มีใช้สถาบันการเงินอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเงินและการพาณิชย์ รวมถึงความเสียหายต่อสาธารณชน ดังนั้น จึงต้องมีการควบคุมดูแลผู้ประกอบการดังกล่าว โดยอาศัยอำนาจตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2551 ที่กำหนดให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้รับผิดชอบในการในการกำกับดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment)⁴⁹ โดยธุรกิจ e-Payment ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยมีหน้าที่กำกับดูแลประกอบด้วยธุรกิจ 8 ประเภท ดังนี้

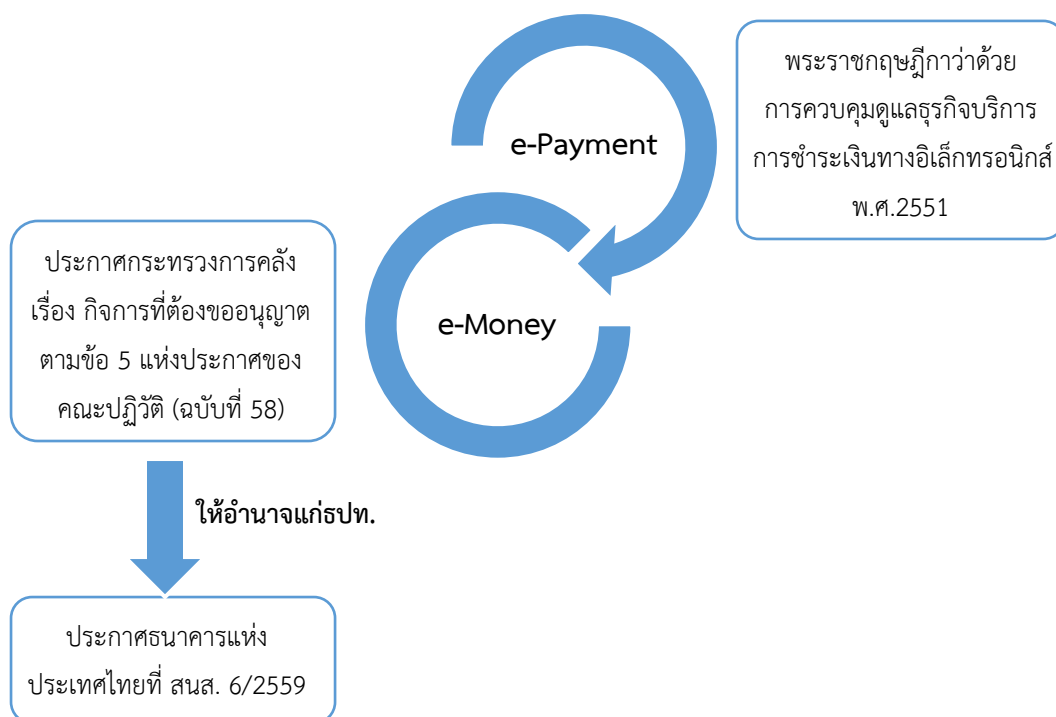
- 1) การให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ หรือ e-Money
- 2) การให้บริการเครือข่ายบัตรเครดิต
- 3) การให้บริการเครือข่ายอีดีซี
- 4) การให้บริการสวิตช์ซึ่งในการชำระเงิน
- 5) การให้บริการหักบัญชี
- 6) การให้บริการชำระดุล
- 7) การให้บริการรับชำระเงินแทน
- 8) การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ผ่านอุปกรณ์อย่างหนึ่งอย่างใด หรือผ่านทางเครือข่าย⁵⁰

ภาพรวมของกฎหมายและแนวปฏิบัติที่ประกาศกำหนดเพื่อควบคุมการประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment) (3.4.1) และธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money) (3.4.2) เป็นไปตามแผนภาพที่ 6 ดังนี้

⁴⁹ มาตรา 4 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2551

⁵⁰ ธนาคารแห่งประเทศไทย, การกำกับดูแลธุรกิจ e-Payment [ออนไลน์], 25 ธันวาคม 2560. แหล่งที่มา: <https://www.bot.or.th/Thai/PaymentSystems/OversightOfEmoney/Pages/default.aspx>

แผนภาพที่ 6 : ภาพรวมของการควบคุมการประกอบธุรกิจ e-Payment และ ธุรกิจ e-Money

3.4.1 การควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment)

ในการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment) ให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2551 ซึ่งได้มีการประกาศลงในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 16 กันยายน 2551 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 14 มกราคม 2552 พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาความมั่นคงทางการเงินและการพาณิชย์ เสริมสร้างความเชื่อถือและยอมรับในระบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ป้องกันความเสียหายต่อสาธารณชน รวมทั้งส่งเสริมการใช้บริการ e-Payment⁵¹

พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้เป็นกฎหมายที่เป็นการควบคุมธุรกิจ e-Payment ในภาพกว้าง กล่าวคือ เป็นการกำหนดให้ธุรกิจ e-Payment แต่ละประเภทดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกานี้ ซึ่งเป็นการกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงิน

⁵¹ ธนาคารแห่งประเทศไทย, การกำกับตาม พ.ร.ฎ. e-Payment > กฎหมายที่เกี่ยวข้อง [ออนไลน์], 25 ธันวาคม 2560. แหล่งที่มา: <https://www.bot.or.th/Thai/PaymentSystems/OversightOfEmoney/RelatedLaw/Pages/default.aspx>

ทางอิเล็กทรอนิกส์จะต้องแจ้งให้ทราบ ขอขึ้นทะเบียน หรือได้รับใบอนุญาตก่อนดำเนินธุรกิจดังกล่าว ดังนั้น ผู้ประกอบธุรกิจที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกฎหมายฉบับนี้จึงมีอยู่ 3 ประเภท⁵² ได้แก่

(1) ธุรกิจบริการที่ต้องแจ้งให้ทราบก่อนให้บริการ (บัญชี ก) กล่าวคือ ธุรกิจการให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ซื้อสินค้าหรือรับบริการเฉพาะอย่างตามรายการที่กำหนดไว้ล่วงหน้าจากผู้ให้บริการเพียงรายเดียว ทั้งนี้ เว้นแต่การให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้จำกัดเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้บริโภคโดยมิได้แสวงหากำไรจากการออกบัตร ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

(2) ธุรกิจบริการที่ต้องขอขึ้นทะเบียนก่อนให้บริการ (บัญชี ข) มี 4 ประเภทการบริการ ดังนี้

(2.1) การให้บริการเครือข่ายบัตรเครดิต

(2.2) การให้บริการเครือข่ายอีดีซี

(2.3) การให้บริการสวิตซ์ซึ่งในการชำระเงินระบบหนึ่งระบบใด

(2.4) การให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ซื้อสินค้า และหรือรับบริการเฉพาะอย่างตามรายการที่กำหนดไว้ล่วงหน้าจากผู้ให้บริการหลายราย ณ สถานที่ที่อยู่ภายใต้ระบบการจัดจำหน่ายและการให้บริการเดียวกันและ

(3) ธุรกิจบริการที่ต้องได้รับอนุญาตก่อนให้บริการ (บัญชี ค)

(3.1) การให้บริการหักบัญชี

(3.2) การให้บริการชำระดุล

(3.3) การให้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ผ่านอุปกรณ์อย่างหนึ่งอย่างใด หรือผ่านทางเครือข่าย

(3.4) การให้บริการสวิตซ์ซึ่งในการชำระเงินหลายระบบ

(3.5) การให้บริการรับชำระเงินแทน

(3.6) การให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ซื้อสินค้า และหรือรับบริการเฉพาะอย่างตามรายการที่กำหนดไว้ล่วงหน้า จากผู้ให้บริการหลายราย โดยไม่จำกัดสถานที่และไม่อยู่ภายใต้ระบบการจัดจำหน่ายและการให้บริการเดียวกัน

⁵² บัญชีแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2551

แผนภาพที่ 7 : ผู้ประกอบธุรกิจที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2551

นอกจากนี้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ยังได้ประกาศกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ประกอบธุรกิจ รวมถึงข้อปฏิบัติในการให้บริการไว้อย่างชัดเจนเพื่อประโยชน์ในการควบคุมดูแลการให้บริการดังกล่าว อีกทั้งยังให้อำนาจแก่ธนาคารแห่งประเทศไทยในการห้ามประกอบธุรกิจการพักใช้ และการเพิกถอนใบอนุญาตจากผู้ประกอบการที่ไม่ปฏิบัติตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยอีกด้วย

3.4.2 การควบคุมการประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money Card)

ธุรกิจให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ หรือ e-Money เป็นหนึ่งในธุรกิจที่ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2551 และยังมีการบัญญัติกฎหมายขึ้นเป็นการเฉพาะเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งก็คือ ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ (ฉบับที่ 58) (การประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์) หรือ ปว.58 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดให้การออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money) ของผู้ประกอบการที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน ซึ่งเป็นกิจการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับการธนาคาร เป็นกิจการที่ต้องขออนุญาต โดยประกาศกระทรวงการคลังฉบับนี้ได้มีการประกาศเพิ่มเติมอีกถึง 3 ครั้ง เพื่อเป็นการปรับปรุงแก้ไขให้มีความสอดคล้องกับการปฏิบัติตามในสถานการณ์ปัจจุบันและเป็นไปได้ในแนวทางเดียวกับกฎหมายและประกาศอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง และกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

ตามประกาศกระทรวงการคลังฉบับนี้ได้กำหนดให้การออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money Card) ของผู้ประกอบการที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน ซึ่งเป็นกิจการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับการธนาคาร เป็นกิจการที่ต้องขออนุญาต โดยจะต้องมีเงินทุนจดทะเบียนซึ่งชำระแล้วไม่ต่ำกว่า 200 ล้านบาท⁵³

อย่างไรก็ตาม การควบคุมตามกฎหมายฉบับนี้จะไม่บังคับใช้กับการประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ให้บริการดังต่อไปนี้⁵⁴

- (1) หน่วยงานของรัฐ
- (2) สถาบันการเงิน
- (3) ผู้ออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ให้แก่ผู้บริโภคเพื่อใช้ซื้อสินค้าหรือรับบริการเฉพาะอย่างตามรายการที่กำหนดไว้ล่วงหน้าจากผู้ขายสินค้าหรือให้บริการเพียงรายเดียว
- (4) ผู้ออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ให้แก่ผู้บริโภคเพื่อใช้ซื้อสินค้า และหรือรับบริการเฉพาะอย่างตามรายการที่กำหนดไว้ล่วงหน้าจากผู้ขายสินค้าหรือให้บริการหลายราย ณ สถานที่ที่อยู่ภายใต้ระบบการจัดจำหน่ายและการให้บริการเดียวกัน

⁵³ ข้อ 4 ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 ของประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 (การประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์)

⁵⁴ ข้อ 2 ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 ของประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 (การประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์) (ฉบับที่ 2)

จากที่ได้กล่าวถึงลักษณะการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงินในบทที่ 3.3 ลักษณะธุรกรรมที่สำคัญสิ่งหนึ่ง คือ ผู้บริโภคซึ่งเป็นผู้ถือบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์จะชำระเงินล่วงหน้าไว้ให้แก่ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นผู้ออกบัตร ดังนั้น จึงต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการดำเนินงานของผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคและให้เกิดมั่นใจในทรัพย์สินของผู้บริโภคที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของผู้ประกอบการ ซึ่ง ปว.58 ก็ได้มีการกำหนดเงื่อนไขในการดำเนินงานที่สำคัญไว้หลายประการ⁵⁵

จากข้อ 9 ตาม ปว.58 จะเห็นได้ว่าการให้อำนาจแก่ธนาคารแห่งประเทศไทยในการกำหนด หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้น จึงได้มีประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 6/2559 เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ ลงวันที่ 5 กรกฎาคม 2559 ซึ่งได้ประกาศลงราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2559 ออกมาเพื่อเป็นการปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำกับดูแลการประกอบธุรกิจ

⁵⁵ ...ต้องระบุรายละเอียดและวิธีการบริหารเงินที่ได้รับล่วงหน้าจากผู้บริโภคอย่างชัดเจนและจัดให้มีการบันทึกบัญชีให้ถูกต้อง... ตามข้อ 5 ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 ของประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 (การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์)

... ต้องรักษาข้อมูลของผู้บริโภคไว้เป็นความลับ เว้นแต่จะได้รับคำยินยอมเป็นหนังสือจากผู้บริโภค หรือเป็นการเปิดเผยตามหน้าที่หรือเพื่อประโยชน์แก่การสอบสวนหรือการพิพาทคดี หรือเป็นการเปิดเผยแก่ผู้สอบบัญชีของผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ หรือเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามกฎหมาย ตามข้อ 7 (2) ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 ของประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 (การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์)

...ต้องไม่ลดทุน หยุตหรือระงับการดำเนินกิจการเกี่ยวกับบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ และย้ายที่ตั้งสำนักงานใหญ่ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี ตามข้อ 2 ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 ของประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 (การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์) ฉบับที่ 3 และ ฉบับที่ 4

...ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดเกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้

- (1) การบริหารเงินที่ได้รับล่วงหน้าจากผู้บริโภค
- (2) ค่าธรรมเนียมใดๆ เกี่ยวกับการใช้บัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์
- (3) การตรวจสอบและการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับการใช้บัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์
- (4) การแลกเปลี่ยนเป็นเงินสด
- (5) การปฏิบัติและจัดการเกี่ยวกับข้อมูลผู้บริโภค
- (6) การปฏิบัติเมื่อมีข้อร้องเรียน
- (7) การจัดทำบัญชีและรายงาน
- (8) เรื่องอื่นๆ ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นว่าจำเป็นเพื่อความปลอดภัยหรือความผาสุกของประชาชน

ตามข้อ 9 ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 (การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์)

บัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money) ให้เหมาะสมกับการแข่งขันในปัจจุบันและส่งเสริมให้ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์เกิดความยืดหยุ่นในการดำเนินธุรกิจและสร้างความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น อันเป็นการป้องกันความเสียหายต่อสาธารณชนและคุ้มครองผู้บริโภคอย่างเหมาะสม โดยมีข้อกำหนดที่สำคัญ ดังนี้

(1) ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์สามารถออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่บันทึกมูลค่าเป็นเงินสกุลบาทหรือเงินสกุลต่างประเทศได้ และต้องกำหนดมูลค่าสูงสุดของบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถใช้ได้ต่อบัตรหรือบัญชี โดยต้องพิจารณาตามความเหมาะสมของผู้บริโภคและต้องมีการบริหารความเสี่ยงที่ดี

(2) ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์จะไม่สามารถออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ในลักษณะที่เป็นการให้สินเชื่อ

(3) ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์จะต้องจัดทำบัญชี โดยแยกเงินที่ได้รับล่วงหน้าจากผู้บริโภคออกจากเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทอย่างชัดเจน

(4) ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ต้องฝากเงินที่ได้รับล่วงหน้าจากผู้บริโภคไว้เป็นเงินสดที่ธนาคารพาณิชย์ หรือสถาบันการเงินเฉพาะกิจ ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง ไม่ต่ำกว่ามูลค่ายอดคงค้างของเงินที่ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ได้รับล่วงหน้าจากผู้บริโภค โดยเปิดเป็นบัญชีแยกต่างหากจากบัญชีเงินฝากอื่นๆ ของบริษัท และปราศจากภาระผูกพัน และใช้เฉพาะสำหรับการชำระบัญชีอันเนื่องมาจากการให้บริการบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น

(5) ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ต้องดำรงส่วนของผู้ถือหุ้นสุทธิเป็นอัตราส่วนกับยอดคงค้างของเงินที่ได้รับล่วงหน้า ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 8 (ระดับขั้นต่ำสุด) โดยให้คำนวณ ณ วันสิ้นไตรมาส และจัดทำรายงานส่งธนาคารแห่งประเทศไทยภายใน 30 วัน นับจากวันสิ้นไตรมาส ตามหลักเกณฑ์ วิธีการคำนวณและเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ธนาคารแห่งประเทศไทย จะเฝ้าติดตามการดำรงอัตราส่วนดังกล่าวและกำหนดมาตรการเพื่อกำกับดูแลเป็นลำดับขั้น ก่อนจะถึงระดับขั้นต่ำที่กำหนดไว้ตามที่ได้สรุปไว้ตามตารางที่ 1 เพื่อรักษาสถานภาพทางการเงินของผู้ประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ให้มีความมั่นคงทางการเงินและการพาณิชย์และเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือ รวมถึงป้องกันผลกระทบต่อผู้บริโภค

ตารางที่ 1 : สรุปมาตรการเพื่อกำกับดูแลการดำรงอัตราส่วนระหว่างผู้ถือหุ้นสุทธิกับยอดคงค้างของเงินที่ได้รับล่วงหน้า

ลำดับชั้น	มาตรการการกำกับดูแล
ต่ำกว่าร้อยละ 8	พิจารณาลงโทษปรับ และหรือจะสั่งการเป็นรายกรณีให้จัดทำแผนแก้ไขฐานะทางการเงินเสนอต่อธนาคารแห่งประเทศไทย ส่งคืนเงินรับล่วงหน้าให้แก่ผู้บริโภคนเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเพื่อพิจารณาสั่งระงับการดำเนินการทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นการชั่วคราวหรือสั่งเพิกถอนการอนุญาต
ต่ำกว่าร้อยละ 10 แต่ไม่ถึงร้อยละ 8	พิจารณาสั่งการให้จัดทำแผนการปรับปรุงหรือแก้ไขฐานะและผลการดำเนินงาน และเสนอแผนดังกล่าวต่อธนาคารแห่งประเทศไทย
ต่ำกว่าร้อยละ 12 แต่ไม่ถึงร้อยละ 10	จัดทำหนังสือชี้แจงเหตุผลต่อธนาคารแห่งประเทศไทยถึงสาเหตุและแนวทางการแก้ไข ภายใน 30 วัน และอาจสั่งการให้จัดทำแผนการปรับปรุงหรือแก้ไขฐานะและผลการดำเนินงาน

บทที่ 4

วิเคราะห์ประเด็นปัญหาการจัดเก็บภาษีสำหรับประโยชน์อื่นจากบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ ของผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน

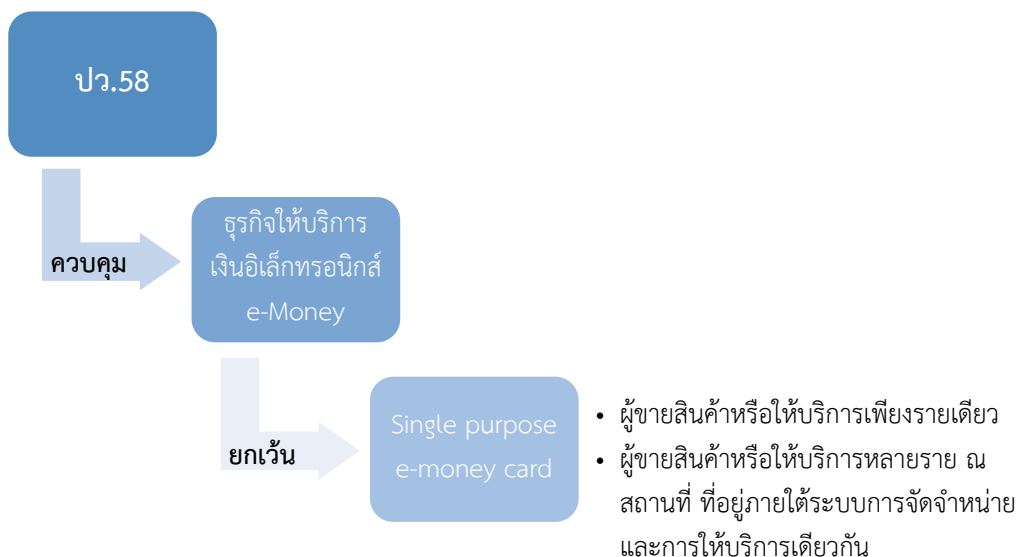
ในปัจจุบันมีการใช้บัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการกันอย่างแพร่หลาย ซึ่งผู้ประกอบการเหล่านั้นถือได้ว่าเป็นผู้ให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานภาครัฐที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 3.4 อย่างไรก็ตาม การกำกับดูแลดังกล่าวมีข้อยกเว้นสำหรับการให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบการบางส่วน ดังนั้น เอกศศึกษาเล่มนี้จึงได้นำเสนอประเด็นช่องโหว่ของการควบคุมธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ (4.1) และประเด็นในการจัดเก็บภาษีเงินได้ของผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว (4.2)

4.1 การกำกับดูแลการออกบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ในธุรกิจของตนเองของผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน

จากการศึกษาการควบคุมการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงินในบทที่ 3.4 พบว่า ถึงแม้จะมีการกำกับดูแลธุรกิจการให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money) โดยธนาคารแห่งประเทศไทยที่อาศัยอำนาจภายใต้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2551 แต่การกำกับดูแลดังกล่าวก็ไม่ได้ครอบคลุมถึงการให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้จำกัดเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้บริโภคโดยมิได้แสวงหากำไรจากการออกบัตร ตามที่ได้เป็นข้อยกเว้นสำหรับธุรกิจบริการที่ต้องแจ้งให้ทราบก่อนให้บริการในบัญชี ก

นอกจากนี้ การควบคุมการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ตาม ปว. 58 ก็ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าไม่ได้มีผลบังคับกับผู้ประกอบการที่เป็นผู้ออกบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ให้แก่ผู้บริโภคเพื่อใช้ซื้อสินค้าหรือรับบริการเฉพาะอย่าง (Single purpose) ตามรายการที่กำหนดไว้ล่วงหน้าจากผู้ขายสินค้าหรือให้บริการเพียงรายเดียว เช่น บัตรเติมเงินร้านกาแฟสตาร์บัค และผู้ประกอบการที่เป็นผู้ออกบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ให้แก่ผู้บริโภคเพื่อใช้ซื้อสินค้าหรือรับบริการเฉพาะอย่าง (Single purpose) ตามรายการที่กำหนดไว้ล่วงหน้าจากผู้ขายสินค้าหรือให้บริการหลายราย ณ สถานที่ที่อยู่ภายใต้ระบบการจัดจำหน่ายและการให้บริการเดียวกัน เช่น บัตรเติมเงินฟู้ดคอร์ท

แผนภาพที่ 8 : ข้อยกเว้นการควบคุมการประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ตาม ปว. 58

หากพิจารณาข้อยกเว้นของการควบคุมการประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว จะพบว่า กรณีที่ผู้ประกอบการที่นำการออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์มาใช้เพียงเพื่ออำนวยความสะดวกในการชำระเงินให้แก่ผู้บริโภค โดยบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวนั้นมีไว้เพื่อใช้ซื้อสินค้าหรือรับบริการที่ถูกระบุไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งก็คือ บัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะ (Single Purpose Prepaid Card) ไม่ได้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย จึงทำให้ไม่มีกฎหมายใดๆ มาควบคุมการดำเนินงานของผู้ประกอบการเหล่านี้ โดยประเด็นสำคัญที่จะต้องคำนึงถึงคือ เงินของผู้บริโภคที่ได้จ่ายชำระไว้เป็นการล่วงหน้าเพื่อให้ได้เงินอิเล็กทรอนิกส์มาในรูปแบบที่ถูกบันทึกมูลค่าเงินไว้ในบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์นั้นจะไม่ได้รับการคุ้มครองอย่างที่ควร จึงอาจทำให้ผู้บริโภคเกิดความไม่มั่นใจในความปลอดภัยในทรัพย์สินของตนที่อยู่กับผู้ประกอบการที่ไม่ได้มีหลักเกณฑ์กำหนดความรับผิดชอบของผู้ประกอบการไว้แต่อย่างใด

ในกรณีของผู้ประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่ภายใต้การควบคุม จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขการดำเนินงานที่จะต้องจัดทำบัญชีแยกเงินที่ได้รับล่วงหน้าจากผู้บริโภคออกจากเงินทุนหมุนเวียนของกิจการอย่างชัดเจน และจะต้องฝากเงินที่ได้รับล่วงหน้าจากผู้บริโภคไว้เป็นเงินสดที่ธนาคารพาณิชย์ หรือสถาบันการเงินเฉพาะกิจ ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง ไม่ต่ำกว่ามูลค่ายอดคงค้างของเงินที่ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ได้รับล่วงหน้าจากผู้บริโภค โดยเปิดเป็นบัญชีแยกต่างหากจากบัญชีเงินฝากอื่นๆ ของกิจการ และปราศจากภาระผูกพัน และใช้เฉพาะสำหรับการชำระบัญชีอันเนื่องมาจากการให้บริการบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น ในทางตรงกันข้าม ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่อยู่ภายใต้การควบคุมนี้ จึงมีโอกาสนำเงินรับล่วงหน้าจากผู้บริโภคไปใช้ในการดำเนินธุรกิจได้อย่างไม่มีเงื่อนไข

4.2 การกำหนดวิธีพิจารณาและหลักเกณฑ์ในการประเมินประโยชน์จากเงินรับล่วงหน้ากรณีการออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์

หากปราศจากการควบคุมการดำเนินงานของผู้ประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ ดังที่กล่าวไว้ในประเด็นก่อนหน้านี้ เงินรับล่วงหน้าที่ผู้ประกอบการได้รับจากการออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ก็จะมีข้อจำกัดในการนำไปใช้แต่อย่างใด โดยที่เงินดังกล่าวนั้นยังคงเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้บริโภคที่จะใช้ชำระค่าสินค้าหรือค่าบริการที่ผู้บริโภคจะได้รับในอนาคต หากแต่เพียงเงินดังกล่าวนั้นถูกโอนมาอยู่ภายใต้การครอบครองของผู้ประกอบการ โดยถือเป็นทรัพย์สินที่สร้างภาระผูกพันในการส่งมอบสินค้าหรือให้บริการของกิจการเป็นการตอบแทนในอนาคต

การใช้เงินรับล่วงหน้าดังกล่าวในการดำเนินกิจการของผู้ประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์นั้น ถือได้ว่าเป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินที่เป็นกรรมสิทธิ์ของผู้อื่น ทำให้กิจการได้รับรายได้หรือประโยชน์จากการใช้ทรัพย์สินดังกล่าวโดยที่ไม่ต้องเสียค่าตอบแทนให้แก่บุคคลนั้นแต่อย่างใด จึงถือได้ว่าเป็นประโยชน์ที่กิจการได้รับ ซึ่งอาจคิดคำนวณได้เป็นเงิน ซึ่งเข้าข่ายการเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร

นอกจากนี้ ยังพิจารณาได้อีกว่าการนำเงินรับล่วงหน้าจากผู้บริโภคไปใช้ในการดำเนินกิจการนั้น ไม่ต่างกับการกู้ยืมเงิน โดยปราศจากภาระดอกเบี้ยกู้ยืม กล่าวคือ หากกิจการไม่ได้มีเงินรับล่วงหน้าจากผู้บริโภค ก็จะต้องกู้ยืมเงินเพื่อนำมาใช้ในการดำเนินกิจการ ทำให้เกิดภาระดอกเบี้ยจ่าย แต่เมื่อมีเงินรับล่วงหน้าจากการออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ จึงไม่ต้องมีการกู้ยืมและปราศจากภาระดอกเบี้ยจ่ายดังกล่าว การใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินของผู้อื่นนั้นเข้าข่ายอำนาจการประเมินของเจ้าพนักงานประเมิน ตามมาตรา 65 ทวิ (4) แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งถือเป็นรายได้ที่จะต้องนำมาคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล

อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการมีสิทธิอ้างได้ว่าไม่ได้นำเงินรับล่วงหน้าจากผู้บริโภคไปใช้ในการดำเนินกิจการจนก่อให้เกิดรายได้หรือประโยชน์อื่นใดที่ได้รับจากการใช้เงินดังกล่าว และพิสูจน์ด้วยยอดคงเหลือของเงินสดที่มีอยู่ในกิจการ ซึ่งในกรณีนี้ หากพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของการประกอบกิจการ จะเป็นการผิดวิสัยของผู้ประกอบกิจการที่มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อการค้าและมุ่งหากำไรจากการประกอบกิจการ การที่กิจการเก็บรักษาเงินสดไว้เป็นจำนวนมาก โดยไม่แม้แต่จะนำไปฝากธนาคารหรือหาผลประโยชน์เพื่อให้ได้ดอกผล จึงไม่อยู่ในวิสัยของผู้ประกอบการโดยทั่วไป ดังนั้นเจ้าหน้าที่ประเมิน ก็สามารถใช้อำนาจตามมาตรา 65 ทวิ (4) แห่งประมวลรัษฎากร ในการประเมินรายได้ดอกเบี้ยรับสำหรับกรณีนี้เช่นกัน

ถึงแม้ว่า จากการวิเคราะห์ประเด็นดังกล่าวข้างต้นจะพบว่า เจ้าพนักงานสรรพากรจะมีอำนาจในการประเมินรายได้จากการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินของผู้อื่นตามมาตรา 65 ทวิ (4) แห่งประมวลรัษฎากร อย่างไรก็ตาม วัตถุประสงค์ในการประเมินประโยชน์จากเงินรับล่วงหน้ากรณีการออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ ก็ไม่ได้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจน จึงอาจทำให้เกิดความคลุมเครือต่อการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานสรรพากรในการประเมินเงินได้พึงประเมินดังกล่าวของผู้ประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งขัดต่อหลักการบริหารการจัดเก็บภาษีอากรที่ดี

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

เมื่อได้ศึกษาลักษณะการประกอบธุรกิจและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงแนวปฏิบัติที่ประกาศกำหนดเพื่อควบคุมการประกอบธุรกิจการออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money) ของผู้ประกอบการที่ไม่ใช่สถาบันการเงินเพื่อใช้ในกิจการของตน ประกอบกับการพิจารณาหลักการพื้นฐานของภาษีอากรและหลักการคำนวณภาษีเงินอากรตามประมวลรัษฎากร พร้อมทั้งวิเคราะห์ประเด็นปัญหาการจัดเก็บภาษีสำหรับประโยชน์อื่นจากบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน ผู้เขียนขอสรุปผลของการศึกษา พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

5.1 บทสรุป

ปัจจุบันมีผู้ประกอบการจำนวนมากได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในการประกอบธุรกิจของตน เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้บริโภคในการชำระเงิน จึงได้มีการพัฒนาระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment) ผ่านสื่อกลางการชำระเงินแทนเงินสดอย่าง “บัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์” หรือ e-Money card ซึ่งเป็นบัตรหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ประกอบการออกให้แก่ผู้บริโภค เพื่อใช้บันทึกมูลค่าเงินอิเล็กทรอนิกส์ ที่ผู้บริโภคได้รับจากการจ่ายชำระเงินสดไว้เป็นการล่วงหน้า เพื่อให้ได้เงินอิเล็กทรอนิกส์นั้นมาใช้ชำระค่าสินค้า ค่าบริการหรือค่าอื่นใดตามข้อกำหนดการใช้บัตรของผู้ออกบัตรในอนาคตแทนการชำระด้วยเงินสด

บัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ถือเป็นบัตรชำระเงินล่วงหน้า (Prepaid card) ประเภทหนึ่ง ที่ผู้ประกอบการที่ไม่ใช่สถาบันการเงินให้บริการออกให้แก่ผู้บริโภค การออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์มีลักษณะคล้ายคลึงกับการธนาคาร กล่าวคือ ผู้บริโภคจะต้องจ่ายชำระเงินสดเป็นการล่วงหน้าฝากไว้กับผู้ออกบัตรเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้บริโภคสามารถใช้เพื่อชำระค่าสินค้าหรือค่าบริการ โดยที่บัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์เปรียบเสมือนสื่อที่จัดเก็บข้อมูลเงินอิเล็กทรอนิกส์นั้น ผู้ประกอบการที่ออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์จึงมีภาระหน้าที่ในการถือครองเงินสดของผู้บริโภคไว้ โดยที่กรรมสิทธิ์ในเงินสดยังเป็นของผู้บริโภค เนื่องจากยังไม่เกิดรายการซื้อขายสินค้าหรือให้บริการแก่ผู้บริโภค ผู้ประกอบการจึงยังมิได้รับกรรมสิทธิ์ในเงินสดที่ตนถือครอง

การรับเงินล่วงหน้าจากการออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบการที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสาธารณะชนได้ ดังนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้กำหนดการควบคุมดูแลธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบการที่ไม่ใช่สถาบันการเงินไว้เป็นการเฉพาะ เพื่อเสริมสร้างความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับในระบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดแก่สาธารณะชน

อย่างไรก็ตาม การควบคุมดูแลการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงินไม่ครอบคลุมการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ 2 ประเภท คือ (1) ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ออกบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ให้แก่ผู้บริโภคเพื่อใช้ซื้อสินค้าหรือรับบริการเฉพาะอย่าง (Single purpose) ตามรายการที่กำหนดไว้ล่วงหน้าจากผู้ขายสินค้าหรือให้บริการเพียงรายเดียว และ (2) ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ออกบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ให้แก่ผู้บริโภคเพื่อใช้ซื้อสินค้าหรือรับบริการเฉพาะอย่าง (Single purpose) ตามรายการที่กำหนดไว้ล่วงหน้าจากผู้ขายสินค้าหรือให้บริการหลายราย ณ สถานที่ที่อยู่ภายใต้ระบบการจัดจำหน่ายและการให้บริการเดียวกัน

เมื่ออยู่นอกเหนือการควบคุมการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ของธนาคารแห่งประเทศไทย ผู้ประกอบการทั้ง 2 ประเภทดังกล่าวจึงไม่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการดำเนินงานที่มีการประกาศกำหนด ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการนำเงินรับล่วงหน้าคงค้างจากผู้บริโภคไปใช้ในการดำเนินธุรกิจได้อย่างไม่มีเงื่อนไข จึงอาจทำให้ผู้บริโภคเกิดความไม่มั่นใจในความปลอดภัยในทรัพย์สินของตนที่อยู่ในความครอบครองของผู้ประกอบการนั้น

นอกจากนี้ การไม่มีข้อจำกัดในการใช้เงินรับล่วงหน้าจากการออกบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว ทำให้เกิดประเด็นในการจัดเก็บภาษีเงินได้ กล่าวคือ ผู้ประกอบการอาจจะได้รับรายได้หรือประโยชน์จากการใช้เงินรับล่วงหน้าของผู้บริโภค โดยที่ไม่ต้องเสียค่าตอบแทนหรือภาระต้นทุนใดๆ ซึ่งอาจคิดคำนวณได้เป็นเงิน ซึ่งเข้าข่ายการเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร

การใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินของผู้อื่น โดยปราศจากภาระต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายใดๆ เข้าข่ายอำนาจการประเมินของเจ้าพนักงานประเมินตามมาตรา 65 ทวิ (4) แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งในกรณีการใช้ประโยชน์จากเงินรับล่วงหน้าของผู้บริโภคจากการออกบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์โดยไม่มีเงื่อนไขการควบคุม อาจเทียบเคียงได้กับการกู้ยืมเงินมาใช้ในการดำเนินกิจการ โดยปราศจากภาระดอกเบี้ยกู้ยืม เจ้าพนักงานประเมินจึงมีอำนาจประเมินเป็นรายได้ที่จะต้องนำมาคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลของกิจการ

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาประเด็นปัญหาที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ผู้เขียนขอเสนอให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน เพื่อควบคุมการออกบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบการที่ออกบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ในธุรกิจของตนเอง เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคอย่างเหมาะสมและสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ผู้ประกอบการ รวมทั้งเป็นการป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดต่อสาธารณชน โดยใช้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการดำเนินงานตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 6/2559 เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์เป็นแนวทาง ประกอบกับการพิจารณาหลักการบริหารจัดการจัดเก็บภาษีอากรที่ดีดังต่อไปนี้

(1) ผู้ประกอบการที่จะออกบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ในธุรกิจของตนเอง ถือเป็น ผู้ให้บริการบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ประเภทหนึ่ง จึงเป็นการสมควรที่จะต้องยื่นข้อมูลการบริการดังกล่าวแจ้งต่อธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อประโยชน์ต่อทั้งธนาคารแห่งประเทศไทยและเจ้าหน้าที่สรรพากรในการติดตามการประกอบธุรกิจบริการดังกล่าวได้โดยสะดวกจากฐานข้อมูลเดียวกัน

(2) ผู้ประกอบการจะต้องกำหนดมูลค่าสูงสุดของบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถใช้ได้ต่อบัตรหรือบัญชีตามความเหมาะสมแก่ธุรกิจของตน โดยพิจารณาจากมูลค่าสินค้าหรือบริการของกิจการ เพื่อดำรงมูลค่าเงินรับล่วงหน้าคงค้างให้อยู่ในระดับปกติที่ธุรกิจซื้อสินค้าหรือให้บริการพึงจะมีตามสมควร และให้อำนาจเจ้าพนักงานธนาคารแห่งประเทศไทยในการพิจารณาความเหมาะสมดังกล่าว

(3) ผู้ประกอบการจะต้องพิจารณาการบริหารเงินที่ได้รับล่วงหน้าจากผู้บริโภคและกำหนดเป็นแนวปฏิบัติของกิจการไว้อย่างชัดเจน เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภค ซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในเงินที่แท้จริง

นอกจากนี้ ตามที่มาตรา 65 ทวิ (4) แห่งประมวลรัษฎากรได้บัญญัติให้อำนาจการประเมินรายได้แก่เจ้าพนักงานประเมิน สำหรับกรณีการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินของผู้อื่นโดยปราศจากภาระต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายอื่นใด เพื่อไม่เป็นการสร้างภาระเกินความสมควรแก่ผู้ประกอบการและเป็นไปตามหลักการบริหารจัดการจัดเก็บภาษีอากรที่ดี ผู้เขียนขอเสนอให้มีการกำหนดวิธีพิจารณาและหลักเกณฑ์ในการประเมินเงินได้พึงประเมินของเจ้าพนักงานสรรพากรไว้อย่างชัดเจน ดังนี้

ทุกวันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีของกิจการ ผู้ประกอบการที่ออกบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ในธุรกิจของตนเองจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(1) ต้องจัดทำบัญชี โดยแยกเงินที่ได้รับล่วงหน้าจากผู้บริโภคออกจากเงินที่ใช้หมุนเวียนของบริษัทอย่างชัดเจน เนื่องจากเงินสดที่ได้รับล่วงหน้าจากผู้บริโภคดังกล่าว แม้จะอยู่ภายใต้การครอบครองของบริษัท แต่ก็ยังเป็นเงินสดที่ก่อให้เกิดภาระผูกพันแก่บริษัทที่จะต้องส่งมอบสินค้าหรือให้บริการแก่ผู้บริโภคในอนาคต ดังนั้น จึงควรแสดงแยกออกจากเงินสดของบริษัทที่ปราศจากภาระผูกพันและสามารถนำไปใช้ในการดำเนินธุรกิจได้อย่างไม่มีเงื่อนไข

(2) ต้องคำนวณของผู้ถือหุ้นสุทธิเป็นอัตราส่วนกับยอดคงค้างของเงินที่ได้รับล่วงหน้า ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 8 ซึ่งเป็นอัตราเดียวกับอัตราขั้นต่ำ ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์อื่นที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแล เพื่อเป็นการรักษาสถานภาพทางการเงินของผู้ประกอบการให้มีความมั่นคงทางการเงินและการพาณิชย์ กล่าวคือ หากอัตราส่วนของผู้ถือหุ้นสุทธิเป็นอัตราส่วนกับยอดคงค้างของเงินที่ได้รับล่วงหน้าต่ำกว่าร้อยละ 8 จะแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการดำเนินธุรกิจโดยใช้เงินที่มีภาระผูกพันมากกว่าใช้เงินทุนของตนเอง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความไม่มั่นคงในการดำเนินธุรกิจ ดังจะเห็นได้จากการเปรียบเทียบบริษัท ก. และบริษัท ข. ในตัวอย่างการคำนวณอัตราส่วนของผู้ถือหุ้นสุทธิต่อยอดคงค้างของเงินที่ได้รับล่วงหน้าตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 : ตัวอย่างการคำนวณอัตราส่วนของผู้ถือหุ้นสุทธิต่อยอดคงค้างของเงินที่ได้รับล่วงหน้า

	บริษัท ก.	บริษัท ข.
เงินสด (สินทรัพย์)	105 บาท	105 บาท
เงินรับล่วงหน้า (หนี้สิน)	5 บาท	100 บาท
เงินทุน (ทุน)	100 บาท	5 บาท
อัตราส่วนของผู้ถือหุ้นสุทธิต่อยอดคงค้าง ของเงินที่ได้รับล่วงหน้า (ร้อยละ)	$100/5 \times 100$ = 2,000	$5/100 \times 100$ = 5

สมมติให้ทั้งบริษัท ก. และบริษัท ข. เป็นกิจการซื้อมาขายไปและมีกำไรจากการขายสินค้าต่ำ จะเห็นได้ว่าบริษัท ก. มีเงินสดคงเหลือในกิจการ 105 บาท ซึ่งเป็นเงินที่ได้รับล่วงหน้าจากผู้บริโภค 5 บาท และเป็นเงินที่ลงทุนโดยเจ้าของกิจการ 100 บาท โดยมีอัตราส่วนร้อยละ 2,000 ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า บริษัท ก. สามารถดำเนินกิจการโดยใช้เงินทุนของตนเองซึ่งปราศจากเงื่อนไขใดๆ หากผู้บริโภคเรียกร้องสิทธิในสินค้า บริษัท ก. ก็จะนำเงินที่รับล่วงหน้ามานั้นไปซื้อสินค้ามาให้ผู้บริโภค โดยที่ยังมีเงินทุนคงเหลืออีกจำนวนมากกว่าร้อยละ 95 ของเงินสดที่มีอยู่ในความครอบครองของกิจการ เพื่อใช้จ่ายสำหรับการดำเนินงานส่วนอื่นๆ

ในขณะที่ บริษัท ข. มีเงินสดคงเหลือในกิจการ 105 บาท ซึ่งเป็นเงินที่ได้รับล่วงหน้าจากผู้บริโภค 100 บาท และเป็นเงินที่ลงทุนโดยเจ้าของกิจการ 5 บาท โดยมีอัตราส่วนร้อยละ 5 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า หากผู้บริโภคเรียกร้องสิทธิในสินค้า บริษัท ข. จะต้องนำเงินรับล่วงหน้า ซึ่งมากกว่าร้อยละ 95 ของเงินสดที่มีอยู่ในความครอบครองของกิจการ ไปซื้อสินค้ามาให้แก่ผู้บริโภค และทำให้บริษัท ข. เหลือเงินสดที่ใช้หมุนเวียนในกิจการเพียง 5 บาทเท่านั้น

จากตัวอย่างข้างต้นจะพบว่าบริษัท ก. ที่มีอัตราส่วนของผู้ถือหุ้นสุทธิต่อยอดคงค้างของเงินที่ได้รับล่วงหน้าสูงกว่าบริษัท ข. ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบริษัท ก. มีสถานภาพทางการเงินที่ดีกว่าและมีความมั่นคงในการดำเนินธุรกิจมากกว่าบริษัท ข. ดังนั้น การกำหนดอัตราขั้นต่ำจึงเป็นการกำหนดเครื่องบ่งชี้สถานภาพทางการเงินอย่างหนึ่ง เพื่อแสดงให้เห็นได้ว่ากิจการของผู้ประกอบการมีความมั่นคงมากเพียงใด อันจะทำให้ผู้บริโภคเกิดความมั่นใจได้ว่าเงินของตนที่อยู่ภายใต้ความครอบครองของผู้ประกอบการนั้นจะไม่สูญหายหรือจะไม่ได้รับสินค้าหรือบริการของผู้ประกอบการในอนาคต

(3) ต้องมีเงินฝากไว้กับธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินเฉพาะกิจ ไม่น้อยกว่ามูลค่ายอดคงค้างของเงินที่ผู้ประกอบการได้รับล่วงหน้าจากผู้บริโภค โดยเปิดเป็นบัญชีแยกต่างหากจากบัญชีเงินฝากอื่นๆ ของบริษัท ซึ่งจะต้องเป็นบัญชีเงินฝากที่ปราศจากภาระผูกพัน เพื่อเป็นหลักประกันการชำระบัญชีอันเนื่องมาจากการให้บริการบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น กล่าวคือ เป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้บริโภคได้ว่าผู้ประกอบการจะมีเงินสดเพียงพอที่จะใช้สำหรับการจัดหาสินค้าหรือบริการให้แก่ผู้บริโภคได้ในอนาคต

(4) ต้องแจ้งข้อมูลตามข้อ (1) ถึง (3) ให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบภายใน 30 วันนับจากวันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี

(5) หากผู้ประกอบการไม่สามารถทำตามเงื่อนไขข้อ (1) ถึง (4) ให้ถือว่าผู้ประกอบการไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าไม่มีการนำเงินรับล่วงหน้าจากการออกบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ไปใช้อันเป็นผลให้กิจการได้รับรายได้หรือประโยชน์อื่นใด และให้เจ้าพนักงานสรรพากรทำการประเมินรายได้จากการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินของผู้อื่น โดยปราศจากภาระต้นทุน ตามมาตรา 65 ทวิ (4) แห่งประมวลรัษฎากร โดยให้คำนวณรายได้เท่ากับดอกเบี้ยรับตามอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำของธนาคารพาณิชย์ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีของกิจการ เทียบเท่ากับการนำยอดคงค้างของเงินที่ได้รับล่วงหน้า ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี ไปฝากไว้กับธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินเฉพาะกิจ

บรรณานุกรม

หนังสือ

ฝ่ายระบบการชำระเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย. ระบบการชำระเงินในประเทศไทย.

กรุงเทพมหานคร: บริษัท คาร์ลีโอเน่ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด, 2542.

พิภพ วีระพงษ์. การคำนวณกำไรสุทธิตามประมวลรัษฎากร มาตรา 65 ทวิ, 65 ตรี. พิมพ์ครั้งที่ 1.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2538.

ไพจิตร โรจนวานิช. ชุมพร เสนไสย และสาโรช ทองประคำ, คำอธิบายประมวลรัษฎากร ภาษีสรรพากร.

กรุงเทพมหานคร: บริษัท สามเจริญพาณิชย์ (กรุงเทพ) จำกัด, 2553.

ศุภลักษณ์ พินิจภูวดล. กฎหมายภาษีอากร. พิมพ์ครั้งที่ 4. สมุทรสาคร: บริษัท ที.เค.เอส. สยามเพรส

แมนเจเมนท์ จำกัด, 2560).

วิทยานิพนธ์

พัทตร์สิริ สือศิริอำรงค์. มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมผู้ประกอบการจ้อออกบัตรเงิน

อิเล็กทรอนิกส์ที่มีโซ่ธนาคารพาณิชย์. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551.

บทความในวารสาร

Mobile Payment เทรนด์มาแรงที่ทุกคนต้องรู้. พระสยาม 4 (ตุลาคม - ธันวาคม 2555): หน้า 50-51.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

กรมสรรพากร. ข้อหารือภาษีอากร เลขที่หนังสือ กค 0706/9817 [ออนไลน์]. 2560 แหล่งที่มา:

<http://www.rd.go.th/publish/25556.0.html> [4 พฤษภาคม 2561]

กรมสรรพากร. คำพิพากษาฎีกาที่ 1708/2536 [ออนไลน์]. 2554. แหล่งที่มา:

<http://www.rd.go.th/publish/17194.0.html> [4 พฤษภาคม 2561]

กรมสรรพากร. ข้อหารือภาษีอากร เลขที่หนังสือ กค 0706/6615 [ออนไลน์]. 2560. แหล่งที่มา:

<http://www.rd.go.th/publish/32622.0.html> [12 พฤษภาคม 2561]

ธนาคารแห่งประเทศไทย. การกำกับดูแลธุรกิจ e-Payment [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<https://www.bot.or.th/Thai/PaymentSystems/OversightOfEmoney/Pages/default.aspx> [25 ธันวาคม 2560]

ธนาคารแห่งประเทศไทย. การกำกับตาม พ.ร.ฎ. e-Payment > กฎหมายที่เกี่ยวข้อง [ออนไลน์].

แหล่งที่มา: <https://www.bot.or.th/Thai/PaymentSystems/OversightOfEmoney/RelatedLaw/Pages/default.aspx> [25 ธันวาคม 2560]

ธนาคารแห่งประเทศไทย. คุณลักษณะของธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ [ออนไลน์].

แหล่งที่มา: <https://www.bot.or.th/Thai/PaymentSystems/OversightOfEmoney/FAQ/Pages/default.aspx> [24 มีนาคม 2561]

Adam Smith Institute. Adam Smith Quotes [Online]. Available from:

<https://www.adamsmith.org/adam-smith-quotes/> [14 April 2018]

Economics Concepts. Canons of Taxation [Online]. Available from:

http://economicsconcepts.com/canons_of_taxation.htm [14 April 2018]

European Central Bank. Electronic Money [Online]. Available from:

https://www.ecb.europa.eu/stats/money_credit_banking/electronic_money/html/index.en.html [24 March 2018]

Investopedia, LLC. Closed Loop Card [Online]. Available from:

<https://www.investopedia.com/terms/c/closed-loop-card.asp-0>
[4 May 2018]

Investopedia, LLC. Open Loop Card [Online]. Available from:

<https://www.investopedia.com/terms/o/open-loop-card.asp> [4 May 2018]

OECD. Glossary of Statistical Terms: Electronic money [Online]. 2013. Available from:

<http://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=3050> [24 March 2018]

Owlcation. Canons of Taxation in Economics [Online]. 2013. Available from:

<https://owlcation.com/social-sciences/Canons-of-Taxation-in-Economics>
[14 April 2018]

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงิน
ทางอิเล็กทรอนิกส์

พระราชกฤษฎีกา

ว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

พ.ศ. ๒๕๕๑

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

เป็นปีที่ ๖๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๘๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมาตรา ๓๒ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๓ วรรคสอง และมาตรา ๓๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๑”

มาตรา ๒ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชกฤษฎีกานี้

“การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า การโอนสิทธิการถือครองเงินหรือการโอนสิทธิการถอนเงิน หรือหักเงินจากบัญชีเงินฝากของผู้ใช้บริการที่เปิดไว้กับผู้ให้บริการด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดหรือบางส่วน

“บัตรอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า บัตรอิเล็กทรอนิกส์ตามประมวลกฎหมายอาญา

“บัตรเครดิต” หมายความว่า บัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ให้บริการออกให้แก่ผู้ให้บริการเพื่อใช้ชำระค่าสินค้า ค่าบริการ หรือค่าอื่นใด แทนการชำระด้วยเงินสด หรือเพื่อใช้เบิก ถอน โอน หรือทำธุรกรรมอื่นใดที่เกี่ยวกับเงิน และผู้ให้บริการจะเรียกให้ผู้ให้บริการชำระเงินในภายหลัง

“บัตรเดบิต” หมายความว่า บัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ให้บริการออกให้แก่ผู้ให้บริการเพื่อใช้ชำระค่าสินค้า ค่าบริการ หรือค่าอื่นใด แทนการชำระด้วยเงินสด หรือเพื่อใช้เบิก ถอน โอน หรือทำธุรกรรมอื่นใดที่เกี่ยวกับเงิน ตามมูลค่าของเงินที่ผู้ให้บริการได้ฝากไว้กับผู้ให้บริการ

“เงินอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า บัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ให้บริการออกให้แก่ผู้ให้บริการ ซึ่งจะระบุชื่อหรือไม่ก็ตาม โดยมีการชำระเงินให้แก่ผู้ให้บริการไว้ล่วงหน้า เพื่อนำไปใช้ชำระค่าสินค้า ค่าบริการ หรือค่าอื่นใดแทนการชำระด้วยเงินสด และได้มีการบันทึกมูลค่าหรือจำนวนเงินที่ชำระไว้ล่วงหน้า

“อีดีซี” (Electronic Data Capture : EDC) หมายความว่า อุปกรณ์หรือเครื่องมือสำหรับการรับส่งข้อมูลการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์จากบัตรเครดิต บัตรเดบิต เงินอิเล็กทรอนิกส์ หรือบัตรอิเล็กทรอนิกส์อื่นใด ไปยังผู้ให้บริการซึ่งออกบัตร

“เครือข่ายอีดีซี” (EDC Network) หมายความว่า เครือข่ายรับส่งข้อมูลอีดีซีที่มีศูนย์กลางหรือจุดเชื่อมต่อการรับส่งข้อมูลระหว่างผู้ให้บริการเครือข่าย

“เครือข่ายบัตรเครดิต” หมายความว่า เครือข่ายการให้บริการรับส่งข้อมูลการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์จากบัตรเครดิตของผู้ถือบัตรไปยังผู้ให้บริการซึ่งออกบัตรเช่นว่านั้น เพื่ออนุมัติการใช้บัตรในการทำรายการแต่ละรายการ หรือรับส่งข้อมูลเรียกเก็บเงินอันเกิดจากการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนการหักทอนบัญชีระหว่างกัน

“บริการสวิตช์ซึ่งในการชำระเงิน” (Transaction Switching) หมายความว่า บริการเป็นศูนย์กลางหรือจุดเชื่อมต่อรับส่งข้อมูลรายการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ให้แก่ผู้ให้บริการตามที่ตกลงกัน

“บริการรับชำระเงินแทน” หมายความว่า บริการรับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์แทนเจ้าหนี้

“บริการหักบัญชี” (Clearing) หมายความว่า บริการรับส่ง ตรวจสอบ และยืนยันข้อมูลตามคำสั่งการชำระเงินสำหรับนำไปคำนวณหายอดเงินแสดงความเป็นเจ้าหนี้ หรือลูกหนี้ของผู้ใช้บริการเพื่อใช้ข้อมูลดังกล่าวไปทำการชำระดุลระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ ทั้งนี้ รวมถึงการจัดการเพื่อให้กระบวนการชำระดุลสำเร็จลุล่วงด้วย

“บริการชำระดุล” (Settlement) หมายความว่า บริการระบบการชำระเงินที่ตกลงกันไว้ล่วงหน้าระหว่างผู้ให้บริการกับผู้ให้บริการเพื่อให้ผู้ให้บริการปรับฐานะความเป็นเจ้าหนี้ หรือลูกหนี้ของผู้ให้บริการโดยผู้ให้บริการจะทำการหักบัญชีเงินฝากของผู้ให้บริการซึ่งมีฐานะเป็นลูกหนี้ หรือรับชำระหนี้โดยวิธีอื่นใดตามที่ตกลงกัน แล้วปรับบัญชีเงินฝากของผู้ให้บริการซึ่งมีฐานะเป็นเจ้าหนี้ หรือชำระเงินด้วยวิธีอื่นใด เพื่อให้หนี้ดังกล่าวระงับไป

“ผู้ให้บริการ” หมายความว่า ผู้ประกอบธุรกิจให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ตามที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกานี้

“ธปท.” หมายความว่า ธนาคารแห่งประเทศไทย ตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทย

“ผู้ว่าการ” หมายความว่า ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยหรือผู้ซึ่งผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยแต่งตั้งให้ปฏิบัติราชการตามพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา ๔ ให้ ธปท. เป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ตามพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา ๕ พระราชกฤษฎีกานี้ไม่ใช้บังคับกับการให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ ธปท. เป็นผู้ให้บริการ

มาตรา ๖ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

หมวด ๑

การประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

มาตรา ๗ ธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ใดที่ผู้ให้บริการจะต้องแจ้งให้ทราบขึ้นทะเบียน หรือได้รับใบอนุญาต ให้เป็นไปตามบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกานี้

หลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบการแจ้งให้ทราบ การขึ้นทะเบียน และการขอรับใบอนุญาต ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๘ ผู้ประสงค์จะเป็นผู้ให้บริการตามบัญชี ก จะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล ตามมาตรา ๕ (๒) ก็ได้

ผู้ประสงค์จะเป็นผู้ให้บริการตามบัญชี ข หรือบัญชี ค ต้องเป็นนิติบุคคลตามมาตรา ๕ (๒)

มาตรา ๕ ผู้ประสงค์จะเป็นผู้ให้บริการต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) บุคคลธรรมดา

(ก) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์

(ข) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร

(ค) ไม่อยู่ในระหว่างถูกพิทักษ์ทรัพย์ หรือไม่เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายและยังไม่พ้นกำหนดสองปีนับแต่วันที่มีคำสั่งยกเลิกการล้มละลายหรือปลดจากล้มละลาย

(ง) ไม่เป็นบุคคลวิกลจริต คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(จ) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดเกี่ยวกับการปลอม และการแปลง ลักทรัพย์ วิวาททรัพย์ กรรโชก ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ หนีง โกงเจ้าหนี้ ชักยอก หรือรับของโจร หรือความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ตามกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

(ฉ) ไม่เคยถูกสั่งห้ามประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์และยังไม่พ้นกำหนดห้าปีนับถึงวันแจ้งให้ทราบ

(ช) ไม่เป็นกรรมการหรือผู้ซึ่งมีอำนาจจัดการของนิติบุคคลที่เคยถูกสั่งห้ามประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์หรือเพิกถอนใบอนุญาตและยังไม่พ้นกำหนดห้าปีนับถึงวันแจ้งให้ทราบ วันขอขึ้นทะเบียน หรือวันขอรับใบอนุญาต แล้วแต่กรณี

(๒) นิติบุคคล

(ก) เป็นนิติบุคคลประเภทห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด หรือ บริษัทมหาชนจำกัด และมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ตามที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกานี้ ในการนี้ คณะกรรมการจะประกาศ

กำหนดจำนวนทุนจดทะเบียนซึ่งชำระแล้วด้วยก็ได้ ทั้งนี้ ในกรณีผู้ที่ประสงค์จะเป็นผู้ให้บริการตาม บัญชี ก ต้องมิใช่นิติบุคคลประเภทห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน หรือห้างหุ้นส่วนจำกัด

(ข) กรรมการหรือผู้ซึ่งมีอำนาจจัดการของนิติบุคคลต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะ ต้องห้ามตาม (๑)

(ค) ไม่อยู่ในระหว่างถูกพักใช้ใบอนุญาต

(ง) ไม่เคยถูกสั่งห้ามประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์หรือเฟกคอง ใบอนุญาตและยังไม่พ้นกำหนดห้าปีนับถึงวันแจ้งให้ทราบ วันยื่นขอจดทะเบียน หรือวันขอรับ ใบอนุญาต แล้วแต่กรณี

คณะกรรมการอาจออกประกาศกำหนดคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามประการอื่นของผู้ให้บริการแต่ละบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกานี้เพิ่มเติมตามความเหมาะสมอีกก็ได้

มาตรา ๑๐ ผู้ประสงค์จะเป็นผู้ให้บริการให้ยื่นแบบการแจ้งให้ทราบ แบบการขอขึ้น ทะเบียน หรือแบบการขอรับใบอนุญาต แล้วแต่กรณี พร้อมด้วยเอกสารที่มีรายการดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ให้บริการตามบัญชี ก ได้แก่

(ก) แผนฉุกเฉินหรือระบบให้บริการสำรองเพื่อให้สามารถให้บริการได้อย่างต่อเนื่อง

(ข) นโยบายและมาตรการการรักษาความปลอดภัยทางระบบสารสนเทศซึ่งอย่างน้อย

ต้องมีมาตรฐานตามที่ ธปท. ประกาศกำหนด

(๒) ผู้ให้บริการตามบัญชี ข และบัญชี ค ได้แก่

(ก) เอกสารตาม (๑)

(ข) นโยบายและแผนการประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

(ค) แผนปฏิบัติการเตรียมการรองรับการประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินทาง อิเล็กทรอนิกส์

(ง) ระบบบริหารและจัดการความเสี่ยง

(จ) ระบบการควบคุมภายใน

(ฉ) ผลการศึกษาความเป็นไปได้และประเมินความเสี่ยงในการให้บริการ รวมทั้งแผน ฉุกเฉินรองรับกรณีเกิดปัญหา

เพื่อประโยชน์ในการควบคุมดูแลการให้บริการของผู้ให้บริการแต่ละบัญชี ธปท. จะประกาศ กำหนดให้ยื่นเอกสารที่มีรายการเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่งก็ได้

มาตรา ๑๑ ให้ผู้ประสงค์จะเป็นผู้ให้บริการตามบัญชี ก หรือบัญชี ข ยื่นแบบการแจ้งให้ทราบหรือแบบการขอขึ้นทะเบียน แล้วแต่กรณี พร้อมทั้งเอกสารตามมาตรา ๑๐ ต่อผู้ว่าการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ผู้ว่าการมอบหมาย และหากปรากฏว่าผู้ประสงค์จะเป็นผู้ให้บริการนั้นยื่นเอกสารครบถ้วนรวมทั้งปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนดตามมาตรา ๙ วรรคสองแล้วให้ออกใบรับแจ้งหรือใบรับการขึ้นทะเบียนให้ แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่ตรวจสอบภายหลังพบว่าผู้ให้บริการตามบัญชี ก หรือบัญชี ข ผู้ใดยื่นเอกสารหรือหลักฐานใดไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน หรือมีกรณีที่มีได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด หรือขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้าม ให้ผู้ว่าการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ผู้ว่าการมอบหมายแจ้งให้ผู้ให้บริการนั้นทราบ เพื่อดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง หรือครบถ้วนแล้วแต่กรณี ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่ง

ในกรณีที่ผู้ให้บริการนั้นไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง หรือไม่ปฏิบัติตามภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามวรรคสอง ให้ผู้ว่าการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ผู้ว่าการมอบหมายรายงานต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาดำเนินการตามมาตรา ๓๓ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ และให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้ผู้ให้บริการนั้นดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง หรือเหมาะสมก็ได้

ในกรณีที่ตรวจสอบภายหลังพบว่าผู้ให้บริการตามบัญชี ก หรือบัญชี ข ผู้ใดขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้ามซึ่งไม่อาจจะแก้ไขได้ ให้คณะกรรมการมีคำสั่งห้ามผู้ให้บริการนั้นประกอบธุรกิจตามที่ได้แจ้งหรือขึ้นทะเบียน และเพิกถอนการแจ้งหรือการขึ้นทะเบียนของผู้ให้บริการนั้นแล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๒ ในกรณีที่ผู้ประสงค์จะเป็นผู้ให้บริการตามบัญชี ค ได้ยื่นแบบการขอใบอนุญาตพร้อมทั้งเอกสารตามมาตรา ๑๐ (๒) แล้ว ให้ผู้ว่าการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ผู้ว่าการมอบหมายตรวจสอบความครบถ้วนและถูกต้องของเอกสารตามมาตรา ๑๐ และการดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนดตามมาตรา ๙ วรรคสอง ในกรณีที่พบว่าเอกสารหรือหลักฐานใดไม่ครบถ้วนหรือไม่ถูกต้อง หรือยังมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ให้ผู้ว่าการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ผู้ว่าการมอบหมายแจ้งให้ผู้ประสงค์จะเป็นผู้ให้บริการทราบ เพื่อดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง หรือครบถ้วนก่อนเสนอคณะกรรมการเพื่อออกใบอนุญาต

ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้ประสงค์จะเป็นผู้ให้บริการตามบัญชี ก ยื่นเอกสารครบถ้วนและถูกต้อง และปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนดตามมาตรา ๗ วรรคสอง หรือได้ดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องหรือครบถ้วนตามที่ผู้ว่าการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ผู้ว่าการมอบหมาย มีคำสั่งตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ผู้ว่าการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ผู้ว่าการมอบหมายเสนอคณะกรรมการ เพื่อพิจารณาออกใบอนุญาตต่อไป

มาตรา ๑๓ เพื่อประโยชน์ในการควบคุมดูแลการให้บริการของผู้ให้บริการแต่ละราย คณะกรรมการอาจกำหนดข้อปฏิบัติในการให้บริการของผู้ให้บริการตามบัญชี ก หรือบัญชี ข หรือจะ กำหนดเงื่อนไขในการให้บริการไว้ในใบอนุญาตของผู้ให้บริการตามบัญชี ก ก็ได้

ข้อปฏิบัติและเงื่อนไขตามวรรคหนึ่งต้องไม่เป็นภาระหรืออุปสรรคเกินสมควรในการ ให้บริการของผู้ให้บริการ

มาตรา ๑๔ ใบอนุญาตของผู้ให้บริการตามบัญชี ก มีอายุสิบปี

ผู้ให้บริการตามบัญชี ก อาจยื่นขอต่ออายุใบอนุญาตภายในระยะเวลาเก้าสิบวันแต่ไม่น้อยกว่า หกสิบวันก่อนวันที่ใบอนุญาตนั้นสิ้นอายุ โดยยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตต่อผู้ว่าการหรือพนักงาน เจ้าหน้าที่ที่ผู้ว่าการมอบหมาย พร้อมทั้งเอกสารที่แสดงหลักฐานการได้รับใบอนุญาตเดิม

ให้คณะกรรมการพิจารณาการต่ออายุใบอนุญาตหรือการไม่ต่ออายุใบอนุญาตให้แล้วเสร็จ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอต่ออายุใบอนุญาตตามวรรคสอง โดยแจ้งเป็นหนังสือให้แก่ ผู้ให้บริการซึ่งยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาต

ในกรณีที่คณะกรรมการแจ้งการไม่ต่ออายุใบอนุญาตตามวรรคสอง และใบอนุญาตเดิมยังไม่สิ้น อายุ ให้ผู้ให้บริการนั้นยังคงให้บริการตามใบอนุญาตเดิมได้ต่อไปจนกว่าใบอนุญาตสิ้นอายุ ในกรณี คณะกรรมการจะสั่งให้ผู้ให้บริการต้องปฏิบัติตามการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ใช้บริการ ด้วยก็ได้

หลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบในการขอต่ออายุใบอนุญาต ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ประกาศกำหนด

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่ใบรับแจ้ง ใบรับขึ้นทะเบียน หรือใบอนุญาตเป็นผู้ให้บริการสูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุดเสียหายในสาระสำคัญ ให้ผู้ให้บริการยื่นคำขอรับใบแทนต่อผู้ว่าการ หรือ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ผู้ว่าการมอบหมาย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบที่คณะกรรมการ ประกาศกำหนด

หมวด ๒

การควบคุมดูแลการประกอบธุรกิจบริการ

การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

มาตรา ๑๖ ให้คณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ตามความจำเป็นและเหมาะสมกับประเภทธุรกิจบริการ การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์แต่ละบัญชี โดยอาจประกอบด้วยเรื่องดังต่อไปนี้

- (๑) การเก็บรักษาและการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการ
- (๒) การตรวจสอบและรักษาความมั่นคงปลอดภัยของระบบการให้บริการที่น่าเชื่อถืออย่าง สม่ำเสมอ
- (๓) การปฏิบัติตามแผน นโยบาย มาตรการและระบบต่าง ๆ ที่ผู้ให้บริการยื่นตามมาตรา ๑๐ แล้วแต่กรณี
- (๔) การกำหนดค่าธรรมเนียมในการให้บริการอย่างชัดเจน
- (๕) การรับคำร้องเมื่อมีการร้องเรียน หรือมีข้อโต้แย้งจากผู้ใช้บริการ และการดำเนินการ รวมทั้งกรอบเวลาเพื่อหาข้อยุติ
- (๖) การจัดทำบัญชีและรายงานการปฏิบัติการ
- (๗) การส่งงบการเงินและผลการดำเนินงานต่อ ชปท.
- (๘) เรื่องอื่น ๆ ตามความเหมาะสมในการควบคุมดูแลการประกอบธุรกิจการให้บริการแต่ละ ประเภท

มาตรา ๑๗ เพื่อประโยชน์ในการควบคุมดูแลการประกอบธุรกิจของผู้ให้บริการแต่ละ ประเภท ชปท. จะกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการให้บริการเพิ่มเติมที่จำเป็นให้เกิดความ เรียบร้อย ในเรื่องดังต่อไปนี้ก็ได้

- (๑) การออกหลักฐานการชำระเงิน
- (๒) การเก็บรักษาเงินที่จะต้องส่งมอบ
- (๓) การกำหนดผลสิ้นสุดของการโอนเงินซึ่งผู้รับสามารถใช้จ่ายเงินได้ทันทีโดยปราศจาก เงื่อนไข
- (๔) การดำเนินการเพื่อรักษาสถานภาพทางการเงินของผู้ให้บริการ หรือ

(๕) การจัดให้มีผู้ตรวจสอบอิสระทางด้านความมั่นคงปลอดภัย

ผู้ตรวจสอบอิสระทางด้านความมั่นคงปลอดภัยตาม (๕) ให้เป็นไปตามรายชื่อที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๑๘ ให้ผู้ให้บริการตามบัญชี ข และบัญชี ค ต้องปฏิบัติในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เกิดปัญหา หรือความบกพร่องในการให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้แจ้ง สปท. ทราบโดยเร็ว

(๒) จัดทำข้อมูลและรายละเอียดเกี่ยวกับการให้บริการตามพระราชกฤษฎีกานี้ไว้ให้พร้อมที่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะเข้าตรวจสอบได้ รวมทั้งอำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการเข้าตรวจสอบการปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกานี้

(๓) ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงกรรมการ หรือผู้ซึ่งมีอำนาจจัดการของนิติบุคคล ให้แจ้งให้ สปท. ทราบ โดยบุคคลดังกล่าวต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕ (๒) (๖) ในวันที่แจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้น

มาตรา ๑๙ ในกรณีที่ผู้ให้บริการรายใดประสงค์จะเลิกการให้บริการ ให้ผู้ให้บริการรายนั้นแจ้งให้ สปท. ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าหกสิบวันก่อนวันเลิกการให้บริการ และให้ส่งคืนใบรับแจ้งใบขึ้นทะเบียน หรือใบอนุญาต แล้วแต่กรณี ภายในสิบห้าวันนับแต่วันเลิกการให้บริการด้วย ทั้งนี้ หากผู้ประสงค์จะเลิกการให้บริการนั้นเป็นผู้ให้บริการตามบัญชี ข หรือบัญชี ค ให้ สปท. ประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ให้ สปท. มีอำนาจสั่งให้ผู้ให้บริการที่ประสงค์จะเลิกการให้บริการตามวรรคหนึ่งต้องปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ใช้บริการก่อนเลิกการให้บริการก็ได้

ในกรณีที่ สปท. ได้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้รายงานให้คณะกรรมการทราบโดยเร็ว

มาตรา ๒๐ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกานี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเรียกให้ผู้ให้บริการมาให้ข้อมูล หรือส่งเอกสารใดๆ ในการควบคุมดูแลการประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

มาตรา ๒๑ ในกรณีที่ผู้ให้บริการรายใดไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประกาศของ สปท. ประกาศของคณะกรรมการ หรือพระราชกฤษฎีกานี้ ให้ สปท. มีอำนาจสั่งให้แก้ไขหรือให้ปฏิบัติให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนดได้

หมวด ๓

การห้ามประกอบธุรกิจ การพักใช้ และเพิกถอนใบอนุญาต

มาตรา ๒๒ ในกรณีที่ผู้ให้บริการตามบัญชี ก หรือบัญชี ข ผู้ใดฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามประกาศของ ธปท. ประกาศของคณะกรรมการ หรือพระราชกฤษฎีกานี้ ให้ผู้ว่าการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ผู้ว่าการมอบหมายรายงานต่อคณะกรรมการเพื่อดำเนินการตามบทบัญญัติในมาตรา ๓๓ วรรคสี่ วรรคห้า และวรรคหก แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ โดยเร็ว

มาตรา ๒๓ ในกรณีที่ผู้ให้บริการตามบัญชี ค ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประกาศของ ธปท. ประกาศของคณะกรรมการ หรือพระราชกฤษฎีกานี้ จนเป็นเหตุให้เชื่อได้ว่าอาจส่งผลกระทบต่อระบบการชำระเงินโดยรวมของประเทศ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของ ธปท. ที่สั่งให้แก้ไขให้ถูกต้องตามมาตรา ๒๑ ให้คณะกรรมการดำเนินการตามบทบัญญัติในมาตรา ๓๔ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ และจะสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้จนกว่าผู้ให้บริการผู้นั้นจะดำเนินการให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนดด้วยก็ได้

มาตรา ๒๔ ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตของผู้ให้บริการตามบัญชี ค เมื่อปรากฏว่าผู้ให้บริการตามบัญชี ค นั้น กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(๑) กระทำการตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๔ วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔

(๒) ขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๘ และมาตรา ๙

(๓) ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประกาศของ ธปท. ประกาศของคณะกรรมการ หรือพระราชกฤษฎีกานี้ หรือกระทำความผิดตามมาตรา ๒๑ ซ้ำอีก จนเป็นเหตุให้เชื่อได้ว่าอาจส่งผลกระทบต่ออย่างร้ายแรงต่อระบบการชำระเงินโดยรวมของประเทศ

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๒๕ ผู้ซึ่งประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ตามพระราชกฤษฎีกานี้ในวันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ ให้ยังคงดำเนินการต่อไปได้เป็นระยะเวลาหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ

ในกรณีที่ผู้ให้บริการตามวรรคหนึ่งประสงค์จะประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ตามพระราชกฤษฎีกานี้ต่อไปภายหลังครบกำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ให้บริการนั้นแจ้งให้ทราบ ขอขึ้นทะเบียน หรือขอรับใบอนุญาต แล้วแต่กรณี ภายในระยะเวลาเก้าสิบวัน แต่ไม่น้อยกว่าหกสิบวันก่อนครบกำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

สมัคร สุนทรเวช

นายกรัฐมนตรี

บัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกา
ว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.๒๕๕๑

บัญชี ก

ธุรกิจบริการที่ต้องแจ้งให้ทราบก่อนให้บริการ
การให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ซื้อสินค้าหรือรับบริการเฉพาะอย่างตาม
รายการที่กำหนดไว้ล่วงหน้า จากผู้ให้บริการเพียงรายเดียว ทั้งนี้ เว้นแต่การให้บริการเงิน
อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้จำกัดเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้บริโภคโดยมิได้แสวงหากำไรจากการออก
บัตร ตามที่ ธปท. ประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

บัญชี ข

ธุรกิจบริการที่ต้องขอขึ้นทะเบียนก่อนให้บริการ

(๑) การให้บริการเครือข่ายบัตรเครดิต

(๒) การให้บริการเครือข่ายอีดีซี

(๓) การให้บริการสวิตช์ซึ่งในการชำระเงินระบบหนึ่งระบบใด

(๔) การให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ซื้อสินค้า และหรือรับบริการเฉพาะ
อย่างตามรายการที่กำหนดไว้ล่วงหน้า จากผู้ให้บริการหลายราย ณ สถานที่ที่อยู่ภายใต้ระบบการ
จัดจำหน่ายและการให้บริการเดียวกัน

บัญชี ค

ธุรกิจบริการที่ต้องได้รับอนุญาตก่อนให้บริการ

(๑) การให้บริการหักบัญชี

(๒) การให้บริการชำระดุล

(๓) การให้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ผ่านอุปกรณ์อย่างหนึ่งอย่างใด
หรือผ่านทางเครือข่าย

(๔) การให้บริการสวิตช์ซึ่งในการชำระเงินหลายระบบ

(๕) การให้บริการรับชำระเงินแทน

(๖) การให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ซื้อสินค้า และหรือรับบริการเฉพาะ
อย่างตามรายการที่กำหนดไว้ล่วงหน้า จากผู้ให้บริการหลายราย โดยไม่จำกัดสถานที่และไม่อยู่
ภายใต้ระบบการจัดจำหน่ายและการให้บริการเดียวกัน

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ โดยที่ปัจจุบันเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์มีความก้าวหน้ามากขึ้น ซึ่งธุรกิจบริการเกี่ยวกับการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นธุรกิจที่ต้องใช้เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ที่มีความซับซ้อนและหลากหลาย และเป็นธุรกิจที่มีมูลค่าโดยรวมทางเศรษฐกิจค่อนข้างสูงและมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ ผู้ให้บริการในธุรกิจการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ในขณะนี้มิได้มีเพียงสถาบันการเงินเท่านั้นแต่ยังรวมถึงผู้ให้บริการที่มิได้มีกฎหมายใดควบคุมดูแล จึงอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเงินและการพาณิชย์ ความน่าเชื่อถือและยอมรับในระบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสาธารณชน ประกอบกับเพื่อบูรณาการกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจบริการเกี่ยวกับการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ให้เป็นฉบับเดียวกัน อันจะช่วยก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการควบคุมดูแลและเป็นมาตรการสำคัญประการหนึ่งในการส่งเสริมการใช้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น และเป็นการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของภาคธุรกิจหรือการให้บริการภาครัฐ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

ภาคผนวก ข. ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศ
ของคณะปฏิวัติฉบับที่ 58 (การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์)

ประกาศกระทรวงการคลัง

เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๕๘ (การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์)

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๕ ข้อ ๗ ข้อ ๘ และข้อ ๑๔ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๕ ว่าด้วยการควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน อันเป็นประกาศของคณะปฏิวัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๓๕ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังจึงออกประกาศกำหนดให้การออกบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์เป็นกิจการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับการธนาคารซึ่งมีลักษณะตามที่ระบุไว้ในประกาศนี้ เป็นกิจการที่ต้องขออนุญาต ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในประกาศนี้

“บัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า บัตรที่ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ออกให้แก่ผู้บริโภคตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์กำหนด เพื่อใช้ชำระค่าสินค้า ค่าบริการ หรือค่าอื่นใดแทนการชำระด้วยเงินสดโดยผู้บริโภค ได้มีการชำระค่าสินค้า ค่าบริการ หรือค่าอื่นใดไว้ล่วงหน้า และมูลค่าเงินที่ชำระล่วงหน้าถูกบันทึกในบัตร

“บัตร” หมายความว่า เอกสารหรือวัตถุอื่นใด และให้หมายความรวมถึงตัวเลขตัวอักษร หรือสัญลักษณ์ที่ผู้ประกอบการธุรกิจออกให้แก่ผู้บริโภค

“ผู้บริโภค” หมายความว่า ผู้บริโภคตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค

“ผู้ประกอบการบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า ผู้ซึ่งได้รับอนุญาตให้ผู้ประกอบการบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์

“สถาบันการเงิน” หมายความว่า

(๑) ธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์

(๒) บริษัทเงินทุน บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์

หมวด ๑

การจัดตั้งและการขออนุญาต

ข้อ ๒ ให้การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์เป็นกิจการที่ต้องขออนุญาตความในวรรคหนึ่งไม่ใช่บังคับแก่

(๑) สถาบันการเงิน

(๒) ผู้ออกบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ให้แก่ผู้บริโภคเพื่อชำระค่าสินค้า ค่าบริการหรือค่าอื่นใดอันเป็นธุรกิจของตนเอง

ข้อ ๓ ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ต้องเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด และต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากรัฐมนตรีการยื่นคำขอรับอนุญาตให้ยื่นผ่านธนาคารแห่งประเทศไทยตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดพร้อมด้วยเอกสารหลักฐานที่ระบุไว้ในแบบดังกล่าว ซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

(๑) สำเนาใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนบริษัท

(๒) สำเนาหนังสือบริคณห์สนธิของบริษัท

(๓) สำเนาข้อบังคับของบริษัท

(๔) สำเนาทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัท

นอกจากนี้ ให้แจ้งชื่อ ประวัติการทำงาน และคุณวุฒิของกรรมการและผู้สอบบัญชี พร้อมทั้งสำนักงานสาขาและสถานที่ตั้งของสำนักงานสาขา ถ้ามี

ข้อ ๔ ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ต้องมีเงินทุนจดทะเบียนซึ่งชำระแล้วไม่ต่ำกว่าสองร้อยล้านบาท

หมวด ๒

เงื่อนไขในการดำเนินงาน

ข้อ ๕ ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ต้องระบุนายละเอียดและวิธีการบริหารเงินที่ได้รับล่วงหน้าจากผู้บริโภคอย่างชัดเจน และจัดให้มีการบันทึกบัญชีให้ถูกต้อง ทั้งนี้ เป็นไปตามเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

ข้อ ๖ ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ต้องระบุรายละเอียดค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายต่างๆ อันเนื่องจากการให้บริการบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ให้ชัดเจนครบถ้วนในเอกสารชี้ชวนใบสมัคร และสัญญา ทั้งนี้ ตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

ข้อ ๗ ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ต้อง

(๑) แจ้งให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบถึงการเปิดสำนักงานสาขาล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนเปิดทำการสำนักงานสาขา นั้น

(๒) รักษาข้อมูลของผู้บริโภคไว้เป็นความลับ เว้นแต่ในกรณีดังต่อไปนี้

(ก) การเปิดเผยโดยได้รับคำยินยอมเป็นหนังสือจากผู้บริโภค

(ข) การเปิดเผยตามหน้าที่ หรือเพื่อประโยชน์แก่การสอบสวน หรือการพิจารณาคดี

(ค) การเปิดเผยแก่ผู้สอบบัญชีของผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ นั้น

(ง) การเปิดเผยเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามกฎหมาย

ข้อ ๘ ห้ามผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์กระทำการ ดังต่อไปนี้

(๑) ลดทุนโดยไม่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี

(๒) ย้ายที่ตั้งสำนักงานใหญ่หรือย้ายหรือปิดสำนักงานสาขาโดยไม่ได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย

(๓) หยุดหรือระงับการดำเนินกิจการเกี่ยวกับบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์โดยไม่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี

ข้อ ๙ ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการหรือเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด เกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การบริหารเงินที่ได้รับล่วงหน้าจากผู้บริโภค

- (๒) ค่าธรรมเนียมใดๆ เกี่ยวกับการใช้บัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์
- (๓) การตรวจสอบและการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับการใช้บัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์
- (๔) การแลกเปลี่ยนเป็นเงินสด
- (๕) การปฏิบัติและจัดการเกี่ยวกับข้อมูลผู้บริโภค
- (๖) การปฏิบัติเมื่อมีข้อร้องเรียน
- (๗) การจัดทำบัญชีและรายงาน
- (๘) เรื่องอื่นๆ ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นว่าจำเป็นเพื่อความปลอดภัย

หรือผาสูกของประชาชน

ข้อ ๑๐ ห้ามผู้ใดซึ่งมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้เป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือพนักงานผู้มีอำนาจในการจัดการของผู้ประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์

- (๑) เคยเป็นบุคคลล้มละลาย
- (๒) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดเกี่ยวกับ

ทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริต

(๓) เคยเป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือพนักงานผู้มีอำนาจในการจัดการของผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตที่รัฐมนตรีสั่งเพิกถอนการอนุญาตตามข้อ ๑๐ แห่งประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ (ฉบับลงวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๕)

(๔) เคยเป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือพนักงานผู้มีอำนาจในการจัดการของผู้ประกอบธุรกิจบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่รัฐมนตรีสั่งเพิกถอนการอนุญาตตามข้อ ๑๐

ข้อ ๑๑ เมื่อปรากฏว่า

(๑) ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการดำเนินงานประการใดประการหนึ่ง

(๒) ฐานะการเงินหรือการดำเนินงานของผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์อาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของประชาชนอย่างร้ายแรง

ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์นั้น

แก้ไขการที่ได้ฝ่าฝืนละเลยหรือแก้ไขฐานะการเงินหรือการดำเนินงานให้ถูกต้องภายใน

ระยะเวลาที่กำหนดและให้รายงานให้รัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า

หากผู้ประกอบการธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์มิได้ดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง

ภายในระยะเวลาที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรี

โดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิต

อิเล็กทรอนิกส์ระงับการดำเนินงานทั้งหมดหรือแต่บางส่วนเป็นการชั่วคราวภายใน

ระยะเวลาที่กำหนดเพื่อดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง ในการนี้ รัฐมนตรีจะกำหนด

หลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขใดๆ ให้ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์

ปฏิบัติด้วยก็ได้

หากผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ยังคงฝ่าฝืนไม่ดำเนินการตามคำสั่ง

ของรัฐมนตรีตามความในวรรคสอง ให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งเพิกถอนการอนุญาต

ให้ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์นั้น

และให้นำความในวรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๒ ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์มีความประสงค์จะเลิกประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ ให้แจ้งรัฐมนตรีผ่านธนาคารแห่งประเทศไทยทราบ เมื่อได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่ง ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยพิจารณาเพื่อเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีโดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่รับแจ้ง

ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยพิจารณาและมีคำสั่งว่า ควรจะอนุญาตให้เลิกได้เมื่อใด ภายใต้เงื่อนไขและวิธีการอย่างไร ทั้งนี้ ให้พิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับรายงานจากธนาคารแห่งประเทศไทย ตามวรรคสอง เว้นแต่มีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้รัฐมนตรีมีหนังสือแจ้งให้ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ทราบก่อนครบกำหนดดังกล่าว ในกรณี ให้ขยายระยะเวลาพิจารณาออกไปได้อีก ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันครบกำหนดเวลาดังกล่าว

เมื่อรัฐมนตรีอนุญาตให้ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์เลิกประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ ให้ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์โฆษณาในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลายอย่างน้อยหนึ่งฉบับเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสามวัน

ข้อ ๑๓ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๕ และประกาศฉบับนี้ รวมทั้งตรวจสอบการดำเนินงานของกิจการตามที่กำหนดไว้ในประกาศฉบับนี้ และการดำเนินคดีสำหรับความผิดตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๕

ข้อ ๑๔ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ร้องขอ ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ ต้องจัดให้กรรมการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้สอบบัญชีของผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์มาให้ถ้อยคำหรือแสดงสมุดบัญชีเอกสารและหลักฐานอื่น อันเกี่ยวกับกิจการผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์นั้นตามความประสงค์ของพนักงานเจ้าหน้าที่

ข้อ ๑๕ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดตามประกาศฉบับนี้ ต้องรับโทษตามที่ระบุไว้ในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๕

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๑๖ ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้ประกอบธุรกิจอยู่ในวันที่ประกาศฉบับนี้ใช้บังคับ ถ้าประสงค์จะประกอบกิจการนั้นต่อไป ให้ยื่นคำขอรับอนุญาตภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ประกาศฉบับนี้ใช้บังคับ

ข้อ ๑๗ ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ที่ยื่นคำขอรับอนุญาตตามข้อ ๑๖ หากมีทุนจดทะเบียนซึ่งชำระแล้วต่ำกว่าจำนวนเงินที่ระบุไว้ในข้อ ๔ เมื่อได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์แล้ว ต้องจดทะเบียนเพิ่มทุนและเรียกชำระทุนเพิ่มให้ครบถ้วนภายในหกเดือนนับแต่วันที่ประกาศฉบับนี้ใช้บังคับ

หน้า ๘

เล่ม ๑๒๑ ตอนพิเศษ ๑๑๔ ง ราชกิจจานุเบกษา ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๗

ข้อ ๑๘ ประกาศนี้ ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่ประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๗

สมคิด จาตุศรีพิทักษ์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

ภาคผนวก ค. ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศ
ของคณะปฏิวัติฉบับที่ 58 (การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์) (ฉบับที่ 2)

ประกาศกระทรวงการคลัง

เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘
(การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์) (ฉบับที่ ๒)

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๕ ข้อ ๗ ข้อ ๘ และข้อ ๑๔ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๕ ว่าด้วยการควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน อันเป็นประกาศของคณะปฏิวัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๓ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังจึงออกประกาศ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑ ของประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ (การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์) ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๔๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑ ในประกาศนี้

“บัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า บัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ออกให้แก่ผู้บริโภคซึ่งระบุชื่อหรือไม่ก็ตาม โดยมีการชำระเงินให้แก่ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ไว้ล่วงหน้า เพื่อนำไปใช้ชำระค่าสินค้า ค่าบริการ หรือค่าอื่นใดแทนการชำระด้วยเงินสด และได้มีการบันทึกมูลค่าหรือจำนวนเงินที่ชำระไว้ล่วงหน้า

“บัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า บัตรอิเล็กทรอนิกส์ตามประมวลกฎหมายอาญา

“ผู้บริโภค” หมายความว่า ผู้บริโภคตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค

“ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า ผู้ซึ่งได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา และให้หมายความรวมถึงนิติบุคคล คณะบุคคล หรือบุคคล ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ดำเนินงานของรัฐไม่ว่าในการใด ๆ

“สถาบันการเงิน” หมายความว่า ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน”

ข้อ ๒ ให้ยกเลิกความในข้อ ๒ ของประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ (การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์) ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๔๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๒ ให้การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์เป็นกิจการที่ต้องขออนุญาต

ความในวรรคหนึ่งไม่ใช่บังคับแก่

(๑) หน่วยงานของรัฐ

(๒) สถาบันการเงิน

(๓) ผู้ออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ให้แก่ผู้บริโภคเพื่อใช้ซื้อสินค้าหรือรับบริการเฉพาะอย่างตามรายการที่กำหนดไว้ล่วงหน้าจากผู้ขายสินค้าหรือให้บริการเพียงรายเดียว

(๔) ผู้ออกบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ให้แก่ผู้บริโภคเพื่อใช้ซื้อสินค้า และหรือรับบริการเฉพาะอย่างตามรายการที่กำหนดไว้ล่วงหน้าจากผู้ขายสินค้าหรือให้บริการหลายราย ณ สถานที่ที่อยู่ภายใต้ระบบการจัดจำหน่ายและการให้บริการเดียวกัน”

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกความใน (๔) ของข้อ ๑๐ ของประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ (การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์) ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๔๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๔) เคยเป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือพนักงานผู้มีอำนาจในการจัดการของผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับที่รัฐมนตรีสั่งเพิกถอนการอนุญาตตามข้อ ๑๐ แห่งประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ (เรื่อง สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ)”

ข้อ ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๕) ของข้อ ๑๐ ของประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ (การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์) ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๔๗

“(๕) เคยเป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือพนักงานผู้มีอำนาจในการจัดการของผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ที่รัฐมนตรีสั่งเพิกถอนการอนุญาตตามข้อ ๑๑”

ข้อ ๕ ประกาศนี้ ให้ใช้บังคับนับแต่วันถัดจากวันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๓

กรณ์ จาติกวณิช

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

ภาคผนวก ง. ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศ
ของคณะปฏิวัติฉบับที่ 58 (การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์) (ฉบับที่ 3)

ประกาศกระทรวงการคลัง

เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘
(การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์)
(ฉบับที่ ๓)

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๕ ข้อ ๗ ข้อ ๘ และข้อ ๑๔ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๕ ว่าด้วยการควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัย หรือผาสุกแห่งสาธารณชน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังจึงออกประกาศกำหนดให้การออกบัตรเครดิต อิเล็กทรอนิกส์อันเป็นกิจการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับการธนาคารซึ่งมีลักษณะตามที่ระบุไว้ในประกาศนี้ เป็นกิจการที่ต้องขออนุญาต ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกความในข้อ ๓ ของประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาต ตามข้อ ๕ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ (การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์) ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๔๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๓ ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ต้องเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด และต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากรัฐมนตรี

การยื่นคำขอรับอนุญาตให้ยื่นผ่านธนาคารแห่งประเทศไทย ตามแบบและเอกสารหลักฐาน ที่ระบุไว้ในแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) สำเนาใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนบริษัท
- (๒) สำเนาหนังสือบริคณห์สนธิของบริษัท
- (๓) สำเนาข้อบังคับของบริษัท
- (๔) สำเนาทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัท

นอกจากนี้ ให้แจ้งชื่อ ประวัติการทำงาน และคุณสมบัติของกรรมการและผู้สอบบัญชี พร้อมทั้ง สำนักงานสาขาและสถานที่ตั้งของสำนักงานสาขา ถ้ามี

เมื่อได้รับคำขอรับอนุญาต และเอกสารหลักฐานตามวรรคสองถูกต้องและครบถ้วนแล้ว ธนาคารแห่งประเทศไทยจะเสนอต่อรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุญาตประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ ให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วันทำการ นับแต่วันที่ได้รับคำขอและเอกสารครบถ้วนและถูกต้อง”

ข้อ ๒ ให้ยกเลิกความในข้อ ๘ ของประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาต ตามข้อ ๕ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ (การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์) ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๔๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๘ ห้ามผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์กระทำการ ดังต่อไปนี้

- (๑) ลดทุนโดยไม่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี
- (๒) หยุดหรือระงับการดำเนินกิจการเกี่ยวกับบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี

(๓) ย้ายที่ตั้งสำนักงานใหญ่หรือย้ายหรือปิดสำนักงานสาขา โดยไม่ได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย

ในการขออนุญาตตามความในข้อ ๘ (๑) และ (๒) ให้ยื่นขอรับอนุญาตผ่านธนาคารแห่งประเทศไทย และให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเสนอต่อรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุญาตดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วันทำการ นับแต่วันที่ได้รับคำขอและเอกสารครบถ้วนและถูกต้อง”

ข้อ ๓ ประกาศนี้ ให้ใช้บังคับนับแต่วันถัดจากวันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

สมหมาย ภาษี

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

ภาคผนวก จ. ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศ
ของคณะปฏิวัติฉบับที่ 58 (การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์) (ฉบับที่ 4)

ประกาศกระทรวงการคลัง

เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘
(การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์)
(ฉบับที่ ๔)

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๕ ข้อ ๗ ข้อ ๘ และข้อ ๑๔ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ว่าด้วยการควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัย หรือผาสุกแห่งสาธารณชน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังจึงออกประกาศกำหนดให้การออกบัตร เงินอิเล็กทรอนิกส์อันเป็นกิจการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับการธนาคารซึ่งมีลักษณะตามที่ระบุไว้ในประกาศนี้ เป็นกิจการที่ต้องขออนุญาต ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกความใน (๑) ของข้อ ๗ ของประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้อง ขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ (การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์) ลงวันที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๑) รายงานให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบถึงการเปิดสำนักงานสาขาแห่งใหม่ หรือย้าย หรือปิดสำนักงานสาขา ทั้งนี้ สำนักงานสาขาไม่รวมถึงจุดให้บริการชั่วคราว หรือสำนักงานหรือจุดให้บริการ ของตัวแทนที่ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์แต่งตั้ง โดยให้เป็นไปตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ประกาศกำหนด”

ข้อ ๒ ให้ยกเลิกความใน (๓) ของข้อ ๘ ของประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้อง ขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ (การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์) ลงวันที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้อง ขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ (การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์) (ฉบับที่ ๓) ลงวันที่ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๓) ย้ายที่ตั้งสำนักงานใหญ่โดยไม่ได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย”

ข้อ ๓ ให้เพิ่มความดังต่อไปนี้เป็น (๖) และ (๗) ของข้อ ๑๐ ของประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ (การประกอบธุรกิจ บัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์) ลงวันที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ (การประกอบธุรกิจ บัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์) (ฉบับที่ ๒) ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๓

“(๖) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน หรือเคยต้องคำพิพากษา ถึงที่สุดว่ากระทำความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

(๗) เคยเป็นบุคคลที่ถูกกำหนดหรือต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดฐานสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย”

ข้อ ๔ บทเฉพาะกาล

ผู้ประกอบการธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์รายใดที่ให้บริการก่อนที่ประกาศฉบับนี้มีผลใช้บังคับ และมีกรรมการ ผู้จัดการ หรือพนักงานผู้มีอำนาจในการจัดการซึ่งมีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๑๐ (๖) หรือ (๗) ให้ดำเนินการแก้ไขให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ตามประกาศฉบับนี้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับจากวันที่ประกาศฉบับนี้มีผลใช้บังคับ

ข้อ ๕ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับนับแต่วันถัดจากวันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๙

อภิศักดิ์ ตันติวรวงศ์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

ภาคผนวก ฉ. ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข
ในการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย

ที่ สนส. ๒ /2559

เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจ
บัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์

1. เหตุผลในการออกประกาศ

เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ให้เหมาะสมกับการแข่งขันในปัจจุบัน ส่งเสริมให้ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น เพื่อป้องกันความเสียหายต่อสาธารณชน และดูแลให้ผู้บริโภคได้รับการคุ้มครองที่เหมาะสม ตลอดจนเพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในทางปฏิบัติและลดอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจแก่ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์

2. อำนาจตามกฎหมาย

อาศัยอำนาจตามความในข้อ 5 ข้อ 7 และข้อ 9 แห่งประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 (การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์) ลงวันที่ 4 ตุลาคม พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

3. ประกาศที่ยกเลิก

ให้ยกเลิกประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 1/2550 เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ ลงวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2550

4. ขอบเขตการบังคับใช้

ประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับกับผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ ตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 (การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์) ลงวันที่ 4 ตุลาคม พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

5. เนื้อหา

5.1 ในการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์สามารถออกบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ที่บันทึกมูลค่าเป็นเงินสกุลบาทหรือเงินสกุลต่างประเทศได้ และต้องกำหนดมูลค่าสูงสุดของบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถใช้ได้ต่อบัตรหรือบัญชี โดยต้องพิจารณาตามความเหมาะสมของผู้บริโภคและต้องมีการบริหารความเสี่ยงที่ดี

ผนชป91-กส35501 -25590705

กส355 วันที่ 5 ก.ค. 2559

5.2 การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์มีลักษณะสำคัญ คือ ผู้บริโภคชำระเงินล่วงหน้าไว้ให้แก่ผู้ประกอบการบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้น ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์จึงไม่สามารถออกบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ในลักษณะที่เป็นการให้สินเชื่อ

5.3 ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์จะประกอบธุรกิจอื่นเพิ่มเติมได้เฉพาะธุรกิจดังต่อไปนี้เท่านั้น

(1) ธุรกิจที่บางส่วนหรือทั้งหมดเกี่ยวกับหรือเนื่องจากการให้บริการบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ โดยหากธุรกิจดังกล่าวเป็นธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2551 ให้ดำเนินการแจ้งให้ทราบ ชื่นทะเบียน หรือขอรับใบอนุญาต ตามกฎหมายดังกล่าว แล้วแต่กรณีด้วย

(2) ธุรกิจอื่นที่สนับสนุนธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ トラบเท่าที่ไม่ก่อให้เกิดความเสี่ยงอันจะกระทบต่อการดำเนินธุรกิจหลัก และเงินที่ได้รับล่วงหน้าจากผู้บริโภค

ทั้งนี้ หากผู้ประกอบการบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ประสงค์จะประกอบธุรกิจตามข้อ (1) และหรือข้อ (2) ต้องขออนุญาตเป็นรายกรณี โดยชี้แจงหลักการ เหตุผล และการประเมินความเสี่ยงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมจัดส่งข้อมูลและเอกสารประกอบการพิจารณาให้ธนาคารแห่งประเทศไทย โดยธนาคารแห่งประเทศไทยจะพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 45 วันทำการนับแต่วันที่ได้รับคำขอและเอกสารถูกต้องครบถ้วน อย่างไรก็ตาม ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจพิจารณาอนุญาตหรือไม่ก็ได้ หรืออาจพิจารณาอนุญาตโดยกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ไว้เป็นรายกรณีด้วยก็ได้ หรือสั่งระงับเป็นการชั่วคราวหรือยกเลิกการให้บริการนั้นในภายหลังด้วยก็ได้ หากพบว่ามีกรณีการดำเนินการที่ไม่เป็นไปตามข้อเท็จจริงที่แจ้งเมื่อขออนุญาต หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

5.4 ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์จะต้องจัดทำบัญชีโดยแยกเงินที่ได้รับล่วงหน้าจากผู้บริโภคออกจากเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทอย่างชัดเจน

5.5 ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์จะต้องฝากเงินที่ได้รับล่วงหน้าจากผู้บริโภคไว้เป็นเงินสดที่ธนาคารพาณิชย์ หรือสถาบันการเงินเฉพาะกิจ ณ เวลาใดเวลาหนึ่งไม่ต่ำกว่ามูลค่ายอดคงค้างของเงินที่ผู้ประกอบการบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ได้รับล่วงหน้าจากผู้บริโภค โดยเปิดเป็นบัญชีแยกต่างหากจากบัญชีเงินฝากอื่น ๆ ของบริษัท ปราศจากภาระผูกพัน และใช้เฉพาะสำหรับการชำระบัญชีอันเนื่องมาจากการให้บริการบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น

5.6 ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ต้องดำรงส่วนของผู้ถือหุ้นสุทธิเป็นอัตราส่วนกับยอดคงค้างของเงินที่ได้รับล่วงหน้า ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 8 โดยให้คำนวณ ณ วันสิ้นไตรมาส และจัดทำรายงานส่งธนาคารแห่งประเทศไทยภายใน 30 วันนับจากวันสิ้นไตรมาส ตามหลักเกณฑ์วิธีการคำนวณ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดตามตารางแนบท้ายประกาศนี้

กรณีอัตราส่วนดังกล่าวต่ำกว่าร้อยละ 8 ธนาคารแห่งประเทศไทยจะพิจารณาลงโทษปรับ และหรือจะสั่งการเป็นรายกรณี เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคและสาธารณชน หรือเพื่อให้ผู้ประกอบการบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์มีการปรับปรุงหรือแก้ไขฐานะทางการเงินให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ เช่น การจัดทำแผนแก้ไขฐานะทางการเงิน การคืนเงินรับ

ล่วงหน้าให้แก่ผู้บริโภค หรือเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเพื่อพิจารณาสั่งระงับ การดำเนินการทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นการชั่วคราว หรือสั่งเพิกถอนการอนุญาต

นอกจากนี้ เพื่อรักษาสถานภาพทางการเงินของผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิต เงินอิเล็กทรอนิกส์ให้มีความมั่นคงทางการเงินและการพาณิชย์ มีความน่าเชื่อถือ รวมถึงป้องกัน ผลกระทบต่อผู้บริโภค ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงกำหนดมาตรการเพื่อกำกับดูแลเป็นลำดับขั้น เมื่อปรากฏว่าผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ดำรงส่วนของผู้ถือหุ้นสุทธิเป็นอัตราส่วนกับ ยอดคงค้างของเงินที่ได้รับล่วงหน้าลดลงโดยลำดับก่อนถึงระดับขั้นต่ำที่กำหนดไว้ ดังนี้

(1) อัตราส่วนดังกล่าวต่ำกว่าร้อยละ 12 ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ ต้องมีหนังสือชี้แจงเหตุผลต่อธนาคารแห่งประเทศไทยถึงสาเหตุที่เกิดขึ้นและแนวทางการแก้ไข ภายใน 30 วันนับจากวันสิ้นไตรมาส ทั้งนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจสั่งการให้ผู้ประกอบธุรกิจ บัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์จัดทำแผนการปรับปรุงหรือแก้ไขฐานะและผลการดำเนินงาน พร้อมกำหนด เงื่อนไขอื่นด้วยก็ได้

(2) อัตราส่วนดังกล่าวต่ำกว่าร้อยละ 10 ธนาคารแห่งประเทศไทยจะพิจารณา สั่งการให้ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์จัดทำแผนการปรับปรุงหรือแก้ไขฐานะและ ผลการดำเนินงาน และให้ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์เสนอแผนดังกล่าวต่อธนาคาร แห่งประเทศไทยในเวลาที่กำหนด ทั้งนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจพิจารณาสั่งการเพิ่มเติม หรือกำหนดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขอื่นไว้ด้วยก็ได้

5.7 ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ดำรงส่วนของผู้ถือหุ้นสุทธิ เป็นอัตราส่วนกับยอดคงค้างของเงินที่ได้รับล่วงหน้าในอัตราส่วนต่ำกว่าที่กำหนดไว้ตามข้อ 5.6 เพราะมีเหตุจำเป็นหรือเหตุการณ์พิเศษอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น อัตราส่วนดังกล่าวเปลี่ยนแปลง เนื่องจากการขยายตัวของเงินรับล่วงหน้าของผู้บริโภคอย่างรวดเร็ว โดยผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงิน อิเล็กทรอนิกส์ยังคงมีฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานที่ดี ให้ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงิน อิเล็กทรอนิกส์ยื่นขออนุญาตยกเว้นการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เป็นการชั่วคราวต่อธนาคารแห่ง ประเทศไทย พร้อมชี้แจงเหตุผลและความจำเป็น โดยธนาคารแห่งประเทศไทยอาจพิจารณา อนุญาตหรือไม่ก็ได้ หรืออาจพิจารณาอนุญาตโดยกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมเป็นรายกรณีด้วยก็ได้ ทั้งนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 45 วันทำการนับแต่วันที่รับคำขอ และเอกสารถูกต้องครบถ้วน

5.8 เมื่อผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ไม่ดำเนินการตามปกติเป็นระยะเวลา เกินกว่า 1 ปี ธนาคารแห่งประเทศไทยจะพิจารณาเพื่อเร่งรัดให้ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ ดำเนินธุรกิจบริการต่อไป เพื่อดูแลและคุ้มครองผู้บริโภค โดยจะพิจารณาดำเนินการตามลำดับขั้น เป็นรายกรณี ตั้งแต่การแจ้งเตือนพร้อมให้จัดทำหนังสือชี้แจงเหตุผล ให้จัดทำแผนแก้ไขฐานะ ทางการเงิน สั่งคืนเงินรับล่วงหน้าให้แก่ผู้บริโภค เสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเพื่อพิจารณา สั่งระงับการดำเนินการทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นการชั่วคราว หรือสั่งเพิกถอนการอนุญาต

5.9 ในกรณีมีเหตุจำเป็นหรือเหตุการณ์พิเศษที่ทำให้ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิต เงินอิเล็กทรอนิกส์ ไม่สามารถดำเนินการตามข้อ 5.6 และ ข้อ 5.8 ได้ ให้ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิต เงินอิเล็กทรอนิกส์ ยื่นขออนุญาตยกเว้นการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ พร้อมชี้แจงเหตุผล ความจำเป็น

และกำหนดเวลาที่จะดำเนินการแล้วเสร็จต่อธนาคารแห่งประเทศไทย โดยธนาคารแห่งประเทศไทย อาจพิจารณาอนุญาตหรือไม่ก็ได้ หรืออาจพิจารณาอนุญาตโดยกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ไว้เป็นรายกรณี ด้วยก็ได้ ทั้งนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 45 วันทำการนับแต่วันที่ ได้รับคำขอและเอกสารถูกต้องครบถ้วน

5.10 ในการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ผู้ประกอบการจะต้องจัดให้มีระบบงานที่สามารถตรวจสอบรายการย้อนหลังได้ และสามารถป้องกันมิให้ผู้ให้บริการโอนเงินระหว่างกันโดยไม่ผ่านระบบของผู้ให้บริการ

5.11 กรณีที่ผู้ประกอบการบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ใช้บริการด้านงานเทคโนโลยีสารสนเทศ หรืองานสนับสนุนใด ๆ จากธุรกิจหรือผู้ให้บริการรายอื่น (Outsourcing) ผู้ประกอบการบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์จะต้องยังคงมีความรับผิดชอบต่อลูกค้าในการให้บริการที่ต่อเนื่อง ปลอดภัย และน่าเชื่อถือ เสมือนกับการให้บริการโดยผู้ประกอบการบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์เอง

ทั้งนี้ ผู้ประกอบการบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ จะต้องจัดให้มีการบริหารความเสี่ยง การคัดเลือกผู้ให้บริการ การติดตาม ประเมินผล และตรวจสอบการให้บริการอย่างเหมาะสม รวมทั้ง จัดให้มีการทำสัญญาการให้บริการซึ่งระบุสิทธิของผู้ตรวจสอบภายใน ผู้ตรวจสอบภายนอกและธนาคารแห่งประเทศไทยในการเข้าตรวจสอบการดำเนินงานและการควบคุมภายในของธุรกิจหรือผู้ให้บริการรายอื่นหรือบุคคลอื่นนั้นได้

5.12 ผู้ประกอบการบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์จะต้องจัดให้มีนโยบายการรักษาความปลอดภัยในการประกอบธุรกิจ โดยครอบคลุมถึงการเข้าถึงระบบให้บริการและข้อมูล การตรวจสอบตัวตนลูกค้าและการป้องกันการปฏิเสธความรับผิด การรักษาความถูกต้องเชื่อถือได้ของระบบให้บริการ และข้อมูล การรักษาความลับของข้อมูล การรักษาความพร้อมใช้ของระบบให้บริการ การติดตาม ตรวจสอบความผิดปกติของระบบให้บริการ และการแก้ไขปัญหาและการรายงานในกรณีระบบให้บริการได้รับความเสียหาย หรือการให้บริการหยุดชะงักเกินกว่า 24 ชั่วโมง

5.13 ผู้ประกอบการบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์จะต้องจัดให้มีการตรวจสอบด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง โดยให้เป็นไปตามแนวนโยบายและมาตรการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางระบบสารสนเทศตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด และจัดส่งสำเนาผลการตรวจสอบให้ธนาคารแห่งประเทศไทยภายใน 30 วันนับแต่วันที่ทำการตรวจสอบแล้วเสร็จ

5.14 ผู้ประกอบการบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์จะต้องประกาศรายละเอียดเกี่ยวกับค่าบริการ ค่าธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในการใช้บริการบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีผลบังคับใช้ ในขณะนั้น ตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงอัตราดังกล่าวหรือเงื่อนไขใด ๆ ผู้ประกอบการบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์จะต้องประกาศให้ผู้บริโภคทราบ ณ สถานที่ทำการทุกแห่ง รวมทั้งจุดรับบริการต่าง ๆ ล่วงหน้า โดยในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้ผู้บริโภคเสียประโยชน์ ผู้ประกอบการบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ต้องแจ้งด้วยวิธีการอื่นใด ให้ผู้บริโภคทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 30 วันก่อนการเปลี่ยนแปลงจะมีผลใช้บังคับ

ทั้งนี้ ในการกำหนดค่าบริการ ค่าธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ผู้ประกอบการบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ต้องจัดให้เป็นไปตามกลไกตลาดเพื่อให้เกิดการแข่งขันและต้องคำนึงถึงความ เป็นธรรมต่อผู้บริโภคด้วย

5.15 ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ต้องเปิดเผยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการแลกเปลี่ยนมูลค่าบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์เป็นเงินสดให้ผู้บริโภคทราบ และหากการขอแลกคืนเป็นเงินสดเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขแล้ว ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์จะต้องจัดให้มีการคืนเงินภายใน 15 วันนับจากวันที่ผู้บริโภคได้ดำเนินการขอแลกคืน

5.16 ในกรณีที่ผู้บริโภคมียุติข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการใช้บริการบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์จะต้องจัดให้มีช่องทางและวิธีการสำหรับการรับข้อร้องเรียนจากผู้บริโภคโดยอย่างน้อยต้องจัดให้มีหมายเลขโทรศัพท์และที่อยู่สำนักงานหรือที่อยู่สำหรับติดต่อทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถติดต่อได้ และต้องดำเนินการตรวจสอบและแจ้งความคืบหน้ารวมทั้งชี้แจงขั้นตอนการดำเนินการ พร้อมทั้งแจ้งกำหนดเวลาในการแก้ไขข้อร้องเรียนให้ผู้บริโภคทราบภายใน 7 วัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งการร้องเรียน รวมทั้งให้ดำเนินการแก้ไขข้อร้องเรียนนั้นให้แล้วเสร็จและแจ้งผลการดำเนินการให้ผู้บริโภคทราบโดยเร็ว

5.17 ให้ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(1) กรณีเปิดสำนักงานสาขาแห่งใหม่ หรือย้าย หรือปิดสำนักงานสาขา ให้จัดทำรายงานสรุปเป็นรายไตรมาส พร้อมจัดส่งให้ธนาคารแห่งประเทศไทยภายใน 30 วัน นับจากวันสิ้นไตรมาส ตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

(2) กรณีย้ายหรือปิดสำนักงานสาขา ให้แจ้งผู้บริโภคทราบล่วงหน้า 15 วัน ก่อนเริ่มดำเนินการ อย่างน้อย 2 ช่องทาง โดยอาจแจ้งข้อมูลผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร หรือประกาศทางหนังสือพิมพ์ หรือปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผย ณ สถานที่ทำการ หรือจุดให้บริการของตัวแทนแต่ละแห่งที่ให้บริการก็ได้

5.18 ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์จะต้องจัดทำงบการเงินและจัดส่งงบการเงินงวด 6 เดือนแรกของปีบัญชี ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยภายใน 45 วันนับแต่วันสิ้นงวด และจัดส่งงบการเงินประจำปีที่ผ่านมาการรับรองของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตให้ธนาคารแห่งประเทศไทยภายใน 90 วันนับแต่วันสิ้นงวด

5.19 ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์จะต้องจัดทำรายงานตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดทุกเดือน และส่งให้ธนาคารแห่งประเทศไทยภายใน 30 วันนับจากวันสิ้นเดือน โดยเริ่มตั้งแต่เดือนแรกที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์เป็นต้นไป

6. บทเฉพาะกาล

6.1 ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์รายใดที่ให้บริการก่อนที่ประกาศฉบับนี้มีผลใช้บังคับ ต้องดำรงส่วนของผู้ถือหุ้นสุทธิเป็นอัตราส่วนกับยอดคงค้างของเงินที่ได้รับล่วงหน้าให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ในประกาศฉบับนี้ภายใน 180 วัน นับจากวันที่ประกาศมีผลใช้บังคับ

6.2 ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่สามารถดำเนินธุรกิจตามปกติ เป็นระยะเวลาเกินกว่า 1 ปี ก่อนประกาศฉบับนี้มีผลใช้บังคับ ให้ดำเนินธุรกิจภายใน 180 วัน นับจากวันที่ประกาศมีผลใช้บังคับ

7. วันเริ่มต้นบังคับใช้

ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 5 กรกฎาคม 2559

(นายวิรไท สันติประภพ)

ผู้ว่าการ

ธนาคารแห่งประเทศไทย

รายงานการดำรงส่วนของผู้ถือหุ้นสุทธิเป็นอัตราส่วนกับยอดคงค้างของเงินที่ได้รับล่วงหน้า
 รหัสสถาบัน
 ชื่อผู้ให้บริการ
 ประเภทบัญชี
 งวดไตรมาสที่
 กำหนดส่งภายใน

ผู้ให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ บัญชี ค. ที่มิใช่สถาบันการเงิน
 ค.ศ.
 30 วันนับจากวันสิ้นไตรมาส

หน่วย: ล้านบาท

อัตราส่วน	(1) ส่วนของผู้ถือหุ้นสุทธิ	(2) ยอดคงค้างของเงินที่ได้รับล่วงหน้า เฉลี่ยย้อนหลัง 6 เดือน	(1)/(2)x100 ร้อยละ
ส่วนของผู้ถือหุ้นสุทธิต่อยอดคงค้างของเงินที่ได้รับล่วงหน้า			
เดือน/ปี ค.ศ.			

หลักเกณฑ์ วิธีการคำนวณ และเงื่อนไข

คำอธิบายรายงาน																
ชื่อรายงาน	การดำรงส่วนของผู้ถือหุ้นสุทธิเป็นอัตราส่วนกับยอดคงค้างของเงินที่ได้รับล่วงหน้า															
ความถี่ในการส่ง	รายไตรมาส															
กำหนดส่ง	ภายใน 30 วันนับจากวันสิ้นไตรมาส															
คำอธิบาย	รายงานนี้เป็นรายงานการดำรงส่วนของผู้ถือหุ้นสุทธิเป็นอัตราส่วนกับยอดคงค้างของเงินที่ได้รับล่วงหน้าเป็นรายไตรมาส ส่วนของผู้ถือหุ้นสุทธิ หมายถึง รวมส่วนของผู้ถือหุ้นในงบแสดงฐานะทางการเงิน ยอดคงค้างของเงินที่ได้รับล่วงหน้า หมายถึง มูลค่าเงินคงค้างทั้งสิ้นที่ผู้ให้บริการได้รับล่วงหน้าจากผู้ให้บริการ ณ สิ้นเดือนที่รายงาน ยอดคงค้างของเงินที่ได้รับล่วงหน้าเฉลี่ย 6 เดือน หมายถึง มูลค่าเงินคงค้างทั้งสิ้นที่ผู้ให้บริการได้รับล่วงหน้าจากผู้ให้บริการรายเดือน เฉลี่ยย้อนหลัง 6 เดือน ส่วนของผู้ถือหุ้นสุทธิเป็นอัตราส่วนกับยอดคงค้างของเงินที่ได้รับล่วงหน้า หมายถึง ส่วนของผู้ถือหุ้นสุทธิหารด้วยยอดคงค้างของเงินที่ได้รับล่วงหน้า จากนั้นนำมาคิดเป็นร้อยละ $\frac{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้นสุทธิ}}{\text{ยอดคงค้างของเงินที่ได้รับล่วงหน้า}} \times 100 \geq \text{ร้อยละที่ ระบุ กำหนด}$ ในการคำนวณอัตราส่วนดังกล่าวให้ใช้ข้อมูลตามงบการเงินของบริษัท ดังนี้ 1) ส่วนของผู้ถือหุ้นสุทธิ ให้ใช้มูลค่าตามบัญชีส่วนของผู้ถือหุ้นสุทธิจากข้อมูลงบแสดงฐานะทางการเงิน 2) ยอดคงค้างของเงินที่ได้รับล่วงหน้า ให้ใช้มูลค่าตามบัญชีของยอดเงินที่ได้รับล่วงหน้ารายเดือนเฉลี่ยย้อนหลัง 6 เดือน <table border="1"> <thead> <tr> <th>งวด</th> <th>ส่วนของผู้ถือหุ้นสุทธิ</th> <th>ยอดคงค้างของเงินที่ได้รับล่วงหน้า</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>ไตรมาสที่ 1</td> <td>งบการเงินสิ้นปีที่ผ่านมา</td> <td>ตุลาคมปีที่ผ่านมา-มีนาคมปีปัจจุบัน</td> </tr> <tr> <td>ไตรมาสที่ 2</td> <td>งบการเงินสิ้นปีที่ผ่านมา</td> <td>มกราคม-มิถุนายนปีปัจจุบัน</td> </tr> <tr> <td>ไตรมาสที่ 3</td> <td>งบการเงินงวดหกเดือนแรกปีปัจจุบัน</td> <td>เมษายน-กันยายนปีปัจจุบัน</td> </tr> <tr> <td>ไตรมาสที่ 4</td> <td>งบการเงินงวดหกเดือนแรกปีปัจจุบัน</td> <td>กรกฎาคม-ธันวาคมปีปัจจุบัน</td> </tr> </tbody> </table>	งวด	ส่วนของผู้ถือหุ้นสุทธิ	ยอดคงค้างของเงินที่ได้รับล่วงหน้า	ไตรมาสที่ 1	งบการเงินสิ้นปีที่ผ่านมา	ตุลาคมปีที่ผ่านมา-มีนาคมปีปัจจุบัน	ไตรมาสที่ 2	งบการเงินสิ้นปีที่ผ่านมา	มกราคม-มิถุนายนปีปัจจุบัน	ไตรมาสที่ 3	งบการเงินงวดหกเดือนแรกปีปัจจุบัน	เมษายน-กันยายนปีปัจจุบัน	ไตรมาสที่ 4	งบการเงินงวดหกเดือนแรกปีปัจจุบัน	กรกฎาคม-ธันวาคมปีปัจจุบัน
งวด	ส่วนของผู้ถือหุ้นสุทธิ	ยอดคงค้างของเงินที่ได้รับล่วงหน้า														
ไตรมาสที่ 1	งบการเงินสิ้นปีที่ผ่านมา	ตุลาคมปีที่ผ่านมา-มีนาคมปีปัจจุบัน														
ไตรมาสที่ 2	งบการเงินสิ้นปีที่ผ่านมา	มกราคม-มิถุนายนปีปัจจุบัน														
ไตรมาสที่ 3	งบการเงินงวดหกเดือนแรกปีปัจจุบัน	เมษายน-กันยายนปีปัจจุบัน														
ไตรมาสที่ 4	งบการเงินงวดหกเดือนแรกปีปัจจุบัน	กรกฎาคม-ธันวาคมปีปัจจุบัน														

ตัวอย่างวิธีคำนวณ

สูตรการคำนวณ Equity / Average Float 6M (Moving Average 6M) <u>คำนวณเป็นรายไตรมาส</u>				
50	50	50	100	100
(...+...+...+100+150+200)/6	(100+150+200+250+300+350)/6	(250+300+350+300+350+300)/6	(300+350+300+350+400+400)/6	200
	22.22 %	32.43 %	28.57 %	
	31 มี.ค.	30 มิ.ย.	30 ก.ย.	31 ธ.ค.

รายงานการเปิดสำนักงานสาขาใหม่ หรือย้าย หรือปิดสำนักงานสาขา

รหัสสถาบัน

ชื่อผู้ให้บริการ

ประเภทบัญชี

ประเภทการให้บริการ

งวดไตรมาสที่ จากวันที่ สิ้นสุดวันที่

จำนวนสาขาทั้งหมด ณ ไตรมาส แห่ง

จังหวัด	รหัสจังหวัด	เปิดสำนักงานสาขา		ย้ายสำนักงานสาขา		ปิดสำนักงานสาขา	
		วันที่เริ่มดำเนินการ	สถานที่ตั้ง	วันที่เริ่มดำเนินการ	สถานที่ตั้ง	วันที่เริ่มดำเนินการ	สถานที่ตั้ง

คำอธิบายรายงาน	
ชื่อรายงาน	รายงานการเปิดสำนักงานสาขาแห่งใหม่ หรือย้าย หรือปิดสำนักงานสาขา
ความถี่ในการส่งรายงาน	รายไตรมาส
กำหนดส่ง	ภายใน 30 วันนับจากวันสิ้นไตรมาส
คำอธิบาย	"สำนักงานสาขา" หมายถึง สาขาที่ให้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้สำนักงานสาขาไม่รวมถึง จุดให้บริการชั่วคราวหรือสำนักงานหรือจุดให้บริการของตัวแทนที่ผู้ให้บริการแต่งตั้ง "รหัสสถาบัน" หมายความว่า รหัสสถาบันของผู้ให้บริการที่รายงานข้อมูลโดยให้ใช้รหัสสถาบันตามที่ ธปท. กำหนด "ชื่อผู้ให้บริการ" หมายความว่า ชื่อผู้ให้บริการที่รายงานข้อมูล "ประเภทบัญชี" หมายความว่า ประเภทบัญชีของผู้ให้บริการที่ประกอบธุรกิจตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ "ประเภทการให้บริการ" หมายความว่า บริการที่ผู้ให้บริการประกอบธุรกิจตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น การโอนเงิน การรับชำระเงินแทน เป็นต้น "งวดไตรมาส" หมายความว่า งวดไตรมาสของข้อมูลที่รายงาน "จากวันที่" หมายความว่า วันที่เริ่มไตรมาสที่รายงานข้อมูล "สิ้นสุดวันที่" หมายความว่า วันที่สิ้นสุดของไตรมาสที่รายงานข้อมูล "จำนวนสาขาทั้งหมด" หมายความว่า จำนวนสาขาทั้งหมดที่เปิดให้บริการ ณ สิ้นไตรมาส "จังหวัด" หมายความว่า จังหวัดที่เป็นที่ตั้งของสถานที่ให้บริการ "รหัสจังหวัด" หมายความว่า รหัสของจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของสถานที่ให้บริการ "วันที่เริ่มดำเนินการ" หมายความว่า วันที่เริ่ม เปิด/ย้าย/ปิด สำนักงานสาขา "สถานที่ตั้ง" หมายความว่า สถานที่ตั้ง (ที่อยู่) ของสำนักงานสาขาที่มีการเปิด/ย้าย/ปิด

ภาคผนวก ช. มาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร

มาตรา 38 ภาษีเงินได้น้อยในประเภทภาษีอากรประเมิน และให้เจ้าพนักงานประเมินเป็นผู้ประเมินเกี่ยวกับภาษีในหมวดนี้

มาตรา 39 ในหมวดนี้ เว้นแต่ข้อความจะแสดงให้เห็นเป็นอย่างอื่น "เงินได้พึงประเมิน" หมายความว่า เงินได้อื่นเข้าลักษณะพึงเสียภาษีในหมวดนี้ เงินได้ที่กล่าวนี้ให้หมายความรวมถึงตลอดถึงทรัพย์สิน หรือประโยชน์อย่างอื่นที่ได้รับ ซึ่งอาจคิดคำนวณได้เป็นเงิน เงินค่าภาษีอากรที่ผู้จ่ายเงินหรือผู้อื่นออกแทนให้สำหรับเงินได้ประเภทต่าง ๆ ตามมาตรา 40 และเครดิตภาษีตามมาตรา 47 ทวิ ด้วย

(พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2527 ใช้บังคับ 1 ม.ค. 2528 เป็นต้นไป)
 (ดูประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ขยายระยะเวลาชำระภาษีสำหรับผู้ต้องออกจากราชการโดยไม่มีควมผิด)
 (คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยภาษีอากร ที่ 9/2528)
 (คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยภาษีอากร ที่ 28/2538)
 (คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป.7/2528)
 (คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป.23/2533)
 (คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป.56/2538)
 (คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป.119/2545)
 (คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป.122/2545)

" บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลในเครือเดียวกัน " หมายความว่า บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตั้งแต่สองนิติบุคคลขึ้นไปซึ่งมีความสัมพันธ์กันในลักษณะดังต่อไปนี้

- (1) ผู้ถือหุ้นหรือผู้เป็นหุ้นส่วนเกินกว่ากึ่งจำนวนผู้ถือหุ้นหรือผู้เป็นหุ้นส่วนในนิติบุคคลหนึ่ง เป็นผู้ถือหุ้นหรือเป็นหุ้นส่วนเกินกว่ากึ่งจำนวนผู้ถือหุ้นหรือผู้เป็นหุ้นส่วนในอีกนิติบุคคลหนึ่ง
- (2) ผู้ถือหุ้นหรือผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งถือหุ้นหรือเป็นหุ้นส่วนในนิติบุคคลหนึ่งมีมูลค่าเกินกว่าร้อยละห้าสิบของทุนทั้งหมดถือหุ้นหรือเป็นหุ้นส่วนในอีกนิติบุคคลหนึ่งมีมูลค่าเกินกว่าร้อยละห้าสิบของทุนทั้งหมด
- (3) นิติบุคคลหนึ่งถือหุ้นหรือเป็นหุ้นส่วนในอีกนิติบุคคลหนึ่งเกินกว่าร้อยละห้าสิบของทุนทั้งหมด หรือ
- (4) บุคคลเกินกว่ากึ่งจำนวนกรรมการหรือผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งมีอำนาจจัดการในนิติบุคคลหนึ่ง เป็นกรรมการหรือเป็นผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งมีอำนาจจัดการในอีกนิติบุคคลหนึ่ง

" ปีภาษี " หมายความว่า " ปีประจิดทิน "

(พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 16) พ.ศ. 2502 ใช้บังคับสำหรับเงินได้ปีภาษี 2502 เป็นต้นไป)

" บริษัทจดทะเบียน " หมายความว่า บริษัทจดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

" บริษัทจัดการกิจการลงทุน " หมายความว่า บริษัทหลักทรัพย์ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการจัดการลงทุนตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัย หรือผาสกแห่งสาธารณชน

" กองทุนรวม " หมายความว่า คณะบุคคลซึ่งเข้าร่วมในกองทุนซึ่งจัดตั้งและดำเนินการโดยบริษัทจัดการกิจการลงทุนตามโครงการในการประกอบกิจการจัดการลงทุนตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสกแห่งสาธารณชน

(พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 21) พ.ศ. 2517 ใช้บังคับ 1 ม.ค. 2518 เป็นต้นไป)

" บริษัทเงินทุน " หมายความว่า บริษัทเงินทุนหรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสกแห่งสาธารณชน

(ประกาศของคณะปฏิวัติ (ฉบับที่ 10) ใช้บังคับสำหรับเงินได้ที่ต้องยื่นใน พ.ศ. 2520 เป็นต้นไป)

" คณะบุคคลที่มีโชนิติบุคคล " หมายความว่า บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงกระทำการร่วมกัน อันมิใช่เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ

(พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 39) พ.ศ. 2557 ณ วันที่ 26 ธันวาคม 2557)

" บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล " หมายความว่า บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย หรือที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ และให้หมายความรวมถึง

- (1) กิจการซึ่งดำเนินการเป็นทางค้าหรือหากำไรโดยรัฐบาลต่างประเทศ องค์การของรัฐบาลต่างประเทศ หรือนิติบุคคลอื่นที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ

(2) กิจการร่วมค้า ซึ่งได้แก่กิจการที่ดำเนินการร่วมกันเป็นทางค้าหรือหากำไรระหว่างบริษัทกับบริษัท บริษัทกับห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกับห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือระหว่างบริษัทและหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกับบุคคลธรรมดา คณะบุคคลที่มีโชนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญหรือนิติบุคคลอื่น

(พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2521 ใช้บังคับ 31 ธ.ค. 2521 เป็นต้นไป)

(ดูพระราชกฤษฎีกา (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2500)

- (3) มูลนิธิหรือสมาคมที่ประกอบกิจการซึ่งมีรายได้ แต่ไม่รวมถึงมูลนิธิหรือสมาคมที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามมาตรา 47 (7) (ข)

(พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 25) พ.ศ. 2525 ใช้บังคับ 3 ก.ค. 2525 เป็นต้นไป)

(ดูพระราชกฤษฎีกา (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2500)

(ดูประกาศกระทรวงการคลัง ว่าด้วยภาษีเงินได้และภาษีมูลค่าเพิ่ม (ฉบับที่ 2))

(4) นิติบุคคลที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรี และประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2529 ใช้บังคับ 1 ก.พ. 2529 เป็นต้นไป)

" ขาย " หมายความว่ารวมถึง ขายฝาก แลกเปลี่ยน ให้ โอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ไม่ว่าด้วยวิธีใด และไม่ว่าจะมีค่าตอบแทนหรือไม่ แต่ไม่รวมถึง

- (1) ขาย แลกเปลี่ยน ให้ หรือโอนกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ให้แก่ส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจที่มีโชบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และราคาหรือมูลค่าตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

- (2) การโอนโดยทางมรดกให้แก่ทายาท ซึ่งกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ " ราคายา " หมายความรวมถึง ราคาที่เจ้าพนักงานประเมินกำหนดตามมาตรา 49 หรือ " สิทธิครอบครอง " หมายความถึง สิทธิครอบครองในการถือครองอสังหาริมทรัพย์ (พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2525 ใช้บังคับ 27 ก.พ. 2525 เป็นต้นไป)

มาตรา 40 เงินได้พึงประเมินนั้น คือเงินได้ประเภทต่อไปนี้ รวมตลอดถึงเงินค่าภาษีอากรที่ผู้จ่ายเงินหรือผู้ยื่นออก แทนให้สำหรับเงินได้ประเภทต่าง ๆ ดังกล่าว ไม่ว่าในทอดใด

(1) เงินได้เนื่องจากการจ้างแรงงานไม่ว่าจะเป็นเงินเดือน ค่าจ้าง เบี้ยเลี้ยง โบนัส เบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ เงินค่าเช่า บ้าน เงินที่คำนวณได้จากมูลค่าของการได้อยู่บ้านที่นายจ้างให้อยู่โดยไม่เสียค่าเช่า เงินที่นายจ้างจ่ายชำระหนี้ใดๆ ซึ่ง ลูกจ้างมีหน้าที่ต้องชำระ และเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ใดๆ บรรดาที่ได้เนื่องจากการจ้างแรงงาน

- (ดูคำสั่งกรมสรรพากรที่ ป.7/2528)
(ดูคำสั่งกรมสรรพากรที่ ป.23/2533)
(ดูคำสั่งกรมสรรพากรที่ ป.56/2538)
(ดูคำสั่งกรมสรรพากรที่ ป.115/2545)
(ดูคำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป.120/2545)

(2) เงินได้เนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำ หรือจากการรับทำงานให้ ไม่ว่าจะเป็นการรับเป็นกรรมนิยาม ค่าเหนื่อย ค่า ส่วนลด เงินอดหนุนในงานที่ทำ เบี้ยประชุม บำเหน็จ โบนัส เงินค่าเช่าบ้าน เงินที่คำนวณได้จากมูลค่าของการได้อยู่บ้านที่ ผู้จ่ายเงินได้ให้อยู่โดยไม่เสียค่าเช่า เงินที่ผู้จ่ายเงินได้จ่ายชำระหนี้ใดๆ ซึ่งมีเงินได้มีหน้าที่ต้องชำระ และเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ใดๆ บรรดาที่ได้เนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำ หรือจากการรับทำงานให้ นั้น ไม่ว่าหน้าที่ หรือ ตำแหน่งงาน หรืองานที่รับทำให้นั้นจะเป็นการประจำหรือชั่วคราว

- (พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2527 ใช้บังคับ 1 ม.ค. 2528 เป็นต้นไป)
(ดูคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยภาษีอากร ที่ 29/2538)
(ดูคำสั่งกรมสรรพากรที่ ป.115/2545)
(ดูคำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป.120/2545)
(ดูคำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป.124/2546)

(3) ค่าแห่งกุศลมูล ค่าแห่งลิขสิทธิ์หรือสิทธิอย่างอื่น เงินปี หรือเงินได้มีลักษณะเป็นเงินรายปีอื่นได้มาจากพินัยกรรม นิติกรรมอย่างอื่น หรือคำพิพากษาของศาล

- (พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 16) พ.ศ. 2502 ใช้บังคับปีภาษี 2502 เป็นต้นไป)

(4) เงินได้ที่

- (ก) ดอกเบี้ยพันธบัตร ดอกเบี้ยเงินฝาก ดอกเบี้ยหุ้นกู้ ดอกเบี้ยตัวเงิน ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมไม่ว่าจะมีหลักประกัน หรือไม่ ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมที่อยู่ในบังคับต้องถูกหักภาษีไว้ ณ ที่จ่ายตามกฎหมายว่าด้วยภาษีเงินได้ปิโตรเลียมเฉพาะ ส่วนที่เหลือจากถูกหักภาษีไว้ ณ ที่จ่ายตามกฎหมายดังกล่าว หรือผลต่างระหว่างราคาไถ่ถอนกับราคาจำหน่ายตัว เงินหรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือนิติบุคคลอื่นเป็นผู้ออกและจำหน่ายครั้งแรกในราคาต่ำกว่าราคาไถ่ถอน รวมทั้งเงินได้ที่มิได้มีลักษณะทำนองเดียวกันกับดอกเบี้ย ผลประโยชน์หรือค่าตอบแทนอื่นๆ ที่ได้จากการให้กู้ยืม หรือจากสิทธิเรียกร้องในหนี้ทุกชนิด ไม่ว่าจะมิได้มีหลักประกันหรือไม่ก็ตาม (พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 29) พ.ศ. 2534 ใช้บังคับ 7 พ.ย. 2534 เป็นต้นไป)
(ดูกฎกระทรวง ฉบับที่ 126 (พ.ศ. 2509) ข้อ 2 (30))
(ดูคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยภาษีอากร ที่ 30/2538)

- (ข) เงินปันผล เงินส่วนแบ่งของกำไรหรือ ประโยชน์อื่นใดที่ได้จากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล กองทุน รวม หรือสถาบันการเงินที่มีกฎหมายโดยเฉพาะของประเทศไทย จัดตั้งขึ้นสำหรับให้กู้ยืมเงินเพื่อส่งเสริม เกษตรกรรม พาณิชยกรรมหรืออุตสาหกรรม เงินปันผล หรือเงินส่วนแบ่งของกำไรที่อยู่ในบังคับต้องถูกหักภาษีไว้ ณ ที่จ่ายตามกฎหมายว่าด้วยภาษีเงินได้ปิโตรเลียมเฉพาะส่วนที่เหลือจากถูกหักภาษีไว้ ณ ที่จ่ายตามกฎหมาย ดังกล่าว

- (พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2525 ใช้บังคับปีภาษี 2525 เป็นต้นไป)
(ดูคำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป.119/2545)
(ดูคำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป.122/2545)

เพื่อประโยชน์ในการคำนวณเงินได้ตามวรรคหนึ่ง ในกรณีที่บุตรชอบด้วยกฎหมายที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเป็นผู้ มีเงินได้ และความเป็นสามีภริยาของบิดาและมารดาได้มียุติตลอดปีภาษี ให้ถือว่าเงินได้ของบุตรดังกล่าวเป็นเงิน ได้ของบิดา แต่ถ้าความเป็นสามีภริยาของบิดาและมารดาได้มียุติตลอดปีภาษี ให้ถือว่าเงินได้ของบุตรดังกล่าว เป็นเงินได้ของบิดาหรือของมารดาผู้ใช้อำนาจปกครอง หรือของบิดาในกรณีบิดามารดาใช้อำนาจปกครองร่วมกัน ความในวรรคสองให้ใช้บังคับกับบุตรธรรมที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะซึ่งเป็นผู้มีเงินได้ด้วยโดยอัตโนมัติ

- (พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2523 ใช้บังคับปีภาษี 2523 เป็นต้นไป)

- (ค) เงินโบนัสที่จ่ายแก่ผู้ถือหุ้น หรือผู้เป็นหุ้นส่วนในบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล
(ง) เงินลดทุนของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลเฉพาะส่วนที่จ่ายไม่เกินกว่ากำไรและเงินที่กั้นไว้รวมกัน
(จ) เงินเพิ่มทุนของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลซึ่งตั้งจากกำไรที่ได้มาหรือเงินที่กั้นไว้รวมกัน
(ฉ) ผลประโยชน์ที่ได้จากการที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลควบเข้ากัน หรือรับช่วงกัน หรือเลิกกัน ซึ่งตี ราคาค่าเป็นเงินได้เกินกว่าเงินทุน

(ข) ผลประโยชน์ที่ได้จากการโอนการเป็นหุ้นส่วนหรือ โอนหุ้น หุ้นกู้ พันธบัตร หรือตัวเงิน หรือตราสารแสดง สิทธิในหนี้ที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือนิติบุคคลอื่นเป็นผู้ออก ทั้งนี้ เฉพาะซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่า ที่ลงทุน

- (พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 29) พ.ศ. 2534 ใช้บังคับ 7 พ.ย. 2534 เป็นต้นไป)

- (ดูกฎกระทรวง ฉบับที่ 126 (พ.ศ.2509) ข้อ 2 (30))

(ข) เงินส่วนแบ่งของกำไร หรือผลประโยชน์อื่นใดในลักษณะเดียวกันที่ได้จากการถือหรือ ครอบครองโทเคน ดิจิทัล

(ฉ) ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการโอนคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัล ทั้งนี้ เฉพาะซึ่งตีราคา เป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน

- (พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2561 ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 14 พฤษภาคม 2561 เป็นต้นไป)

(5) เงินหรือประโยชน์อย่างอื่นที่ได้เนื่องจาก

- (ก) การให้เช่าทรัพย์สิน

- (ดูประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ผู้มีเงินได้จากการให้เช่าทรัพย์สินไม่ยื่นรายการเงินได้ให้ครบถ้วน)
(ดูคำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป.1/2526)

ภาคผนวก ซ. มาตรา 65 ทวิ (4) แห่งประมวลรัษฎากร

มาตรา 65 เงินได้ที่ต้องเสียภาษีตามความในส่วนนี้คือกำไรสุทธิซึ่งคำนวณได้จากรายได้จากกิจการ หรือเนื่องจากกิจการ ที่กระทำในรอบระยะเวลาบัญชีหักด้วยรายจ่ายตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในมาตรา 65 ทวิ และมาตรา 65 ตรี และรอบระยะเวลาบัญชีดังกล่าวให้มีกำหนดสิบสองเดือน เว้นแต่ในกรณีดังต่อไปนี้จะน้อยกว่าสิบสองเดือนก็ได้ คือ

- (ก) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลเริ่มตั้งใหม่ จะถือวันเริ่มตั้งถึงวันหนึ่งวันใดเป็นรอบระยะเวลาบัญชีแรกก็ได้
(ข) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลอาจยื่นคำร้องต่ออธิบดี ขอเปลี่ยนวันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชี ในกรณีเช่นว่านี้ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งอนุญาต หรือ ไม่อนุญาตแต่จะเห็นสมควร คำสั่งเช่นว่านั้นต้องแจ้งให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลผู้ยื่นคำร้องทราบภายในเวลาอันสมควร และในกรณีที่อธิบดีสั่งอนุญาต ให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้นถือปฏิบัติตั้งแต่รอบระยะเวลาบัญชีที่อธิบดีกำหนด

การคำนวณรายได้และรายจ่ายตามวรรคหนึ่งให้ใช้เกณฑ์สิทธิ์ โดยให้นำรายได้ที่เกิดขึ้นในรอบระยะเวลาบัญชีใด แม้ว่าจะยังไม่ได้รับชำระในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น มารวมคำนวณเป็นรายได้ในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น และให้นำรายจ่ายทั้งสิ้นที่เกี่ยวข้องกับรายได้นั้น แม้จะยังไม่ได้จ่ายในรอบระยะเวลาบัญชีนั้นมารวมคำนวณเป็นรายจ่ายของรอบระยะเวลาบัญชีนั้น

ในกรณีจำเป็น ผู้มีเงินได้จะขออนุมัติต่ออธิบดีเพื่อเปลี่ยนแปลงเกณฑ์สิทธิ์และวิธีการทางบัญชี เพื่อคำนวณรายได้และรายจ่ายตามวรรคสองก็ได้ และเมื่อได้รับอนุมัติจากอธิบดีแล้ว ให้ถือปฏิบัติตั้งแต่รอบระยะเวลาบัญชีที่อธิบดีกำหนด เป็นต้นไป

(พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2527 ใช้บังคับ 1 ม.ค. 2528 เป็นต้นไป)

(คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยภาษีอากร ที่ 8/2528)

(คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยภาษีอากร ที่ ป. 16/2530)

(คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยภาษีอากร ที่ 35/2540)

(คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ท.ป.1/2528)

(คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ท.ป.72/2540)

(คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ท.ป.108/2545)

(คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป.39/2537)

(คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป.55/2538)

(คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป.56/2538)

(คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป.73/2541)

(คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป.79/2541)

(คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป.95/2543)

(คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป.111/2545)

(คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป.113/2545)

(คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป.115/2545)

(คำสั่งกรมสรรพากรที่ ป.123/2546)

(คำสั่งกรมสรรพากรที่ ป.129/2547)

(คำสั่งกรมสรรพากรที่ ป.131/2548)

(คำสั่งกรมสรรพากรที่ ป.148/2557)

(ประกาศกรมสรรพากร เรื่อง การคำนวณกำไรสุทธิและขาดทุนสุทธิของกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน)

มาตรา 65 ทวิ การคำนวณกำไรสุทธิและขาดทุนสุทธิในส่วนนี้ ให้เป็นไปตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้

- (1) รายการที่ระบุไว้ในมาตรา 65 ตรี ไม่ให้ถือเป็นรายจ่าย
(พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 16) พ.ศ. 2502 ใช้บังคับสำหรับเงินได้ที่ต้องยื่นใน พ.ศ. 2503 เป็นต้นไป)
(คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป.58/2538)

(2) ค่าสิทธิหรือและค่าเสื่อมราคาของทรัพย์สิน ให้หักได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขและอัตราที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

(พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 25) พ.ศ. 2525 ใช้บังคับสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีเริ่มในหรือหลัง 1 ม.ค. 2526 เป็นต้นไป)

(ดูพระราชกฤษฎีกา (ฉบับที่ 145) พ.ศ. 2527)

(ดูพระราชกฤษฎีกา (ฉบับที่ 385) พ.ศ. 2544)

(ดูประกาศอธิบดีฯ เกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 51))

การหักค่าสิทธิหรือและค่าเสื่อมราคาดังกล่าว ให้คำนวณหักตามส่วนเฉลี่ยแห่งระยะเวลาที่ได้ทรัพย์สินนั้นมา

(พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 16) พ.ศ. 2502 ใช้บังคับสำหรับเงินได้ที่ต้องยื่นใน พ.ศ. 2503 เป็นต้นไป)
(คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป.3/2527)

(3) ราคาทรัพย์สินอื่นนอกจาก (6) ให้ถือตามราคาที่ยังซื้อทรัพย์สินนั้นได้ตามปกติ และในกรณีที่มีการตราค่าทรัพย์สินเพิ่มขึ้น ห้ามมิให้นำราคาที่ยังซื้อทรัพย์สินนั้นมารวมคำนวณกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิ ส่วนทรัพย์สินรายการใดมีสิทธิหักค่าสิทธิหรือและค่าเสื่อมราคา ก็ให้หักค่าสิทธิหรือและค่าเสื่อมราคาในการคำนวณกำไรสุทธิ หรือขาดทุนสุทธิตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และอัตราเดิมที่ใช้อยู่ก่อนตราค่าทรัพย์สินเพิ่มขึ้น โดยให้หักเพียงเท่าที่ระยะเวลา และมูลค่าต้นทุนที่เหลืออยู่สำหรับทรัพย์สินนั้นเท่านั้น

(พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 16) พ.ศ. 2534 ใช้บังคับสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีเริ่มในหรือหลังวันที่ 1 ม.ค.2535 เป็นต้นไป)

(4) ในกรณีโอนทรัพย์สิน ให้บริการ หรือให้กู้ยืมเงิน โดยไม่มีค่าตอบแทน ค่าบริการ หรือดอกเบี้ย หรือมีค่าตอบแทน ค่าบริการ หรือดอกเบี้ยต่ำกว่าราคาตลาดโดยไม่มีเหตุอันสมควร เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจประเมินค่าตอบแทน ค่าบริการ หรือดอกเบี้ยนั้น ตามราคาตลาดในวันที่โอน ให้บริการหรือให้กู้ยืมเงิน

(พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2521 ใช้บังคับสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีเริ่มในหรือหลังวันที่ 1 ม.ค.

2522 เป็นต้นไป)

- (คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป.57/2538)
- (คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป.64/2539)
- (คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป.95/2543)
- (คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป.111/2545)
- (คำสั่งกรมสรรพากรที่ ป.123/2546)
- (คำสั่งกรมสรรพากรที่ ป.127/2546)
- (คำสั่งกรมสรรพากรที่ ป.129/2547)
- (คำสั่งกรมสรรพากรที่ ป.131/2548)

(5) เงินตรา ทรัพย์สินหรือหนี้สินซึ่งมีค่าหรือราคาเป็นเงินตราต่างประเทศ ที่เหลืออยู่ในวันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชี ให้คำนวณค่าหรือราคาเป็นเงินตราไทย ดังนี้

(ก) กรณีบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนอกจาก (ข) ให้คำนวณค่าหรือราคาของเงินตรา หรือทรัพย์สินเป็นเงินตราไทย ตามอัตราค่าเฉลี่ยที่ธนาคารพาณิชย์รับซื้อ ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยได้คำนวณไว้ และให้คำนวณค่า หรือราคาของหนี้สินเป็นเงินตราไทยตามอัตราค่าเฉลี่ยที่ธนาคารพาณิชย์ขาย ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยได้คำนวณไว้

(ข) กรณีธนาคารพาณิชย์ หรือสถาบันการเงินอื่นตามที่รัฐมนตรีกำหนด ให้คำนวณค่าหรือราคาของเงินตรา ทรัพย์สินหรือหนี้สินเป็นเงินตราไทยตามอัตราค่าเฉลี่ยระหว่างอัตราซื้อ และอัตราขายของธนาคารพาณิชย์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้คำนวณไว้

(พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 16) พ.ศ. 2534 ใช้บังคับสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีเริ่มในหรือหลังวันที่ 1 ม.ค.2535 เป็นต้นไป)

เงินตรา ทรัพย์สินหรือหนี้สิน ซึ่งมีค่าหรือราคาเป็นเงินตราต่างประเทศที่รับมาหรือจ่ายไปในระหว่างรอบระยะเวลาบัญชี ให้คำนวณค่า หรือราคาเป็นเงินตราไทยตามราคาดตลาดในวันที่ได้รับมาหรือจ่ายไปนั้น

(พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 16) พ.ศ. 2502 ใช้บังคับสำหรับเงินได้ที่ต้องยื่นใน พ.ศ. 2503 เป็นต้นไป)
(ประกาศกรมสรรพากร เรื่องการคำนวณค่าหรือราคาเงินตราต่างประเทศเป็นเงินตราไทยตามอัตราค่าเฉลี่ยในวันสุดท้ายของปี พ.ศ.2548)

- (คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป.72/2540)
- (คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป.68/2541)
- (คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป.132/2548)

(6) ราคาสินค้าคงเหลือในวันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชี ให้คำนวณตามราคาทุนหรือราคาตลาด แล้วแต่อย่างใด จะน้อยกว่า และให้ถือราคานั้นเป็นราคาสินค้าคงเหลือยกมาสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีใหม่ด้วย

การคำนวณราคาทุนตามวรรคก่อน เมื่อได้คำนวณตามหลักเกณฑ์ใด ตามวิชาการบัญชี ให้ใช้หลักเกณฑ์นั้นตลอดไป เว้นแต่จะได้รับการมีมติจากอธิบดีจึงจะเปลี่ยนหลักเกณฑ์ได้

(ประกาศอธิบดีกรมสรรพากร เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข สำหรับการนำเข้าหรือการขายเพชร พลอย ทับทิม มรกต บุษราคัม โคนมณี โอปอล นิล เพทาย หยก ไข่มุก และอัญมณีที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน รวมทั้งสิ่งทำเทียมวัตถุดังกล่าวหรือที่ทำขึ้นใหม่เฉพาะที่ยังมิได้ประกอบขึ้นเป็นตัวเรือนหรือของรูปพรรณ เพื่อใช้ในการผลิตอัญมณีที่เป็นเครื่องประดับหรือของใช้ใดๆ และการนำเข้าหรือการขายทองคำขาว ทองขาว เงิน และพลาตินียม เฉพาะที่ยังมิได้ประกอบขึ้นเป็นของรูปพรรณของผู้ประกอบการจดทะเบียนที่จะได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม)

(7) การคำนวณราคาทุนของสินค้าที่ส่งเข้ามาจากต่างประเทศนั้น เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจประเมิน โดยเทียบกับราคาทุนของสินค้าประเภทและชนิดเดียวกันที่ส่งเข้าไปในประเทศอื่นได้

(8) ถ้าราคาทุนของสินค้าเป็นเงินตราต่างประเทศ ให้คำนวณเป็นเงินตราไทยตามอัตราแลกเปลี่ยนในท้องตลาดของวันที่ได้สินค้านั้นมา เว้นแต่เงินตราต่างประเทศนั้น จะแลกเปลี่ยนอัตราทางการ ก็ได้คำนวณเป็นเงินตราไทยตามอัตราทางการนั้น

(พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 16) พ.ศ. 2502 ใช้บังคับสำหรับเงินได้ที่ต้องยื่นในพ.ศ.2503 เป็นต้นไป)
(คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป.132/2548)

(9) การจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ จะกระทำได้อีกเมื่อเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดโดยกฎกระทรวง แต่ถ้าได้รับชำระหนี้ในรอบระยะเวลาบัญชีใดให้นำมาคำนวณเป็นรายได้ในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น

- (กฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534))
- (กฎกระทรวง ฉบับที่ 242 (พ.ศ. 2546))
- (ประกาศอธิบดีกรมสรรพากร เรื่อง กำหนดให้บรรษัทบริหารสินทรัพย์เป็นสถาบันการเงินว่าด้วยการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ ลงวันที่ 17 เมษายน 2546)
- (ประกาศอธิบดีกรมสรรพากร เรื่อง กำหนดสถาบันการเงิน ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534) ออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการจำหน่ายหนี้สูญจาก บัญชีลูกหนี้)
- (ประกาศอธิบดีกรมสรรพากร เรื่อง กำหนดสถาบันการเงิน ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534) ลงวันที่ 15 กรกฎาคม 2548)

หนี้สูญรายได้ให้นำมาคำนวณเป็นรายได้แล้ว หากได้รับชำระในภายหลังก็มีให้นำมาคำนวณเป็นรายได้อีก

(พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 25) พ.ศ. 2525 ใช้บังคับสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีเริ่มในหรือหลัง 1 ม.ค. 2526 เป็นต้นไป)

(10) สำหรับบริษัทจำกัดที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ให้นำเงินปันผลที่ได้จากบริษัทจำกัดที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย กองทุนรวม หรือสถาบันการเงินที่มีกฎหมายโดยเฉพาะของประเทศไทยจัดตั้งขึ้นสำหรับให้กู้ยืมเงินเพื่อส่งเสริมเกษตรกรรม พาณิชยกรรม หรืออุตสาหกรรม และเงินส่วนแบ่งกำไรที่ได้จากกิจการร่วมค้า มารวมคำนวณเป็นรายได้เพียงครั้งหนึ่งของจำนวนที่ได้ เว้นแต่บริษัทจำกัดที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยดังต่อไปนี้ ไม่ต้องนำเงินปันผลที่ได้จากบริษัทจำกัดที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย กองทุนรวม หรือสถาบันการเงินที่มีกฎหมายโดยเฉพาะของประเทศไทยจัดตั้งขึ้นสำหรับให้กู้ยืมเงินเพื่อส่งเสริมเกษตรกรรม พาณิชยกรรม หรืออุตสาหกรรม และเงินส่วนแบ่งกำไรที่ได้จากกิจการร่วมค้ามารวมคำนวณเป็นรายได้

(ดูพระราชกฤษฎีกา (ฉบับที่ 263) พ.ศ. 2536 สำหรับเงินส่วนแบ่งของกำไรที่ได้จากกองทุนรวมตามพระราชบัญญัติหลักทรัพ์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535)

- (ก) บริษัทจดทะเบียน
 - (ข) บริษัทจำกัดนอกจาก (ก) ซึ่งถือหุ้นในบริษัทจำกัดผู้จ่ายเงินปันผล ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของหุ้นทั้งหมดที่มีสิทธิออกเสียงในบริษัทจำกัดผู้จ่ายเงินปันผล และบริษัทจำกัดผู้จ่ายเงินปันผลไม่ได้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดผู้รับเงินปันผลไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม
- ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับ ในกรณีที่บริษัทจำกัดหรือบริษัทจดทะเบียน มีเงินได้ที่เป็นเงินปันผลและเงินส่วนแบ่งกำไรดังกล่าว โดยถือหุ้นหรือหน่วยลงทุนที่ก่อให้เกิดเงินปันผลและเงินส่วนแบ่งกำไรนั้นไว้ไม่ถึงสามเดือนนับแต่วันที่ได้ออกหรือหน่วยลงทุนนั้นมาถึงวันมีเงินได้ดังกล่าว หรือได้ออกหรือหน่วยลงทุนนั้นไปก่อนสามเดือนนับแต่วันที่มิเงินได้